REGULAMENTUL
HOTĂRNICIILOR
ADNOTAT

CODUL CARAGEA
(PARTEA REFERITOARE LA HOTĂRNICII)

ADNOTAT

DIFERITELE LEGIUIRI VECHI RELATIVE LA HOTĂRNICII

COPRINZÂND SUB FIECARE ARTICOL:

I) JURISPRUDENŢA ROMÂNĂ, II) NOTE EXPLICATIVE ŞI SCURTE COMENTARII

DE

THEODOR ILIESCU
AVOCAT
ŞEFUL SERV. CONTENCIOS AL EFORIEI SPITALELOR CIVILE

BUCUREŞTI
Atelierele grafice SOCEC & Co., Societate anonimă
1912

Preţul 3 Lei

REGULAMENTUL HOTĂRNICIILOR ADNOTAT

CODUL CARAGEA

(PARTEA REFERITOARE LA HOTĂRNICII)

ADNOTAT

DIFERITELE LEGIUIRI VECHI RELATIVE LA HOTĂRNICII

COPRINZÂND SUB FIECARE ARTICOL:

I) JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ, II) NOTE EXPLICATIVE
ȘI SCURTE COMENTARII

DE

THEODOR ILIESCU

AVOCAT

ȘEFUL SERV. CONTENCIOS AL EFORIEI SPITALELOR CIVILE

BUCUREȘTI

Atelierele grafice SOCEC & Co., Societate anonimă

1912

Toate exemplarele cari nu vor purtà semnătura mea, vor fi considerate ca contrafăcute.

Amicului meu Al. Ghilaşescu
Şef. Serv. Spitalelor.
Th. Iliescu

PREFAŢĂ

Incurajat de primirea ce s'a făcut primei ediţiuni din această lucrare, azi epuizată, pe care am dat-o la lumină cu concursul colegului meu C. Stoenescu, advocat, de al cărui preţios concurs am fost privat acum, m'am hotărît să dau publicităţii această a 2-a ediţiune a adnotării regulamentului de hotărnicii.

Am introdus, pe lângă un mic studiu asupra acestei materii şi pe lângă adnotările şi jurisprudenţele din prima ediţiune, o mulţime de alte jurisprudenţe, foarte importante. Am reprodus chiar considerentele din hotărârile mai importante, cari în multe ocasiuni pot servì ca o argumentare în susţinerea vre-unei cestiuni, la care poate da loc interpretarea vre-unui articol din acest regulament.

Este incontestabil că nu pot aveà pretenţia unei lucrări complecte, dar nu e mai puţin adevărat că cu acest material strâns şi sistematizat, am venit în ajutorul multora, din aceia, cărora li se încredinţează susţinerea unor procese de hotărnicii şi nu mă îndoesc că lucrarea va fi tot aşà de bine primită, mai ales că este unicul tratat asupra acestei materii, aşà de importantă.

Th. Iliescu

INTRODUCERE

LA

ADNOTAREA REGULAMENTULUI DE HOTĂRNICII

Facerea hotărniciei are de scop de a fixà, pe bază de acte sau posesiune, linia despărţitoare între 2 fonduri învecinate, prin semne dę hotare, numite moşoroae, pietre, scursuri de ape, culmi de dealuri, arbori, etc. Ea nu trebue confundată cu acţiunea în revendicare, al cărei obiect este cu totul altul. Hotărnicia presupune că între proprietăţile limitrofe n'au existat nici odată semne distincte, sau dacă au existat, ele au dispărut, sau au fost deplasate, fără intenţie de usurpare. Dreptul de a face o hotărnicie este inerent dreptului de proprietate şi subsistă cât şi acest drept; el este imprescriptibil, ca şi dreptul de proprietate, fiind tot odată şi o facultate. Acţiunea de hotărnicie este o acţiune reală şi deşì ea este imprescriptibilă, totuşi terenurile se pot dobândì prin usucapiune. Ea nu se poate intentà de cât de proprietar şi contra proprietarilor (Chebapei vol. I pag. 322). In această acţiune fiecare din părţi, conform principiului din dreptul roman „judicium finium regundorum tale est in eo singulœ personœ duplex jus habeant, agentis et ejus quocum agitur", este reclamant şi pârît. De acì conclusia că pârîtul poate invocà lucrarea făcută de vecinul său, în toate casurile când există discuţiuni asupra liniilor despărţitoare între proprietăţile lor. Unii autori au zis că Codul Civil consideră acest drept ca o servitute, prin aceea că fie-

care proprietar e dator s'o sufere (art. 584 C. C.). In realitate nu poate fi considerată ca o servitute, căci servitutea este o pierdere a unei părţi din dreptul de proprietate; hotărnicia (acţiunea de grănăţuire, cum e denumită de art. 584 C. Civ.) din contră, determinând proprietatea fiecăruia, îi fixează integritatea; apoi dacă ar fi considerată ca o servitute, ar fi prescriptibilă prin 30 ani. Acţiunea de hotărnicie având de scop determinarea hotarelor, este o adevărată acţiune petitorie. In dreptul francez l'action en bornage, este de competinţa judelui de pace, când proprietatea nu e contestată şi când judecătorul se mărgineşte numai la restabilirea posesiunei, constituind în acest caz, simple acţiuni posesorii; când însă se discută titlurile de proprietate sau proprietatea, atunci devine acţiune petitorie. După cum vedem, în dreptul francez, l'action en bornage, este de 2 feluri: posesorie şi petitorie. La noi nu încape nici o discuţie; ea rămâne de atributul tribunalelor în primă instanţă şi se judecă de 2 judecători. Acţiunea în revendicare (care ar fi de competinţa judelui de ocol) care ar decurge dintr'o hotărnicie în curs de judecată, sau care ar schimbà o linie despărţitoare fixată printr'o hotărnicie depusă la tribunal, va remâne de competinţa tribunalelor şi Curţilor de apel, oricare ar fi valoarea sau întinderea locului revendicat (art. 33 al. 2 L. J. P.); totuşi plângerile relative la strămutarea de hotare remâne de competinţa judelui de ocol (art. 32 l. J. de pace).

Deşì acţiunea de hotărnicie are multă asemănare cu acţiunea în revendicare, totuşi ele sunt guvernate de reguli cu totul diferite. Cel ce intentă o acţiune în revendicare, având un obiect cert şi determinat, trebue negreşit să justifice dreptul său de proprietate asupra imobilului revendicat; în

acţiunea de hotărnicie din contră reclamantul (depunătorul hotărniciei) n'are nimic de probat, de cât că e proprietar vecin, invocând presumţiunea ataşată posesiunei, şi să caute împreună limita proprietăţilor lor (Pothier Tr. du voisinage No. 231. Laurent vol. VII, pag. 479. Baudry des bien,s pag. 610 § 905.

Exerciţiul acţiunei de hotărnicie este subordonat următoarelor 3 condiţiuni:

a) Să fie vorba de fonduri rurale — Haec actio finium regundorum, pertinet ad praedia rustica quamvis aedificia interveniant. Hoc judicium locum habet in confinio praediorum rusticorum; urbanorum displicuit.

Totuşi grădinele şi fondurile de teren dependinte de construcţiuni, pot da loc acţiunei de hotărnicie, deşi sunt în oraşe, când limita lor este nesigură. Finium regundorum: et in urbe hortorum latitudo contingere potest ut etiam finium regundorum agi possit;

b) Ca fondul de teren ce se hotărniceşte să fie vecin cu alte fonduri de teren; aşà de ex: dacă o moşie se desparte de alta printr'o apă curgătoare, navigabilă sau nu, nu e interes a se face hotărnicie, întru cât dreptul de proprietate al fiecărui vecin se întinde până în mijlocul mătcii, afară de cazul când actele sau posesia ar fi contrarii, sau când e teamă că cursul apei se schimbă;

c) Ca proprietăţile vecine să fie distincte, şi aparţinând la proprietari deosebiţi. La hotărnicie se poate chemà şi vecinul vecinului moşiei ce se hotărniceşte. Toullier t. 5, No. 178; Vaudoré: Droit civ. des juges des paix No. 12.

Acţiunea de hotărnicie este admisibilă chiar când existenţa semnelor de hotar este necontestată, dar vecinul pretinde că există o călcare. In acest

caz însă urmează a se face o acţiune în revendicare.

Această acţiune implică 2 operaţiuni: *a)* determinarea hotarelor; *b)* aşezarea semnelor de hotare.

Prin prima operaţiune se determină drepturile fiecărei părţi şi liniile despărţitoare între moşii, fie că părţile se înţeleg între ele, în care caz se aplică art. 30 reg hot., fie că nu se înţeleg şi atunci se aplică art. 31 reg. hot. Prin a 2-a operaţiune se execută pe faţa pământului disposiţiunile sentinţelor confirmătoare (şi dacă de către inginer nu s'a executat dispoziţiile art. 30 reg. hot.) conform art. 32 reg. hot.

Acţiunea de hotărnicie, decurgând din dreptul de proprietate, trebue să fie intentată de proprietar. Cestiune. Numai proprietarul poate s'o intente? După legile romane, oricine posedà o moşie în virtutea unui drept real, puteà intentà acţiunea de hotărnicie. Finium regundorum actio et in agris vectigalibus et inter eos qui-usum fructum habent vel fructuarium et dominum proprietais vicini fundi et inter eos qui fure pignoris possident competere potest L. 4 § 9 ff. finium regundorum. Astfel pot intentà această acţiune: *a)* Usufructuarul. Unii autori susţin că usufructuarul nu are acest drept, ci numai pe acela de a constrânge pe proprietar să-i fixeze limitele fondului supus usufructului. Această teorie nu subsistă, pentrucă: 1) e contrarie dreptului roman; 2) pentrucă usufructuarul se bucură de toate drepturile ce are proprietarul (art. 536 C. Civ.);

b) Nudul proprietar; *c)* usuarul; *d)* emphyteotul; *e)* fiecare din cei ce posed o moşie în indiviziune, chiar fără consimţimântul codevălmaşilor şi înaintea oricărui partagiu; *f)* soţul; *g)* cei trimişi în posesia definitivă asupra bunurilor unui absent; *h)* Administratorii aşezămintelor publice şi

de binefacere, cari ar posedà moşii. Ea nu poate fi intentată de cât contra acelora cari au calitatea de a face o acţiune relativă la proprietate.

Acţiunea în revendicare şi acţiunea de hotărnicie sunt acţiuni reale. Din acest punct de vedere se aseamănă. Sunt însă şi deosebiri între ele. In acţiunea de revendicare fiecare din părţi, reclamant şi pârît joacă un rol distinct, una ridica o pretenţiune precisă şi determinată şi cealaltă o combate. In acţiunea de hotărnicie, un proprietar ia iniţiativa facerei hotărniciei, devine întru catva reclamant; odată însă procesul angajat, fiecare din părţi, de ordinar, urmăresc acelaş scop: determinarea limitelor între proprietăţi şi fixarea acestor limite prin punere de pietre sau semne hotare. In instanţă fiecare din părţi joacă acelaş rol — reclamant şi pârît — şi au situaţiuni egale una faţă de alta. Sunt cazuri când deosebirea între acţiunea în revendicare şi cea de hotărnicie este patentă. Ex.: Când voim să obligăm pe un vecin la punere de semne hotare între proprietăţi şi când aceste limite nu sunt contestate; sau când limitele sunt contestate şi intervenim la justiţie pentru determinarea lor.

In acţiunea de hotărnicie restituirea unui plus de teren se obţine prin ajutorul unei probe, aşa zise, matematice; adică prin facerea dovezii că unul din fonduri nu are întinderea specificată în acte, pe când fondul vecin are o întindere mai mare. Dacă proprietarul voeşte a revendicà acel plus de teren, trebue să stabilească dreptul său de proprietate asupra acelui teren, cu alte cuvinte de a combate presumţiunea ataşată posesiunei aceluia care deţine acel plus sau dreptul ce acela pretinde a aveà asupra acelui plus.

Când se ivesc contestaţiuni la confirmarea unei

hotărnicii, tribunalul le judecă după dreptul comun. In sprijinul susţinerilor fiecăreia dintre părţi, se pot invocà; proba literară, proba testimonială (numai pentru cestiunile de fapt), presumpţiuni, mărturisirea şi jurământul.

Proba literară. Când fiecare din părţi produce titluri, dacă sunt clare şi positive, este suficient să fie aplicate; când e nevoie să fie interpretate, se aplică principiile din C. Civ. Nu toate titlurile fac aceeaşi credinţă. Astfel acelea cari sunt cu totul streine uneia din părţi, n'au aceeaşi valoare ca acelea în care au figurat, personal sau prin procurator, ambele părţi sau prin autorii lor.

Apoi actele vechi sunt preferabile celor noi, pentrucă se poate presupune că acestea au fost făcute în interesul şi în scopul facerii unei hotărnicii (Curasson t. 2 p. 460). Când există un titlu emanat dela autorul comun, acesta trebue preferat. Titlurile cu sumă de stânjeni trebuesc preferite celorlalte. Când se întâmplă ca titlul original al unei moşii, care mai în urmă s'a împărţit între mai mulţi, să coprindă o suprafaţă mai mică de cât e în realitate, atunci surplusul trebue împărţit proporţional între toţi achisitorii acelei moşii şi invers, dacă nu se poate invocà prescripţia (Brunneman ad. leg. 5 eod. finium regundorum No. 9; Pothier Pand. Justin, finium regundorum No. 12 Pardessus No. 123; Toullier t. 3 No. 176; Perrin No. 897. In caz când proprietarul care-şi face hotărnicia, n'are în posesie terenul ce i se cuvine după acte, trebue să facă acţiune în revendicare, la care se poate opune prescripţia de 10—30 ani.

Proba testimonială. In principiu proba testimonială este inadmisibilă când e vorba de o valoare mai mare de 150 lei vechi; dar aceasta nu se aplică de cât la contracte. Dar dacă este vorba de un fapt

personal uneia dintre părţi independent de orice convenţiune, această probă este admisibilă. Astfel în materie de hotărnicie, când o parte n'are titluri şi opune prescripţiunea, proba cu martori este admisibilă pro şi contra, atât în posesia de 10—20 ani, cât şi în cea de 30 ani. Posesiunea invocată de părţi, pentru a conduce la prescripţiune, trebue să fie continuă, neîntreruptă, pacinică, publică, neechivocă şi sub titlu de proprietar. Dacă usurpările s'au făcut treptat, posesiunea asupra fiecărei porţiuni de teren usurpat, trebue să întrunească aceleaşi condiţiuni. Tantum praescriptum quantum possessum.

In virtutea principiului că poţi prescrie peste titlul tău, se deduce că se poate prescrie peste limitele fixate printr'o hotărnicie confirmată definitiv şi cu caracter contradictoriu.

Presumpţiuni. Simplele presumpţiuni fiind admisibile când e admisibilă şi proba testimonială, este indiscutabil că ele sunt admise în materie de hotărnicie, pentru a complectà sensul titlurilor şi caracterul posesiunei. Ele pot fi preferate probei cu martori, când sunt grave, precise şi concordante, căci sunt deducţiuni trase dintr'un fapt cert, care nu poate înşelà pe nimeni, pe când încrederea acordată martorilor nu e bazată de cât pe supoziţia că martorii nu voiesc să înşele justiţia, ceeace de multe ori e o simplă ilusiune (Curasson t. 2 p. 462; Vaudoré dr. civ. des juges de paix, V_0 Bornage No. 18).

Mărturisirea. Aceasta e proba probelor. Nu trebue să pierdem din vedere, cu toate acestea, că excepţiunea dedusă din reaua credinţă nu poate fi opusă aceluia care invoacă prescripţia de 30 ani şi că astfel cel ce are în favoarea sa o posesie de 30 ani, poate mărturisi că posesiunea sa nu e conformă titlului său, fără a se puteà trage din acea-

stă mărturisire vre-o concluzie contra lui. In toate cazurile cestiunea de a se şti dacă o mărturisire este pură şi simplă sau condiţională, este de atributul suveran al instanţelor de fond.

Jurământul poate fi deferit între părţi asupra faptelor de posesiune respectivă. El este supus tuturor regulelor de drept civil, în ce priveşte efectele lui. El poate fi dat şi de judecător, însă pentru aceasta trebue 2 condiţiuni: 1) ca cererea sau excepţiunea să nu fi fost pe deplin justificată; 2) să nu fi fost cu totul lipsită de probă.

In ce priveşte acţiunile în revendicare cari însoţesc depunerile de hotărnicii, ele se judecă conform dreptului comun.

REGULAMENTUL

PENTRU

FACEREA ŞI EXECUTAREA HOTĂRNICIILOR

TITLUL I

Dispozițiuni generale

Art. 1. — Nici o hotărnicie de imobile, unde vor fi a se chemă unul sau mai mulți din vecinii proprietari ai moşiilor învecinate pentru alegerea hotarelor, nu se poate face fără autorizațiunea prealabilă a tribunalelor.

Notă. — Acțiunea de hotărnicie este o acțiune reală; ea este imprescriptibilă, prin faptul că fiind o facultate şi inerentă dreptului de proprietate durează cât şi dreptul de proprietate; ea poate decurge şi din dispozițiile art. 724 C. C. Această acțiune are de obicei recunoaşterea întinderii unei proprietăți şi fixarea semnelor de hotare. Deşi acțiunea de hotărnicie este imprescriptibilă, totuşi terenurile se pot dobândi prin usucapiune. Aşà erà şi în dreptul roman. Ea nu se poate intentà de cât de proprietar şi contra proprietarilor (Chebapci vol. I, pag. 322).

Nota 2. — In principiu fiecare proprietar având dreptul de a-şi hotărnicì moşia sa, independent de hotărniciile făcute de vecinii săi, rezultă de aci, că nu i se poate opune autoritatea lucrului judecat, de către un proprietar vecin, decât dacă prin hotărnicia, ce se cere a se confirmà se tinde a se schimbà linia despărțitoare, prevăzută în hotărâri rămase definitive. Cas. Bul. 1904/5 vol. I, pag. 741.

Nota 3. — Pentru ca cineva să poată cere facerea unei hotărnicii şi confirmarea ei despre proprietățile lipite de moşia sa, se cere ca condiție esențială să fie proprietar în conformitate cu art. 548 C. Civ. Cas. Dr. 67/909, pag. 530.

Nota 4. — Conform art. 1242 C. C. bărbatul deşi are

singur exercițiul acțiunilor relative la imobilele dotale, însă pentru pornirea unei acțiuni de hotărnicie, el trebue să ia, în mod expres, această calitate în cererea în judecată. Bul. Cas., 1909, pag. 713.

Nota 5. — Cererea de confirmare a unei hotărnicii este coprinsă în termenii generali ai art. 257 pr. civ. și ca atare suceptibilă de perimare. Bul. Cas., pag. 1166/911

Nota 6. — Judecata ce se urmează între proprietari cu ocazia depunerii unei hotărnicii, pentru fixarea hotarelor despărțitoare între proprietățile lor, împrumută, ca principiu, caracterul unei adevărat judecăți și actele de executare ale tribunalelor pot constitui în această privință, lucru judecat. Buletin Cas. 1905/06, vol. I, pag. 30.

Nota 7. — Procesul pentru confirmarea unei hotărnicii este un litigiu ca ori-care altul, în care justiția este chemată a se pronunță asupra fie-cărui punct de hotar, indicând ea anume pe unde trebuesc fixate punctele de hotar, când ele ar fi greșite în lucrarea inginerului. Ast-fel săvârșește un exces de putere instanța de fond, care în loc să îndrepte anume erori indicate de părți în hotărnicie, respinge însăși cererea de confirmare a acelei hotărnicii, lăsând ast-fel litigiul dintre părți fără soluție și în imposibilitate de a ajunge la îndreptarea hotărniciei dintre moșiile lor. Bul. Cas., 1906, vol. 2, pag. 1184.

Notă. — Din principiile puse de instanțele judecătorești, reeșind ca cererea de confirmarea unei hotărnicii, chiar neînsoțită de o acțiune în revendicare, putând da loc la discuțiuni contradictorii, ea este coprinsă în termenii generali ai art. 23, al. 1. L. Timbrului și deci asemenea cerere urmează a se face pe timbru de 30 lei. Ministerul de finanțe prin adresa No. 18913/911 a tranșat în acelaș mod chestiunea, care de alt-fel pare a nu suferi discuție, deși sunt tribunale cari cer, în mod greșit după mine, ca asemenea cereri să fie făcute pe timbru de 30 bani.

Nota 8. — Unui proprietar nu i se poate opune autoritatea lucrului judecat, când de la fixarea liniei despărțitoare, determinată printr'o hotărnicie mai veche a unui vecin, s'a urmat osebită prescripțiune. Art. 584 C. C. vizează cazul că acelaș proprietar nu poate să ceară de cât o singură grănătuire. Cas. I, Dr. 26/905, pag. 209.

Nota 9. — Confirmarea unei hotărnicii, constituind o adevărata instanță, fie că există sau nu o contestație din partea unui vecin, urmează că ea se prescrie prin 30 de ani, dacă în tot acest interval nu a mai urmat nici un act de procedură. Cas. Bul., 1906, pag. 876.

Nota 10. — Nu se pot perima actele părţilor sau lucrările făcute de ele înainte de a se deschide acţiunea de confirmarea unei hotărnicii şi deci prin perimarea unei cereri de confirmarea unei hotărnicii nu se ridică părţii dreptul de a face o nouă cerere de confirmare, de oare-ce prin perimarea primei cereri nu s'a stins şi lucrarea inginerului hotarnic făcută cu autorizaţia tribunalului. Bul. Cas., 1906, vol. I., pag. 504.

Nota 11. — Când se cere perimarea unei depuneri de hotărnicie, nu se perimă de cât cererea de confirmare cu toate actele posterioare acelei depuneri nu şi planul şi hotărnicia, facute de inginer, cari acte pot servì ca basă unei noi cereri de confirmare. Nu se violează autoritatea lucrului judecat, când a doua lucrare a unui inginer hotarnic nu schimbă întru nimic limitele şi hotarele stabilite printr'o hotarnicie deja confirmata şi executata. Cas. Dec., No. 733/911.

Nota 12. — Contestaţiile ce se fac de vecini la confirmarea unei hotarnicii, ne fiind adevărate contestaţii, ci numai simple întâmpinari şi ele neputându-se judecà independent de cererea de confirmare, atât timp cât cererea de confirmare e în suspensie ele nu se pot perimà, neducând la nici un rezultat, afară de cazul art. 30, Reg. Hot. sau când, în acţiunea principala, s'a ordonat vre-o masură preparatorie, în care caz, daca se perima această pretinsă contestaţie, nu mai eşti în termen a face o nouă contestaţie,

Art. 2. — Hotărniciile se vor face numai prin ingineri hotarnici, cari vor fi recunoscuţi şi autorizaţi de Ministerul Justiţiei, în urma examenului ce vor depune spre a dovedì că, pe lângă ştiinţa ingineriei au şi pe aceea a înţelegerei documentelor şi aplicaţiunei lor pe faţa pământului.

Nota 1. — Chestiunea incapacităţii inginerului hotarnic fiind legată cu verificarea unor elemente de fapt, nu se poate ridicà pentru prima oară în casaţie Bul. Cas., 1906, pag. 456.

Textul art. 2 vechiu erà: „Hotărniciile se vor face numai prin inginerii hotarnici, cari vor fi recunoscuţi că pe lângă ştiinţa ingineriei au şi pe aceea a înţelegerii documentelor şi aplicaţiunei lor pe faţa pământului.

Art. 3. — Nimeni nu va puteà exercità profesiunea de inginer hotarnic, fără a depune jurământul prevăzut de art. 8 din legea de organizare judecătorească.

Neîndeplinirea acestei obligaţiuni va atrage nulitatea operaţiunilor ce ar săvârşi înaintea jurământului.

Art. 4. — Pentru a fi admişi pe viitor, ca ingineri hotarnici, cei ce se destină acestei profesiuni, trebue:

1) Să fie români sau naturalizaţi.

2) Să aibă etatea de cel puţin 25 ani.

3) Să aibă deplina folosinţă a drepturilor civile şi politice.

4) Să nu fi suferit o condamnaţiune pentru crimă sau pentru următoarele delicte: falş, furt, înşelăciune, abus de încredere, mărturie mincinoasă, atentat la bunele moravuri în cazurile prevăzute de art. 262, 263, 264, 267 şi 271. C. P. vagabondagii, abus de putere, delapidare de bani publici, mituire, percepere de taxe ilegale, spargere de sigilii, sustragere de acte în cazul art. 204 C. P. şi a nu fi falit nereabilitat, conform art. 852 C. Com.

Cei ce au deja autorizarea de inginer hotarnic şi vor fi posterior condamnaţi pentru crimă sau unul din delictele sus menţionate, pierd dreptul de inginer hotarnic şi li se va retrage autorizaţiunea.

5) Aspiranţii la titlu de inginer hotarnic, odată cu petiţia adresată Ministerului Justiţiei, pentru a cere autorizarea vor fi datori să depună şi suma de 60 lei ca tàxă de examen.

Din această sumă Ministerul Justiţiei va da câte o diurnă membrilor comisiunei.

6) Aspiranţii la titlul de inginer hotarnic vor trebuì să depună înaintea comisiunei un examen. prin care să probeze că posedă cunoştinţele de:

a) Aritmetică, geometrie elementară, algebră elementară, trigonometrie, noţiuni de geometrie analitică plană şi topografia, după programele alăturate la finele acestui regulament.

b) Cunoştinţe de gramatică şi stilistică.

c) Exerciţiul de a citì manuscrise şi documente vechi

d) Cunoştinţe de drept civil şi procedura lui.

e) Cunoştinţe despre numirile semnelor fireşti, ce se coprind în actele vechi, numiri specificate în tabloul alăturat la acest regulament.

Aspiranţii cari vor produce diploma de bacalaureat vor fi scutiţi de examenul de aritmetică, algebră, trigonometrie, gramatică şi stilistică, şi vor fi supuşi numai examenului pentru celelalte materii prevăzute în regulament.

Cei cari vor produce diploma de inginer din şcoala de poduri şi şosele sau brevetul de ofiţer al şcoalei militare sau de aplicaţie de artilerie şi geniu vor fi supuşi examenului numai pentru materiile prescrise de literile *c*, *d*, şi *e*.

Toţi candidaţii la titlul de inginer hotarnic vor fi datori a produce şi un certificat de la un inginer hotarnic autorizat, prin care să se ateste că candidatul a participat ca ajutor la lucrări de inginerie hotarnică cel puţin în două hotărnicii cu ridicări de planuri, indicându-se numele moşiei, comunei şi judeţului respectiv. Atestările neexacte, ori-când s'ar constatà faptul, vor aveà de consecinţă revocarea autorizaţiunei, deosebit de pedepsele prescrise de lege pentru cei ce liberează atestaţiuni falşe şi pentru cei ce se servă de ele.

Pentru examinare se institue o comisiune la Bucureşti, care va ţine şedinţele în localul şcoalei de poduri şi şosele şi care se va compune din profesorul cursului de topografie şi nivelment de la

şcoala de poduri şi şosele, un profesor de drept de la facultatea din Bucureşti şi un profesor de gramatică şi scrieri vechi, numiţi de Ministerele respective, după intervenirea celui de Justiţie.

Această comisiune va ţine şedinţele sale de două ori pe an, la Noembrie şi Februarie în zilele desemnate prin publicaţiuni, făcute la timp de Ministerul de Justiţie în „Monitorul Oficial".

Examenul va fi oral şi în scris.

Procesele verbale, conţinând rezultatul examenului şi opiniunea comisiunei se vor supune Ministerului Justiţiei, care după aprobare va luà măsuri pentru prestarea jurământului de către candidaţi, înaintea tribunalelor respective, înscrierea lor în tabloul inginerilor hotarnici şi publicarea autorizaţiunei prin Monitor, liberându-le cuvenitele certificate.

(Sub imperiul regulamentului din 1868, aspiranţii la titlul de inginer hotarnic erau dispensaţi de îndatoririle cerute de al. 1, 2, 3, 4 şi 5)

TITLUL II

Despre autorizaţiune

Art. 5. — Cererea de autorizaţiune se va face de proprietarul moşiei sau părţii de moşie, vie, loc, etc., despre toate vecinătăţile sau numai despre una ori mai multe din ele, sau de către împuternicitul său la tribunalul judeţului unde este situat imobilul.

Notă. — Autorizaţiunea se cere de către porprietarul moşiei ce urmează a se hotărnicì printr'o cerere timbrată cu timbru de 30 bani, către primul preşedinte sau preşedintele tribunalului judeţului în care se află situată moşia. In caz când vre-un trup al moşiei de hotărnicit, se află în alt judeţ, autorizaţiunea pentru facerea hotărniciei faţă de

acest trup se va cere dela preşedintele tribunalului judeţului în care se află situate acele trupuri.

La cerere se va anexà o coală timbrată de 10 lei pentru facerea ordonanţei de autorizare (art. 23 § 15 L. T.) Trib. poate da ordonanţa pe însăşi această coală sau s'o anuleze, liberând ingineruluui o simplă adresă de autorizare.

Art. 6. — Cererea va arătà:

a) Anul, luna şi ziua;

b) Numele, pronumele şi locul locuinţei reclamantului;

c) Numele, pronumele şi domiciliul inginerului hotarnic, cu care s'a învoit a-i face hotărnicia;

d) Numele imobilului şi al tuturor trupurilor lui, al judeţului, al plăşii sau comunei în care se află situat, precum şi al tuturor vecinilor sau trupurilor despre care voeşte a se hotărnicì.

Formular:

Domnule Preşedinte,

Sub-semnatul . . . . de profesiune . . . . . . domiciliat în oraşul . . . . . . str. . . . . . . No. . . . am onoare a vă rugà să binevoiţi a autorizà pe D. inginer hotarnic . . . . domiciliat în . . . . str. . . . . . . No. . . . spre a ridicà în plan şi a face hotărnicia moşiei mele . . . . (cu trupurile . . . . .) situată în comuna . . . . plasa . . . . judeţul . . . . despre următoarele vecinătăţi: (aci se va arătà pe rând numele proprietăţilor vecine şi al proprietarilor lor, precum şi domiciliul).

Alătur o coală de 10 lei pentru facerea autorizaţiunei.

Notă. — La hotărnicie se poate chema şi vecinul vecinului despre care se face hotărnicia, când se constată că cu ceea ce e călcat proprietarul de vecin şi acesta e călcat de vecinul lui. (Pandectes françaises „Bornage No. 106; Curasson No. 50).

Art. 7. — Autorizaţiunea se va da de preşedintele tribunalului prin eliberarea unei ordonanţe către inginerul hotarnic propus, spre a procede la operaţiunile hotărniciei.

TITLUL III

Despre chemări

Art. 8. — Chemarea pentru hotărnicie va fi numai una singură (cu deosebire de legiuirea veche) şi se face numai de către inginerul hotarnic, în puterea autorizaţiunei preşedintelui.

Termenul însemnat pentru venire la faţa locului va fi nici mai mic de 2 luni, nici mai mare de 5. Acest termen se va publicà şi prin „Monitorul Oficial“ sau foaia în care se publică lucrările oficiale ale Curţilor şi tribunalelor respective.

Forma chemării se va face după regulele prescrise prin art. 69 şi 72 Pr. Civ., vestind tot odată şi personal pe chemaţi a venì pregătiţi cu toate actele şi documentele ce vor fi având.

Chemările sè vor adresà vecinilor, conform dispoziţiunilor art. 75 Pr. Civ. şi legii din 30 Ianuarie 1887, prin care se adaugă un aliniat la acel articol.

Darea citaţiunilor se va urmà prin prefectura şi subprefectura în ocolul căreia se află situat imobilul sau prin prefectura şi subprefectura domiciliului părţilor, conform art. 74 Pr. Civ., înlocuindu-se agentul judecătoresc printr'un agent administrativ; şi prefectura sau subprefectura în termen de o lună de zile dela primirea adresei şi citaţiunilor inginerului hotarnic, va înapoià acestuia acte formale, învestite cu sigiliul comunei de constatare că s'au dat citaţiunile în persoană sau la domiciliul chemaţilor vecini şi moşneni.

Când citaţiunile se vor trimite prin poştă cu adresă către vre-o prefectură, subprefectură, aceasta va fi datoare a eliberà recipisă de primirea plicului, însemnând şi numărul de pe dânsul; veri-ce rătăcire sau confusiune va privì poşta.

Jurisprudenţă:

1) Cu drept cuvânt instanţa de fond declară o hotărnicie anulată, procedând la examinarea hotărniciei celorlalţi când se constată că nu s'a îndeplinit formele de procedură în privinţa chemării tuturor vecinilor. Cas. S. I Bul. 1879, pag. 895.

2) Termenul de 2 luni prescris de regulamentul de hotărnicii prin art. 8 priveşte numai pe inginer, iar nu şi citarea părţilor prin citaţiuni în care trebue să se observe termenul de 30 zile. Bul. Cas. 1884, pag. 796.

3) Deşi prin art. 8 din reg. hot. se prevede că termenul însemnat pentru venire la faţa locului să nu fie mai mic de 2 luni, întru cât însă această dispoziţiune nu are nici o sancţiune şi partea nu dovedeşte că i s'ar fi cauzat vreun prejudiciu ireparabil, prin faptul că a fost citată într'un termen mai scurt, nu poate invocà nulitatea citaţiunei. Bul. Cas. 1894, pag. 934.

4) Când la facerea unei hotărnicii un tutor a fost citat personal pentru minorii vecini cu proprietarul ce-şi hotărniceşte moşia, iar nu în calitate de tutore, acea hotărnicie despre vecinătatea cu minorii, cată a se anula ca ne fiind făcută faţă cu minorii, ci faţă cu o persoană străină. C. Apel Craiova. C. Jud. No. 3/96, pag. 23.

5) Termenul de 2 luni prevăzut de art. 8 reg. hot. pentru chemarea părţilor se calculează de la data primirei citaţiunei, iar nu dela data emiterii ei de către inginer. Trib. oGrj Dr. No. 40/901, pag. 327.

„Considerând, zice Trib. Gorj., că acest termen prevăzut de art. 8 legiuitorul l'a creat în favoarea părţii chemate ca să vină la faţa locului pregătită cu toate actele şi documentele ce va avea; că prin urmare termenul de 2 luni prevăzut de suscitatul articol, nu se poate calculà decât numai de la data primirei citaţiunei iar nu de la data emiterei ei de către inginer. In acelaş sens Cas. Bul. 1899 pag. 305.

„Considerând că a se admite că termenul curge de la data ce poartă citaţia, ast-fel cum se pretinde de recurent, ar fi a se da loc la surprinderi, căci părţile interesate ar puteà face ca adversarii lor să nu aibă cunoştinţă de termen decât în ajun sau cu câteva zile înainte de data fixată pentru venirea la faţa locului.“

A se vedea şi scrieri juridice Al. Degrea, vol. 3, pag. 515.

6. Indicarea greşită în citaţie a calităţii vecinului, de către inginerul hotarnic nu atrage nulitatea citaţiei. Bul. Cas., 1906, pag. 876.

7. Conform art. 20 al legii rurale din 1864, şcoalele şi bisericile din coprinsul vetrii satului rămân proprietatea comunelor rurale; că de aci resultă că şi locurile date în folosul şcoalei şi bisericii, sunt tot proprietatea comunei, iar nu a statului şi prin urmare primarul comunei este bine citat la hotărnicie ca representant al intereselor obşteşti. Bul. Cas., 1907, pag. 1109.

8. Legiuitorul edictând dispoziţiile art. 8 şi 18 din reg. hot. a făcut-o în scopul ca să asigure părţilor posibilitatea de a asistà la facerea hotărniciilor spre a-şi arătà întâmpinările ce ar aveà de făcut. Prin urmare dacă se constată că părţile au fost faţă la facerea hotărniciei, aceasta dovedeşte în deajuns că ele au fost citate de inginer şi că în privinţa lor s'a îndeplinit formele cerute de art. 8 citat, Cas. Bul. 1905/6, pag. 335.

TITLUL IV

Operaţiunile inginerilor hotarnici

Art. 9. — Inginerul hotarnic va procede în lucrare prin a ridicà o schiţă de plan spre a se orientà asupra semnelor de hotare.

Acest plan se va ridicà chiar de inginerul hotarnic, iar nu de altă persoană, arătându-se pe dânsul, cu exactitate toată situaţiunea proprietăţii, precum: dealuri, văi, râuri, etc.

După acea va consultà despre fiecare vecinătate a clientului său:

a) Hrisoavele domneşti, uricele, anaforalele, etc.;

b) Cărţile de hotărnicie cu semne şi sumă de

stânjeni, întărite prin hotărâri domneşti şi judecătoreşti definitive şi executorii;

c) Hotărnicii şi alegeri iarăşi cu semne şi sumă de stânjeni, fără caracter executoriu, dar după care se va fi urmat o neîntreruptă posesiune de 30 ani;

d) Ocolniţe sau alegeri cu semne de hotare, fie şi fără sumă de stânjeni, întărite sau cu posesiune urmată de 30 ani;

e) Hotărnicii sau alegeri numai cu sumă de stânjeni, dar fără semne de hotare;

f) Actele de vânzări şi de diferite transacţiuni cu stânjeni şi fără sumă de stânjeni;

g) Veri-ce alte acte autentice;

h) In lipsă de asemenea documente, veri-ce alte acte şi mijloace încredinţătoare i se vor puteà produce de părţi;

La actele ce vor aveà şi sumă de stânjeni şi semne, inginerii hotarnici vor observà mai întâiu dacă suma stânjenilor pretindaţi de cel ce a cerut a se face hotărnicia se împlineşte între acele semne şi când se va împlinì se va urma întocmai după acel document (dacă va fi necontestat şi valabil); iar când suma stânjenilor nu se împlineşte în semne, se va urmà în modul următor:

Dacă acel act este un hrisov, alegere, ocolnică, carte de hotărnicie sau zapis de vânzarea unui întreg trup de proprietate, şi suma stânjenilor coprinsă într'însele nu se va împlini între semnele arătate prin act, atunci inginerul hotarnic, pentru tot celalt pământ cât s'ar mai cuvenì după documentele celui ce a cerut hotărnicia sau alegerea şi s'ar găsì în stăpânire străină, să-l măsoare, arătând anume atât întinderea lui, cât şi faţa sau feţele în a căruia stăpânire s'au găsit.

Jurisprudenţă:

1. Când actul de hotărnicie, după cum se declară de in-

stanța de fond, nu e perfect, ca să fie opozabil, el nu poate servî ca titlu în virtutea căruia să se poată cere numărul stânjenilor indicat prin el. Bul. Cas. 1878, pag. 375.

2. Moșnenii cari stăpânesc părți diseminate în interiorul unei moșii, urmează a fi delimitați cu părțile anume stăpânite de dânșii, în lucrarea de hotărnicie și când există călcări, a se arătà prin alte deosebite trăsuri, cari sunt călcările ce s'au săvârșit de fiecare ceată sau de fiecare moșnean în parte. C. A. Buc. Dr. No.17/895.

Considerentele principale: Având în vedere că prin acea lucrare de hotărnicie se pretinde că făcându-se după actele de proprietate alegerea stânjenilor de moșie ce s'ar cuvenî numitului apelant din hotarul Popeștilor s'ar fi găsit o călcare din partea moșnenilor, etc.

Având în vedere că pe lângă această pretinsă alegere a întinderii de moșie, lucrarea inginerească mai coprinde o a doua parte, comasarea la un loc a pogoanelor ce se mai lasă locuitorilor moșneni;

Având în vedere că pe lângă această pretinsă alegere a contra sus-zisului regulament, căci mai întâiu, dacă s'a gasit călcare în sensul art. 9 ult. al. partea usurpata trebue să se lămurească prin osebită hotarnicie, arătându-se anume „atât întinderea cât și fețele în a căror stăpânire s'a găsit" și să se figureze pe plan cu toată exactitatea și cu toate amănunțimele prevăzute la art. 10, ceeace e departe de a se fi făcut, de oarece găsindu-se că moșnenii intimați stăpâneau părți diseminate în interiorul zisei moșii Popești, nu s'au delimitat prin puncte și linii certe și precise, cari sunt anume părțile stăpânite de dânșii și apoi prin alte deosebite trăsuri cari sunt călcările, cari s'ar fi săvârșit de fiecare ceată sau de fiecare moșnean posesor în parte;

Că mulțumindu-se numai, în sus-zisa lucrare a face afirmări vagi, s'au violat dispozițiunile sus-ziselor articole.

3. Se anulează o hotărnicie când inginerul hotarnic a început măsurătoarea dintr'un punct ce nu erà sigur și necontestat. Bul. Cas. 1899, pag. 670.

4. Când instanța de fond constată în fapt că o lucrare de hotărnicie se poate face, fără ca inginerul hotarnic să fie nevoit să taie arborii ce sunt pe locul de prigonire în posesia vecinului, această constatare de fapt scapă de sub controlul Curții de Casație. Cas. C. Jud. No. 72/901.

Nota. 1. — Hotărniciile cu semne despărțitoare de hotar au precădere înaintea oricăror acte de vânzare deșî ele n'ar

arătă suma de stânjeni, (Bul. Cas. 1883, pag. 1181; Curasson, pag. 462; Pardessus „traité des servitudes, tome No. 122) fără să se facă deosebire între hotărniciile, alegerile cu sau fără caracter executoriu sau dacă a fost sau nu, urmată de posesiune. Actele în genere, zice regulamentul. trebue să fie necontestate şi valabile.

Nota 2. — S'ar păreà că conform art. 9 al. c. d. posesia de 30 ani nu s'ar puteà invocà de cât pe bază de titluri. Prescripţia decenală, pare a nu fi admisă, de oarece: 1) Regulamentul hotărniciei făcut pe baza art. 745 Pr. Civ. nu o prevede; 2) Legile din 1834 şi 1847 cari au fost în vigoare până la 1868, pe temeiul cărora s'a făcut regulamentul hotărniciilor n'au fost abrogate printr'un text expres. In ce priveşte prescripţia de 30 ani, ea nu puteà începe decât dela 8 Septembrie 1848, căci până la 8 Septembrie 1847 împresurările erau imprescriptibile şi apoi dela acea dată aveau proprietarii un timp de un an spre a face acţiune în revendicare.

5. Prin nici o dispoziţie din regulamentul hotărnciilor nu se cere ca inginerul hotarnic să ridice un plan separat pentru pământul în prigonire; e suficient, prin urmare, dacă acest teren e arătat în planul general al inginerului hotarnic. Cas. Bul. 1905/6, pag. 1168.

6. Hotărniciile neconfirmate şi neurmate de o posesie de 30 ani nu pot servì ca titlu, pe baza cărora să se admită o acţiune în revendicare. Cas. Bul. 1906, pag. 251.

Art. 10. — Locul de prigonire dintre vecini, inginerul hotarnic este dator:

1. A-l figurà pe plan cu toată exactitatea şi a-l descrie prin cartea de hotărnicie cu toată deslușirea, arătându-se suprafaţa lui atât în metri pătraţi ori şi hectare, cât şi în pogoane, prăjini, stânjeni, fălci sau funii (după locuri), posesiunea aflată la epoca hotărniciei, pretenţiunile în parte ale fiecăruia din vecini, decurse din documentele înfăţişate sau din celelalte mezii menţionate la art. 9 de mai sus.

Liber va fi inginerul hotarnic a'şi face orice cercări de măsurătoare şi ridicare de plan la proprietă-

ţile învecinate cu aceea care se hotărniceşte după autorizaţiunea dată de tribunal.

2. A-l însemnà pe faţa pământului cu muşuroaie provizorii, mai dese, pe toată întinderea liniei de prigonire, văzute dela unul la altul.

Direcţiunea lor şi distanţa dela unul la altul se va arătà negreşit în cartea de hotărnciie.

Jurisprudenţă:

Potrivit dispoziţiunilor art. 9, 10 şi 19 din reg. hot., inginerul hotarnic e obligat, în caz când pământul ce se cuvine după acte celui ce a cerut hotărnicia, nu se găseşte în stăpânirea acestuia, să-l figureze pe plan şi să-l descrie prin hotarnicie şi proprietarul dacă voeşte să revendice pământul cotropit, trebue odată cu depunerea hotărniciei să introducă şi acţiunea în revendicare, iar neîndeplinirea acestor dispoziţiuni face ca hotărnicia să fie neregulat formată. C. Apel, Buc. S. III, Dr. 42/908.

Spre a se puteà invocà cu succes prescripţia de 30 ani trebue a se stabilì cu precisiune luna şi ziua de când s'a început posesiunea locului în litigiu fiindcă după art. 1889 C. C. prescripţia nu se socoteşte câştigată de cât după împlinirea celei din urmă zile a termenului defipt prin lege. C. Apel, Buc. S. II. Dr. No. 44/907.

Art. 11. — Inginerul hotarnic este dator a-şi da opinia sa prin cartea de hotărnicie, asupra tuturor pretenţiunilor ridicate de vecini la fiecare punct de prigonire.

Art. 12. — Când doi sau mai mulţi vecini au fiecare inginerul său hotarnic, vor căutà, faţă cu proprietarii a se înţelege, de se va puteà, asupra contestaţiunilor ce s'ar ivì.

Cu toate acestea fiecare din ingineri 'şi va formà şi-şi va depune hotărnicia sa în deosebi.

Art. 13. — Vecinul ce se va chemà de inginerul hotarnic autorizat de tribunal, va fi dator a veni cu cărţile şi documentele sale chiar şi dacă nu va aveà prigonire.

Dacă vecinul chemat sau împuternicitul său nu va venì, inginerul hotarnic va face hotărnicia în lipsa lui.

Asemenea se va urmà şi când vecinul a venit, dar nu voeşte să deà pe faţă actele sau alte mezii ce va fi posedând, din care s'ar învederà fiinţa vre-unui punct sau locul de unde urmează să fie.

Art. 14. — Vecinul chemat este dator a-şi formula la faţa locului, pretenţiunile sale în scris şi a le da inginerului hotarnic, sub luare de adeverinţă, iar acesta va fi dator a le trece în cartea de hotărnicie şi a se pronunţa asupra lor.

Jurisprudenţă:

Nearătarea în scris a pretenţiunilor vecinilor, nu constitue o decădere de drepturi: ele se pot face şi verbal. Cas. S. I. Bul. 1882, pag. 650.

Dacă inginerul nu trece în lucrarea sa, întâmpinările scrise sau verbale, lucrarea e nulă. Cas. Bul. 1887, pag. 29.

Art. 15. — In caz când vreunul din vecini nu va voì să'şi formuleze pretenţiunile, nici a prezentà documentele, inginerul va face hotărnicia în lipsa lui, îngrijind a explicà motivul pentru care a făcut hotărnicia fără concursul vecinilor chemaţi, desluşind cu deamănuntul posesiunea ce a găsit şi conformându-se întru toate prescripţiunilor regulamentului de faţă.

Vecinul care n'a trimis inginerului hotarnic până la termenul chemării, în caz de nevenire, actele ce va fi având sau copii de pe dânsele se va supune la o amendă de la 50—500 lei în favoarea fiscului, dacă se va servì cu acele acte înaintea tribunalului, care va judecà hotărnicia şi nu va justificà netrimiterea lor.

Această amendă se va pronunţa de către tribunal tot în momentul când se va pronunţà şi asupra hotărniciei.

Art. 16. — La liniile despărţitoare între vecini, se vor păstrà semnele netăgăduite ce vor fi în fiinţă.

Când aceste semne vor fi prea departe unul de altul, se vor face între ele altele în depărtare cel mult de 500 metri unul de altul.

Acolo unde nu vor fi asemenea semne sau sunt tăgăduite, ori nu există de loc, se vor desemnà sau se vor face unele depărtate unele de altele tot în măsura prevăzută mai sus la moşiile mari; iar la locurile sau moşiile mici semnele se vor face după întinderea lor.

Art. 17. — Cei ce vor strică, desfiinţà, ori vor muta cu premeditare, în mod nelegal, moşoroaie, pietre, bouri, movile, brazde sau ori-ce alte semne despărţitoare între proprietăţi se vor pedepsì în modul prevăzut de art. 321 C. P.

Deosebit de aceasta vor mai fi supuşi la daunele interese ale părţilor lezate prin fapta lor.

Jurisprudenţă:

Se face pasibil de penalitatea prevăzută de lege, cel care strămută semnele de hotare, numai atunci când se constată intenţiunea autorului de a'şi însuşî proprietatea. Bul. Cas. 1888, pag. 299.

TITLUL V

Judecarea hotărniciilor

Art. 18. — După terminarea hotărniciei, inginerul hotarnic va depune prin proprietar ori împuternicitul său, la tribunalul ce-i va fi dat autorizaţia, hotărnicia şi planul ce va fi făcut, adeverite cu a sa subsemnătură.

Deosebit va mai da şi proprietarului pentru seama lui câte un exemplar, atât de pe hotărnicie cât şi de pe plan.

Va mai depune încă atâtea còpii câţi vecini sunt

şi acestea li se vor înmânà imediat acelor vecini, de tribunal, sub propria lui răspundere sub formală dovadă de primire. Copiile pentru vecini pot conţine numai partea hotărniciei şi planului care priveşte lucrarea despre fiecare vecin.

Inginerul hotarnic, care a făcut o lucrare constatatată în urmă greşită, va fi supus la plata cheltuelelor ce a ocazionat celor interesaţi. Repetirea faptului va atrage revocarea autorisaţiunei pe timp de doi ani.

Nota 1. — Ultimul al. nu există în vechiul articol.

Nota 2. — Depunerea trebue să se facă prin proprietar, pentru că: 1) din momentul depunerii se consideră procesul început; 2) se întrerupe prescripţiunea; 3) instanţa se consideră legată între proprietar şi vecin; 4) Hotărnicia şi planul nu se mai pot retrage; 5) Inginerul trebue să faca şi el o petiţie de depunere, ca răspuns la autorizaţia ce i s'a dat, care petiţie se va depune de proprietar la tribunal, argument tras din art. 12 al. ultim.

Jurisprudenţă:

Cartea de hotărnicie şi planul servesc ca motive ale acţiunei şi deci necomunicarea lor către vecin dă loc la o simplă amânare. Cas. Bul. 1885, pag. 903.

Art. 18 obligă pe inginer ca odată cu depunerea hotărniciei la tribunal să mai depună încă atâtea còpii câţi vecini sunt, cari au a li se înmânà de tribunal. Această înmânare se face în scop de a deşteptà pe vecini că hotărnicia s'a prezentat tribunalului spre confirmare şi a-l pune în măsură să'şi arate nemulţumirile ce vor fi având C. Ap. Galaţi, Dr. No. 43/89.

Art. 18 din reg. de hotărnicii 'şi are aplicarea numai când se alege o moşie despre vecini, iar nu când este vorba de o împărţeală, conform unui act de învoeală care coprindeà convenţiuni sinalagmatice. In asemenea caz se aplica legea civilă şi se fac atâtea exemplare câte părţi au interese contrarii. Bul. Cas., 1885, pag. 403.

Art. 19. — Dacă proprietarul va voì să cheme în judecată pe vre-unul sau mai mulţi din vecinii săi asupra cărora va aveà pretenţiuni că i-au călcat ho-

tarul sau i-au impresurat pământul, via sau locul, depunerea actelor de mai sus va fi însoţită şi de o petiţiune din parte-i prin care-şi va formulà dorinţa sa, arătând numele, pronumele, profesiunea, judeţul, locuinţa vecinului sau vecinilor ce cere a se chemà în judecată, plătind tot el o singură taxă de 100 lei pentru toţi vecinii când sunt mai mulţi, iar când călcătorul este unul singur, taxa va fi cea legală.

Numai printr'o petiţiune dată, precum se vede în acest articol, se socoteşte procesul intentat şi se întrerup prescripţiunile pentru călcări de hotare.

Jurisprudenţă:

1. După regulamentul hotărniciilor, care ţine loc de lege, este nulă o acţiune care tinde la revendicarea unei porţiuni de pamânt, dacă la depunerea hotărniciei nu se depune taxa legiuită şi nu se cere chemarea vecinilor în judecată. Bul. Cas. 1880, pag. 173.

„Considerând, zice Casaţia, că reg. hot. din anul 1868 „ţine loc de lege, de oarece el a fost făcut în baza art. 745 „şi 746 pr. civ. care prevede facerea unui asemenea regu- „lament de administraţie publică în privinţa modului cum „are a se regulà hotărniciile şi taxele ce urmează a se „răspunde;

„Considerând că curtea de fond anulând acţiunea D-lui „X. ca neregulat făcută, departe de a violà vreun principiu de drept, s'a conformat legii şi deciziunea sa se găseşte „suficient motivată pe neîndeplinirea cerinţelor art. 19 „din regulamentul hotărniciilor".

2. In materie de hotărnicie, când semnele despărţitoare se contestă, ambele părţi devin reclamante, astfel că nu mai e nevoie de o acţiune reconvenţională în regulă. Bul. Cas. 1880, pag. 183.

3. Cu ocazia formării unei hotărnicii se poate face o revendicare, fără să mai fie necesitate de o altă acţiune deosebită. Trib. R.-Sărat, Dr. No. 79/82.

4. Dispoziţiile coprinse în regulamentul hot. nu se aplică la hotărniciile formăluite înainte de existenţa lui, deşi judecata s'ar petrece în urma aplicărei acestui reg.

Astfel pentru hotărniciile făcute sub imperiul legii din 1834 nu se poate cere introducerea unei acţiuni în revendicare în sensul art. 19 din reg. hot. fiincă acea lege nu prevedeà această îndatorire.

C. Ap. Iaşi, S. II, Dr. No. 69/85, pag. 547; Bul. Cas., 1885, pag. 725; Bul. Cas., 1889, pag. 159; idem Cas. S. I., Dec. No. 132/903.

5. Sub imperiul legii vechi nu se cereà nici o formalitate pentru introducerea unei acţiuni în revendicare şi dar cererea pentru restituirea unei porţiuni de teren, constatată prin hotărnicie că se stăpâneşte pe nedrept, se puteà face deodată cu depunerea hotărniciei spre confirmare. Cas. S. I, Dr. No. 72/885.

6. Daca nu se intentă acţiunea conform art. 19, nulitatea poate fi acoperită prin tacerea părţii. Bul. Cas., 1887 pag. 29.

7. In materie de hotărnicie, în caz de revendicare, partea este în drept a se apără contra acestei reclamaţiuni fără să fie nevoie de vre-o contestaţie; când însă prin hotărnicie se menţine posesiunea existentă, cel interesat e dator a ridică contestaţiune şi a-şi arătà pretenţiunile sale. Neridicarea unei asemenea contestaţiuni la prima instanţă, îi ridică dreptul de a cere, în apel, infirmarea hotărniciei. Cas. Dr. No. 9/88.

8. Nu se poate anulà o hotarnicie depusă înainte de 1868, pentrucă nu s'a plătit taxa de 8 galbeni după regulamentul din 1868, precum şi că nu s'a comunicat părţii copie după hotărnicie şi plan. Bul. Cas., 1888, pag. 225.

„Considerând. zice Casaţia, că a pretinde de la recurent că el trebuià să observe la 1866 îndeplinirea unor formalităţi, cari n'au fost puse în lucrare, decât prin reg. hot. din 1868, este a se da acelui reg. o putere retroactivă, lucru ce n'a fost prescris printr'însul.

9. Deşi după regulele stabilite în materie de hotărnicie un vecin nu poate fi espropriat de pământul ce se pretinde că ar fi încălcat, decât în urma unei acţiuni în revendicare introdusă contra lui deodată cu depunerea hotărniciei, spre confirmare, totuşi vecinul are interes a face contestaţiune, fără a fi nevoit să aştepte acţiunea în revendicare din partea proprietarului ce a cerut facerea hotărniciei. C. Ap. Galaţi, S. I, Dr. No. 43/89.

10. Pe cale de hotărnicie nu se pot desfiinţà drepturile

reale dobândite de cei de al treilea, asupra lucrului, cum ar fi de ex. embaticul; asemenea drepturi se pot anulà numai pe cale de judecată principală. Bul. Cas., 1889, p. 15.

11. Dispozițiunile art. 111 pr. civ. relative la ordinea în care au a fi propuse nulitățile actelor de procedură se aplică și în materie de hotărnicie. Prin urmare este tardivă nulitatea propusă pentru prima oară în apel și după desbateri contradictorii, bazată pe neîndeplinirea art. 19 reg. hot. că nu s'a formulat și o cerere în revendicare a terenului pretins usurpat. Bul. Cas., 1890, pag. 48.

12. Acțiunea în revendicare nu e necesară, când însuși încălcătorul recunoaște călcarea, C. Ap. Buc., S. I, Dr. 11/91.

13. Din combinațiunea art. 19 și 20 reg. hot. rezultă că pentru a se ști când partea învecinată cu proprietatea a cărei hotărnicie se cere a fi confirmată, este datoare a-și arătà nemulțumirea sa pe acea hotărnicie pe calea unei contestațiuni și când are dreptul a'și arătà acea nemulțumire numai pe calea de apărare, fără a fi trebuință de a face contestațiune, aceasta depinde de faptul dacă prin hotărnicie se confirmă o posesie existentă în momentul facerii ei, (a hotărniciei), sau dacă se trece peste acea posesiune și se ia cevà din stăpânirea învecinatului proprietar. Ast-fel, dacă prin hotărnicie se recunoaște dreptul proprietarului a cărui propietate s'a hotărnicit pentru mai mult decât posedă, atunci acest proprietar nefiind posesorul porțiunei de pământ ce i se recunoaște în mai mult, este dator a intentà o acțiune pentru a i se confirmà acest drept, și de către judecată, iar proprietarul învecinat devine defendor și ca atare n'are nevoie de a face contestațiune; când însă prin hotărnicie se menține actuala posesiune și proprietarul vecin nu e mulțumit pe acea posesiune, atunci acesta neavând în posesie pământul ce-l pretinde călcat, dânsul e dator a face contestațiune la hotărnicia prin care se tinde a se consfinți acea posesiune în termenul prescris de art. 30 reg. hot. Bul. Cas., 1893, p. 93.

14. Vecinul contra căruia se cere executarea unei hotărnicii omologată de tribunal, nu poate invocà pentru prima oară în casație, cu ocazia recursului ce a făcut asupra hotărârei pronunțată în contestațiunea ce a ridicat la aceà executare, mijlocul întemeiat pe împrejurarea că porțiunea de teren ce i se ia prin zisa hotărnicie, nu i-a fost revendicată printr'o acțiune specială, conform art. 19 reg. hot. dacă acest mijloc nu l-a propus mai întâi la jude-

cătorul fondului, care a judecat acea contestaţiune. Cas. Bul., 1895, pag. 1327.

15. Cererea de confirmare a unei hotărnicii, dacă nu este însoţită şi de cererea de revendicare a terenului ce se ia din locul vecinului, nu întrerupe nici prescripţia, nici consideră procesul intentat. C. Ap., Craiova, S. II, C. Jud. No. 3/96.

16. Cel ce posedă nu e ţinut a face cerere de revendicare, întru cât în momentul facerii şi depunerii hotărniciei stăpâneşte partea hotărnicită. Această regulă se aplică chiar dacă în momentul când părţile compar în instanţă nu mai are o asemenea stăpânire. C. A. Bul., S. II, Dr. No. 30/95.

17. Intr'o acţiune pentru confirmarea unei hotărnicii bazată pe posesiunea actuală, pârîţii nu pot opune pe cale de apărare că prin aşezarea semnelor fixate pe faţa pământului li se ia din stăpânirea lor un oare-care teren, nici să ceară verificări pe teren contra hotărniciei depuse. O asemenea obiecţiune nu o pot face decât printr'o cerere formulată în scris, cu plata taxelor legale, sau pe cale de contestaţie la executare. Trib. Romanaţi. Dr. No. 19/97.

18. Asemănat art. 19 şi 20 reg. hot. când partea învecinată cu proprietatea a cărei hotărnicie se cere a se confirmà, ridică pretenţiuni peste posesiunea menţionată prin acea hotărnicie şi existentă în momentul efectuărei ei ea este datoare a arătà nemulţumirea sa printr'o contestaţiune la confirmarea ce ar consfinţi definitiv această posesiune în termenul prescris de art. 30 reg. hotarnic; iar dacă prin hotărnicia depusă se trece peste posesiunea actuală şi se ia din posesiunea învecinatului proprietar ceva, atunci, din contră, cel ce pretinde a i se recunoaşte o stăpânire în mai mult, adică proprietarul a cărui moşie se hotărniceşte, este ţinut a intentà acţiune, spre a i se confirmà acest drept şi de către judecată, pe când proprietarul învecinat devine defendor şi ca atare are dretul a'şi arătà nemulţumirea sa pe cale de apărare, fără să fie trebuinţă, în acest caz, de o contestaţiune din parte-i. Bul. Cas.„ 1898, pagina 737.

19. Odată ce o hotărnicie se anulează, se anulează şi acţiunea în revendicare strâns legată cu confirmarea hotărniciei şi făcută în baza acelei hotărnicii. Bul. Cas., 1899, pag. 670.

20. *a)* Asemănat art. 19 reg hot. care are putere de lege fiind făcut pe baza art. 745 pr. civ., proprietarul care'și hotărnicește moșia și voește a revendică vre-o porțiune de pământ cu care se crede încălcat de vre-un vecin, trebue ca depunerea hotărnicei spre confirmare să fie însoțită din parte-i de o petițiune prin care să-și formuleze pretențiunea de revendicare.

Instanțele de fond sunt suverane să interpreteze că cererea de confirmarea hotărniciei, cerere prin care nu se indică și citarea vecinului ce se pretinde că a făcut călcarea, nu coprinde și cererea de revendicare;

b) Lipsa cererii de revendicare, ce trebue depusă odată cu cererea de confirmare a hotărniciei, nu poate fi suplinită prin conclusiunile luate în instanță, când partea contra căreia se ia aceste concluziuni, se opune la aceasta, întemeindu-se pe dispozițiunile art. 19 din reg. hot.

c) O instanță judecătorească nu poate confirmă hotărnicia și față cu vecinul ce ar fi călcat proprietatea aceluia ce a depus hotărnicia, dacă acesta n'a făcut și acțiune în revendicare cotnra vecinului încălcător și nu l'a citat. Bul. Cas., 1900, pag. 1338.

21. Pentru încălcările făcute în urmă, peste hotarele unei moșii, stabilite printr'o hotărâre definitivă și deja executată, orice pretențiuni nu se pot face de cât pe cale de revendicare, iar nu prin rectificarea executării definitive. Bul. Cas., 1892, pag. 870.

22. Lucrul judecat între 2 vecini pentru stabilirea unui punct de hotar, nu poate aveà efect de cât între dânșii, și nu poate fi invocat de unul din ei și în contra unui alt vecin. Bul. Cas. 1899, pag. 119.

23. Când cu ocazia judecării unei hotărnicii se discută și o acțiune în revendicare, atunci executarea în ce privește terenul revendicat se face cu observarea dispozițiilor art. 387 Pr. Civ. căci aci nu e vorba de o simplă aducere la îndeplinire a unei hotărnicii, care după art. 32 reg. hot. se poate face și fără îndeplinirea formalității de comunicare, ci de executarea unei hotărâri judecătorești, care conform art. 387 Pr. civ. nu se poate face fără o prealabilă comunicare a titlului executor. Cas. Dr. 1902 pag. 553.

24. Dacă există similitudine de principii între legislația franceză și cea română, între acțiunea de grănățuire prevăzută în legislația franceză și acțiunea de confirmarea

unei hotărnicii prevăzută în regulamentul de hotărnicii român?

Considerând că în legislaţia franceză acţiunile de grănăţuire sunt date în competinţa judelui de pace a cărui putere e limitată la descoperirea posesiunei, fiind oprit a instrumentă şi judecă de îndată ce părţile nu sunt de acord asupra drepturilor şi titlurilor de proprietate şi în cazul când există contestaţii asupra dreptului de proprietate e ţinut să suspende judecata, trimiţând pe părţi să se judece pe calea ordinară, pe când la noi, sentinţele date cu ocazia confirmării unei hotărnicii pot dobândi autoritate de lucru judecat. In adevăr, din principiile de drept ale reg. de hot. [illegible]it că scopul sentinţelor de confirmarea unei hotărnicii este să sancţioneze lucrarea făcută de inginerul hotarnic pentru stabilirea hotarelor între 2 moşii vecine; că la această lucrare trebue să conlucreze ambii proprietari vecini, cari sunt ţinuţi să prezinte hotarnicului titlurile de stăpânirea moşiilor (art. 8); că conform art. 10 hotarnicul e dator să descrie hotarul moşiei despre vecini, pentru a atrage atenţia ambilor proprietari asupra hotarului, care va stabilì de aci înainte limita proprietăţilor.

Considerând că în ce priveşte puterea ce o capătă sentinţele confirmătoare, aceasta reese în mod evident din art. 30 regulament, care zice: „din momentul adeveririi (care se face cu ocazia pronunţării sentinţei) cartea de hotărnicie rămâne învestită cu tăria unui act public, autentic şi semnele de hotare aşezate se vor socotì definitive, având toate consecinţele hotărârilor de asemenea natură;

Considerând dar că în legislaţia română, care diferă cu totul de legislaţia franceză, hotărârile de confirmarea unei hotărnicii, când a avut loc fie o acţiune în revendicare, fie o contestaţie (cu atât mai mult când s'a dat mulţumire) au putere de lucru judecat.

Că după cum un vecin nu mai poate ridicà pretenţiuni de teren trecând peste limitele stabilite prin o sentinţă confirmătoare — mai ales când s'a respins o contestaţie — tot astfel şi pentru aceleaşi principii isvorâte din autoritatea lucrului judecat, nici partea depunătoare a hotărniciei nu ar mai puteà invocà vre-un drept de proprietate peste acele limite.

Nu se poate susţine că nu e lucru judecat când s'a confirmat şi executat definitiv o hotărnicie şi mai ales când executarea s'a confirmat fără contestaţie. C. Ap. Buc. S. II, Dec. No. 286 din 29 Oct. 1909.

25. Art. 19. din reg. hot. arătând modul cum trebue făcută cererea şi cum se întrerupe prescripţia în privinţa călcărilor n'a înţeles să modifice întru nimic dispoziţiile dreptului comun în privinţa cauzelor de întrerupere a prescripţiilor şi efectelor lor, nici să înlăture principiul general coprins în art. 1868 C. C. după care cererea în judecată nu întrerupe prescripţia decât dacă va fi încuviinţată printr'o hotărâre de nerevocabilă autoritate. Bul. Cas. 1905/6, pag. 297.

26. Când printr'o sentinţă de confirmarea unei hotărnicii s'a respins definitiv pretenţiile ridicate de unii asupra unei porţiuni de pământ pretins usurpat, aceste pretenţiuni nu mai pot face obiectul unui proces, de oarece există autoritate de lucru judecat. Bul. Cas. 1905/6, pag. 313.

27. Acţiunea intentată pe temeiul art. 19 reg. hot. nu ridică părţii care a intentat-o, dreptul de a intentà mai în urmă şi înainte de confirmarea hotărniciei, acţiunea în revendicare contra vecinilor cari i-au călcat hotarul şi prin urmare o asemenea acţiune, chiar dacă prima acţiune nu satisfăceà cerinţele art. 19, are de efect de a întrerupe prescripţia ce curgeà în favoarea încălcătorilor. Bul. Cas. 1905/6, pag. 1762.

28. Dacă cu ocaza unei hotărnicii se revendică un imobil supus la 2 jurisdicţiuni, reclamantul e în drept, după alegerea sa, de a face cererea sa, la unul din tribunalele în circumscripţia cărora se află situat imobilul. In orice caz excepţia de incompetinţă nu se poate invocà pentru prima oară în apel. C. Ap. Buc. S. II, Dr. 44/907.

29. Singura depunere a hotărniciei nu întrerupe prescripţia pentru călcări de pământ şi că pentru aceasta trebue intentată odată cu depunerea hotărniciei şi acţiunea în revendicare; prin acest art. 19 nu se ridică părţii ce a depus la trib. planul şi hotărnicia moşiei sale, dreptul de a intentà acţiune în revendicare şi în urmă, până când hotărnicia n'a fost confirmată şi în asemenea caz acţiunea în revendicare introdusă mult în urmă după depunerea hotărniciei, dar înainte de confirmarea ei, este un act întreruptiv de prescripţie. Cas. Dr. No. 13/905.

30. Art. 19 reg. hot. arătând modul cum trebue făcută acţiunea în revendicare şi cum se întrerupe prescripţia în privinţa călcărilor, n'a înţeles să modifice întru nimic

dispoziţiile dreptului comun, în privinţa cauzelor de întreruperea prescripţiilor şi efectele lor, nici să înlăture principiul general coprins în art. 1868 C. Civ. Cas. I. Dr. 44/905, pag. 355.

Cererea roprietarului înăuntrul termenului de 1 an dela 8 Martie 1847 de a se autoriză de tribunal un inginer, care să-i facă hotărnicia moşiei sale, arătând în mod expres în cerere că îşi cunoaşte moşia călcată de vecin, acea parte a întrerupt prescripţia ce se puteà invocà contra sa.

Când este vorba de admisibilitatea unei probe nu se poate aplicà regulele Pr. Civ. în vigoare în momentul când se cere administrarea probei, ci dispoziţiunile legii cari erau în vigoare când s'au petrecut faptele ce sunt de dovedit, căci altfel s'ar violà drepturile câştigate ale părţilor. Cas. S. I, Dr. No. 905 din 19 Decembrie 1911.

Art. 20. — Când vor mijlocì pretenţiuni şi din partea vecinilor chemaţi, taxele se vor plătì şi de aceia ca pentru procesele începătoare.

Art. 21. — Odată ce cartea de hotărnicie originală şi planul vor fi depuse în tribunal, nu se vor mai puteà retrage.

Art. 22.— Chemările în judecată şi judecata se va urmà de tribunal după regulele prescrise de procedura civilă.

La ziua de înfăţişare, tribunalul va vizà planul şi cartea de hotărnicie şi va face menţiune de aceasta în sentinţa ce va pronunţa.

Judecata se va face, începând mai întâiu de la vecinătăţile ce au dat mulţumire.

După aceasta va procede şi în cercetarea contestaţiilor despre cele-l-alte vecinătăţi, cercetând fiecare vecinătate în parte şi dând hotărâri iar în parte pentru fiecare vecinătate.

Când însă o vecinătate este ast-fel înclinată, cu una sau mai multe din celelalte ce sunt în litigiu,

în cât modificarea uneia atinge şi pe cele-l-alte, atunci se va pronunţa o singură hotărâre pentru acele vecinătăţi.

Jurisprudenţă:

Când între vecini sunt proprietari devălmaşi este suficient chemarea unui singur codevălmaş mai aleş când celălalt codevălmaş a fost citat de inginerul hotarnic şi nu s'a opus. Bul. Cas. 1889, pag. *!*

Comite un exces de putere şi deci pronunţă o hotărâre casabilă, instanţa care judecând o cerere de confirmare de hotărnicie şi o acţiune în revendicare şi determinând partea aliquotă a fiecărui codevălmaş se abţine însă a judecà şi a fixa această parte a fiecăruia, pretinzând că părţile să'şi limpezească drepturile lor printr'o deosebită şi nouă judecată. Bul. Cas. 1897, pag. 644.

Notă. — Vecinii chemaţi la hotărnicie pot înaintea Tribunalului să ceară: *a)* nulitatea hotărniciei; *b)* pot combate cu acte pretenţiunile proprietarului; *c)* pot opune prescripţia.

Nulitatea hotărniciei o pot cere:

a) când chemările vecinilor, făcute de inginer, nu s'au făcut în termenele prevăzute de art. 8; nulitatea trebue propusă în limine litis.

b) Când nu s'a făcut acţiune în revendicare, iar în limine litis.

c) nereproducerea actelor înfăţişate de vecini de către inginerul hotarnic. Bul. Cas. 1887, pag. 29.

d) Când inginerul hotarnic găsind că acela a cărui hotărnicie o face, este călcat ori împresurat, nu a descris acest loc conform art. 10.

e) Când inginerul hotarnic nu şi-a dat părerea sa asupra punctelor contestate;

f) Când făcându-se hotărnicia de 2 proprietari, aceştia nu şi-au ales inginerul hotarnic;

g) Când lucrarea s'a făcut de-o persoană ce nu întruneà condiţiile art. 3.

h) Când nu s'a depus copie după hotărnicie şi plan;

i) Când copia după hotărnicie şi plan nu au fost adeverite de inginerul care a făcut hotărnicia cu propria sa semnătură.

Vecinul poate face contra probă, faţă cu proprietarul

prin acte, marturi, prescripţiuni, interogator, jurământ, cercetări locale, expertize, etc.

Când cel ce face hotărnicia, invoacă ca titlu, unul din actele prevăzute de art. 9 al c. d. adică pentru care se cere şi posesia, dar pe care n'o are, poate pârâtul să invoace în apărarea sa, numai faptul posesiunei?

Jurisprudenţa în Franţa a hotărât că trebue să se dea câştig de cauză celui ce a înfăţişat un act, fie şi necomplect. Vecinul însă poate doborî actul d. ex. când actul n'ar emana de la autorul comun sau când cel ce a transmis proprietatea n'a avut nici posesiunea, nici proprietatea.

Când puterea de crezământ a actelor va fi tot una la ambele părţi, sau când nici una n'are acte, atunci câştigă acela care are posesia. Bul. Cas. 1881, pag. 482.

Se pote invocà prescripţia. Exerciţiul acţiunei de hotărnicie este imprescriptibil.

Art. 23. — Când imobilele învecinate cari s'au hotărnicit sunt în mai multe judeţe limitrofe, Curţile de apel şi Curtea de casaţie vor decide la cari din tribunalele acelor judeţe urmează a se face dispoziţiunile de mai sus şi a se judecà pretenţiunile ridicate.

Art. 24. — Tribunalul care va judecà contestaţiunile va executà şi sentinţele rămase definitive în privinţa lor.

Art. 25. — Când mai mulţi proprietari vecini vor aveà fie-care inginerii lor hotarnici în deosebi, tribunalul chemat a judecà hotărnicia va da întâetate la judecarea aceluia ce va fi depus hotărnicia mai înainte.

Art. 26. — In caz de apel la curţi, dacă dosarul hotărniciei va fi în neputinţă a se trimite curţilor, vecinul apelant va fi dator a lua copii legalizate, cu a sa cheltuială, de pe toate actele din dosarul tribunalului, necesare sprijinirei pretenţiunilor sale, pe cari le va depune la grefa Curţii de odată cu apelul său.

Vecinul părât, va fi dator şi el a depune la ziua înfăţişărei asemenea copii legalizate, după actele trebuitoare apărării sale.

Citaţiunea către pârît, în cazul prevăzut de acest articol, va coprinde pe lângă cele prescrise de condica de procedură civilă şi arătare că dosarul hotărniciei nu se poate trimite curţii, pentru ca să se conforme îndatorirei ce i s'ar pune mai sus.

Termenul chemării în judecată, în acest caz va fi nici mai mic de 2 luni, nici mai mare de 5.

Notă. Nedepunerea copiilor după actele din dosarul Trib. dă loc la o amânare.

Art. 27. — Când tribunalele şi curţile în cursul judecăţii vor găsì de trebuinţă a chema şi pe inginerul hotarnic, pentru a da explicaţiuni, acesta va fi dator a merge.

Art. 28. — Când tribunalele sau curţile vor voi să revizuească sau să cerce hotărnicia pe faţa pământului, în tot sau în parte, inginerul hotarnic asemenea va fi dator a se aflà present după încunoştiinţarea ce i se va face şi a da toate desluşirile, cum şi de a face toate cercările ce i se vor cere.

Jurisprudenţă:

1. Instanţele de fond, cari ordonă mai multe cercetări locale sunt suverane a luà de bază pe oricare din ele î: poate formà convingerea fără a se considerà omisiune esenţială dacă nu se pronunţă asupra unei anterioare cercetări. Bul. Cas. 1880, pag. 183.

2. Intre comoştenitori existând comunitate de interese este indiferent dacă lista de martori pentru o cercetare locală a fost depusă de un alt moştenitor de cât de acela ce a cerut cercetarea. Dacă se stabileşte că un vecin a usurpat o întindere determinată de teren, provenită din schimbarea cursului unei ape e fără interes a se ordonà o cercetare spre a se vedeà dacă reclamantul are în posesie

un teren mai mare de cât cel prevăzut în actele sale, fiindcă pentru excedentul ce l-ar aveà, fie prin toleranța sau încălcare dela alți vecini, numai aceştia din urmă s'ar puteà plânge dacă ar crede că sunt călcați. C. Ap. Buc. S. II, Dr. No. 44/907.

Notă. — Tribunalul Ialomița, ordonând o cercetare locală şi expertiză, prin jurnalul No. . . . . . a anulat expertiza făcută, pe motiv că inginerul expert n'a citat şi pe inginerul care făcuse hotărnicia. Această procedare mi se pare nefondată, față cu dispozițiile clare ale art. 28, care pune îndatorirea Tribunalului a cità pe inginerul. care a făcut hotărnicia, ca să fie față la facerea expertizei. arguemnt tras şi din dispozițiile art. 29 Reg. hot.

Art. 29. — Tribunalele şi Curțile pot face asemeni lucrări de cercare şi revizuire nu numai cu inginerul hotarnic, care a făcut hotărnicia, dar şi prin veri-care altul vor găsì de cuviință după împrejurări, dând de aceasta în cunoştință şi a inginerului hotarnic autorizat, ca să vină, de va voì, a fi de față şi a da desluşirile trebuitoare.

Jurisprudență:

1. Verificarea pe fața pământului printr'un expert, împreună cu actele necesare acestei operațiuni, între cari principalmente citațiile emise pentru facerea expertizei de către expert, constituesc adevărate acte de procedură, cu caracter contradictoriu, cari după al. 3 de sub art. 257 Pr. civ., întrerup perimarea. Cas. I. Dec. 291/906.

Considerând că dacă în cursul judecății unei afaceri intervine un jurnal prin care se ordonă o măsură preparatorie, actele acestei operațiuni, fac parte din actele de procedură aparținând părților şi devin necesarii pentru discutarea şi rezolvarea afacerii, aşà că părțile nu mai pot cere perimarea hotărniciei înaintea terminării acestei lucrări; că dar experții nefiind decât nişte mandatari ai părților şi lucrând după stăruința şi diligența lor, cursul peremțiunei este întrerupt, atât timp, cât o asemenea lucrare de expertiză se află încă în curs de efectuare şi părțile citate formal pentru un anume termen fixat de el; că aşà fiind, peremțiunea nu mai poate curge de cât dela ultimul act de procedură al expertizei. C. Ap. S. I., Buc. Dec. 320/905.

Notă. — Afirmarea Curței, cum că experții numiți de justiție ar fi mandatarii părților, mi se pare eronată, față cu dispozițiile C. Civ. relative la mandat. Eu cred că experții sunt mandatarii instanțelor judecătorești și pe această considerație, citațiile emise de ei sunt de natură a întrerupe cursul peremțiunei; cu teoria Curței s'ar da loc la multe abuzuri.

TITLUL VI

Despre executarea hotărniciilor

Art. 30. — Când nu vor fi contestațiuni între vecini, inginerul hotarnic va luà înscris declarațiune din parte-le că se mulțumesc pe hotărnicie și că nu o vor contestà, va pune semne definitive pe liniile despărțitoare între imobilele hotărnicite, va încheià proces verbal despre această operațiune în care, după ce va subscrie mai întâiu inginerul, vor subscrie apoi și toți vecinii însăși, sau prin autorizații lor și va depune atât declarațiunile de mulțumire cât și acest proces verbal, împreună cu cartea de hotărnicie și planul ridicat la tribunal.

Tribunalul va așteptà 2 luni depline de la primirea hotărniciei de către vecini și dacă în cursul acestui termen nu se va ivì nici o contestațiune, atunci va adeverì atât hotărnicia cât și planul pe cari le va încredințà proprietarului imobilului hotărnicit.

Despre toată operațiunea, tribunalul va încheià proces verbal.

Din momentul acestei adeveriri, cartea de hotărnicie rămâne investită cu tăria unui act public autentic și semnele de hotare așezate se vor socotì semne de hotare definitive, având toate consecințele hotarelor de asemenea natură.

Jurisprudență:

1. Numai în caz când vecinii dau înscrisă mulțumire pe lucrarea inginerului hotarnic, dacă în termen de 2 luni nu se ivește vre-o contestațiune tribunalul confirmă planul și hotărnicia depusă, iar în cazul contrariu hotărnicia se judecă după procedura comună. Cas. Bul. 1878, pag. 119, Cas. Bul. 1880, pag. 171. C. Ap. Galați, S. I, Dr. 43/89.

2. Se face o greșită interpretare a art. 30 reg. hot. când se confirmă hotărnicia pe simplul motiv că vecinii n'au făcut vre-o contestație în termenul de 2 luni, ei trebuind a fi chemați în judecată, conform procedurei civile. Bul. Cas. 1875 p. 161; idem 1878 p. 264; idem 1882 Decis. No. 184.

3. Se face o rea aplicare a art. 30 reg. hot. când se declară contestația ivită neadmisibilă sub motiv că n'a fost făcută la timp și în fața locului. Cel din urmă act de executare este acela ce se dresează de tribunal sau Curte prin care se confirmă actul de executare după care nu se mai pot primi contestațiuni. Bul/ Cas. 1870 p. 152; idem 1884 p. 333.

4. Nu'și mai are locul orice excepțiune din partea celor cari se constată că au renunțat la cererea formulată de mai 'nainte în privința neregulării hotărniciei unei moșii. Bul. Cas. 1881 p. 939.

5. Când proprietarul care face și depune spre confirmare o hotărnicie a moșiei sale, revendică ceva din posesiunea și proprietatea vecinului, este dator ca chiar în lipsa părîților la ziua înfățișărei și a unei contestațiuni din partea acestuia să și probeze pretențiunea sa, asupra porțiunei de teren ce revendică, căci în acest caz urmează să se judece afacerea conform art. 31 reg. hot.

Art. 30 reg. hot. 'și are aplicarea numai atunci când între vecini nu există pretențiuni de încălcare și dânșii se declar mulțumiți pe modul fixărei hotarelor, nefăcând în asemenea caz nici o contestațiune în termen de 2 luni dela primirea exemplarelor de hotărnicie. Bul. Cas. 1891, pag. 622.

6. Confirmarea executărei unei hotărnicii fără a se fi avut în vedere și planul, nu constitue o violare a reg. hot. dela 1868. Bul. Cas. 1892, pag. 557.

7. Jurnalele Tribunalului de judeţ pentru confirmarea hotărniciilor, când n'a existat nici o nemulţumire sau plângere manifestată în curs de 2 luni dela depunerea lor la tribunal, nu sunt susceptibile de apel. Dacă s'ar relevà însă că prin hotărnicie aşà cum s'a confirmat, se atinge proprietatea sau posesia actuală, este incontestabil că cel jignit deşì nu are dreptul de apel contra hotărniciei confirmată poate însă să uzeze de căile judiciare pentru a paralizà executarea acelei hotărnicii. Bul. Cas. 1895, p. 597.

8. Invoiala asupra executării unei hotărnicii şi adusă la îndeplinire trebue respectată între părţile între cari a avut loc. Bul. Cas. 1899, p. 137.

9. Din dispoziţiile art. 30 reg. hot. rezultă că termenul de 2 luni în care se poate face o contestaţie la confirmarea unei hotărnicii, nu e prescris decât pentru acei vecini cari au fost citaţi la facerea hotărniciei; vecinilor cari n'au fost citaţi de inginerul hotarnic, neputându-le fi opozabilă o lucrare la care ei n'au fost chemaţi ca să participe, ci sunt în drept a cere anularea unei asemenea lucrări sau a se opune la executarea ei în tot timpul cât nu va mijlocì o hotărâre definitivă şi executorie, dată de instanţele judecătoreşti cu chemarea lor şi carì să confirme acea hotărnicie. Bul. Cas. 1900, p. 1439.

10. Lucrarea inginerului însărcinat cu facerea unei hotărnicii nu capătă prin întărirea trib. în termenul prevăzut de art. 30 reg. hot. puterea unui act autentic şi executoriu, decât cu privire la stăpânirea pământurilor coprinse în acele hotare asupra cărora nu s'a ivit nici o neînţelegere între vecini, sau în privinţa cărora, vecinii interesaţi au făcut înaintea lui o declaraţie de mulţumire. Aşà dar numai aceste hotare devin definitive, în puterea lucrării inginerului întărită de tribunal.

Indată însă ce o neînţelegere se iveşte şi subsistă între vecini, relativ la o linie de hotar, lucrarea inginerului se mărgineşte la o simplă indicaţiune, iar proprietarul care a cerut hotărnicia, rămâne a provocà el, ca reclamant, o declaraţiune judecătorească asupra punctelor contestate, declaraţiune care căpătând autoritatea lucrului judecat determină singură hotarul definitiv la puntul contestat şi se aduce la îndeplinire, la faţa locului printr'un delegat al tribunalului. C. Ap. S. II Iaşi, C. Jud. 7/900.

11. Cu drept cuvânt Curtea respinge apelul făcut contra sentinței care confirmă o hotărnicie în vederea mulțumirei dată de vecin, când acesta în apel nu invoacă mijloace de nemulțumire asupra hotărniciei, ci numai în contra executărei ei, pentru că aceasta face obiectul numai a unei contestațiuni la executarea hotărniciei. Bul. Cas. 1889, pag. 735.

12. Sentința dată pentru confirmarea unei hotărnicii și care n'a fost comunicată unora din vecini, cari au figurat dinaintea instanței ce au dat'o nu este definitivă față cu ei și deci ea nu poate fi executată contra lor. Bul. Cas. 1897, p. 180.

13. O hotărnicie se poate execută și în lipsa planului când punctele fixate de dânsa se pot determină cu siguranță la executare.

O hotărnicie se poate execută fără a fi nevoie de somațiile sau încunoștiințările cerute de Pr. civ.

O hotărnicie se poate invocă ca titlu și de depunător și de vecinii cari au figurat în instanță. C. Ap. Buc. S. I. Dr. 1892, p. 83.

14. Când un proprietar a obținut formula executorie asupra unei hotărnicii cerute de un alt proprietar asupra moșiei învecinate, el nu poate prezentă la executarea hotărniciei copii nelegalizate după planul și hotărnicia acelei moșii. chiar dacă aceste copii emană de la proprietarul care refuză de a prezentă originalele. C. Ap. Craiova. Dr. pe 1881, p. 30.

15. Tribunalul anulând o sentință prin care se confirmase hotarul între 2 moșii, această anulare are de efect firesc restabilirea părților în vechea posesiune pe care à avut-o anterior sentinței anulate. Așà fiind, atât tribunalul cât și Curtea de apel sunt competinte cu ocazia judecărei contestației dintre părți asupra vechii posesiuni, să judece și să stabilească pe unde se urmase în trecut vechea posesiune, nefiind de judecat în acest caz o acțiune principală posesorie de competință esclusivă a judelui de ocol, ci o contestație ridicată la executarea sentinței tribunalului a cărei judecată evident că intră în competința exclusivă a tribunalului, ca primă instanță, care pronunțase hotărârea ce se executase și a Curței de apel ca instanță de apel. Bul. Cas. 1904/5, p. 1212.

Art. 31. — Când vor mijloci neînţelegeri între toţi vecinii, atunci punerea hotarelor definitive se va face numai după dispoziţiunile sentinţelor ce se vor da şi cari vor rămâne executorii.

In tot-d'auna stăpânirile contestate rămân în statu quo până ce se va pronunţă ultima instanţă. Iar dacă contestaţiunea urmează numai despre o parte, atunci hotărnicia va rămânea neaplicată numai în aceà parte până ce procesul 'şi va luà definitiv curs.

Această punere de semne hotare se va face tot-d'auna în presenţa unui membru al tribunalului.

Jurisprudenţă:

1. Când printr'o hotărâre definitivă şi executorie se determină semnele hotare ale unei moşii, modificarea adusă acestor semne printr'o altă hotărâre, dată cu ocaziunea opoziţiunei la executare violează autoritatea lucrului judecat. Bul. Cas. 1868, p. 216.

2. Se violează reg. hot. când Curtea confirmă un act de executare efectuat numai de portărel, fără prezenţa unui judecător delegat. Bul. Cas. 1876, p. 1.

3. Formele prevăzute de art. 31—34 reg. hot. sunt relative la hotărnicii şi dar sunt fără aplicaţiune când hotărârea a cărei executare s'a cerut se mărgineşte a menţine o stare de lucruri anterioară operaţiunilor preliminare şi cererii de confirmare a hotărniciei infirmată de acea hotărâre şi în acest caz nefiind chestiune de aşezare sau modificare de hotare, executarea are a se face după regulele ordinare, ca pentru orice hotărîre câştigătoare şi definitivă. Bul. Cas. 1897, p. 1335.

Art. 32. — Chemarea părţilor pentru aşezarea hotarelor definitive după sentinţele rămase executorii, se face de membrul însărcinat de trib. cu această operaţiune.

Termenul chemărei va fi cel prescris de legea comună pentru executări de hotărâri.

Aşezarea hotarelor se va face de inginer în prezenţa judecătorului şi după cererile lui.

Când inginerul va deferì în opiniune pentru aşezarea vre-unui semn, de judecător, inginerul va executà cererea judecătorului, dar 'şi va da opiniunea sa deosebit în josul actului ce va încheià pentru exe cutarea sentinţei.

Jurisprudenţă:

1. Executarea hotărărei date asupra unei hotărnicii se face fără nici o somaţiune prealabilă Bul. Cas. 1889 pag. 1023.

2. Asistenţa unui inginer se cere numai atunci când se execută hotărârea definitivă dată asupra hotărniciei, iar nu şi la reînoirea semnelor de hotare făcută cu ocazia menţinerii în posesiune a părţii îndreptăţită care se face conform art. 598 Pr. civ. Bul. Cas. 1892, p. 870.

3. In cas de pierderea planului original se poate face verificarea şi executarea după cartea de hotărnicie confirmată definitiv. Bul. Cas. 1892, p. 557.

4. Judecătorul însărcinat cu executarea pe faţa pământului a unei hotărnicii trebue să fie delegat de complectul tribunalului iar nu numai de preşedinte. Astfel este isbită de nulitate executarea când se va dovedî că judecătorul însărcinat a o face a fost delegat numai de preşedintele tribunalului. C. Ap. S. I. Buc. C. Jud. No. 23/94.; idem Bul. Cas. 1895, p. 128.

5. Din art. 32 şi următoarele reg. hot. rezultă că inginerul însărcinat ca să asiste pe judecătorul delegat de trib. pentru executarea unei hotărnicii şi aşezarea semnelor de hotar, cată a fi numit de tribunal fără ca să mai fie trebuinţă de consultarea părţilor, întru cât în asemenea caz inginerul nu este un expert în sensul art. 211 şi următoarele Pr. civ. şi fără ca acest inginer să fie chiar acela care a făcut planul şi hotărnicia. Bul. Cas. 1896, p. 692.

6. Executarea hotărniciilor are a se face după prescripţiile regulamentului de hotărnicii, întru cât acest regulament care prevede un mod deosebit de executare, deosebit de acela al dreptului comun, nu a fost abrogat. Prin urmare când e vorba de o executare în această materie, are

a se aplică dispoziţiunile art. 32 şi 33 din reg. cari prevăd că în caz de neînţelegeri între vecini, punerea hotarelor definitive, după sentinţele rămase executorii, se va face de membrul însărcinat de tribunal cu această operaţiune, împreună cu inginerul hotarnic, cari vor încheia act de executare, pe care-l vor depune la tribunal, iar nu de agenţii de executare prevăzuţi de art. 372 şi 598 Pr. Civ. Bul. Cas. 1904/5, p. 1756.

7. Contestaţiile ridicate în contra executării unei hotărâri definitive, prin care se confirmă planul şi hotărnicia unei moşii, fiind o adevărată contestaţie la o executare silită, iar nu o contestaţiune la lucrarea inginerului hotarnic, termenul de recurs al unei asemeni contestaţiuni este de o lună dela data pronunţărei decisiunei sau sentinţei supusă recursului. Bul. Cas. 1903/4, pag. 1338.

Art. 33. — După operaţiunile aşezării hotarelor definitive, judecătorul cu inginerul hotarnic vor încheià îndată act de executare, în care, după ce vor menţionà despre autorizaţiunile lor şi despre hotărârea ce au fost însărcinaţi a executà, vor descrie cu toată desluşirea, denumirea, posiţiunea şi direcţiunea hotarelor ce vor fi aşezate şi distanţa dintre ele.

Actul acesta se va depune de judecător în tribunal, până în 15 zile de la terminarea lucrării, de odată cu ori-ce contestaţiuni se vor fi ivit la aşezarea hotarelor.

Jurisprudenţă:

Contestaţiile se pot face nu numai înaintea judecătorului care execută dar şi înaintea tribunalului sau Curţii a cărei hotărâre se execută, iar cel din urmă act de executare este al autorităţii care a pronunţat hotărârea executorie. Bul. Cas. 1875, p. 387.

Art. 34. — Tribunalul având în vedere dispoziţiunile sentinţei executate şi lucrarea făcută, precum şi contestaţiunile când vor fi. se va pronunţà,

prin chemarea părţilor, dacă executarea este bine sau rău făcută.

Când se va pronunţà afirmativ va da copie legalizată după actul de executare, părţilor şi va închide dosarul, declarând ca hotărnicia este întărită şi semnele hotarelor rămase definitive; la din contră va luà măsurile trebuitoare de revizuire şi îndreptare.

Cărţile de hotărnicie şi planul după ce vor fi adeverite, se vor încredinţà în mâna părţilor care le-a depus.

Jurisprudenţă:

Părţile au totdeauna dreptul să facă contestaţiuni contra unei executări, întru cât confirmarea executării s'a efectuat fără chemarea părţilor. Bul. Cas. 1880 p. 319; idem, Cas. Dr. No. 33/82.

Art. 35. — Atât căutarea hotarelor cât şi aşezarea lor definitivă nu se vor face nici odată în timp de iarnă, nici când pământul este acoperit de zăpadă, adică în timpul de la 1 Noembrie şi până la 1 Martie.

Jurisprudenţă:

Instanţele judecătoreşti având dreptul de a pronunţà hotarâri prin care să înlăture împiedicările ivite la executarea hotărârilor definitive, au prin aceasta dreptul ca pentru executarea hotărârilor date în materii de hotărnicii sa ordone, în lipsă de indicări precise, căutarea şi stabilirea hotarelor definitive, arătate în hotărnicie prin alte mijloace permise de lege. Bul. Cas. 1892, p. 777.

TITLUL VII

Dispoziţiuni tranzitorii

Art. 36. — Inginerii hotarnici actuali, recunoscuţi deja de minister, vor fi primiţi a'şi continuà profesiunea şi în viitor.

O explicaţiune:

De multe ori se întâlnesc în conţinutul documentelor vechi ale unor moşii, cuvântul de *stânjeni masă*, când e vorba de suprafaţa unei moşii. De multe ori mi s'a cerut explicaţiuni asupra valorii acestui „stânjen masă". Imi fac o adevărată plăcere de a da aci semnificarea cuvântului stânjen masă.

In vechime, sistemul măsurătorilor moşiilor nu eră ca azi, ci atunci se făceau sforirea „măsurătoarea moşiei cu sfoara". Se făceau trei sau mai multe trăsuri, d'a curmezişul moşiei, dintre cari două la capete. Numărul trăsurilor variă după forma moşiei. Cu cât moşia avea o formă mai neregulată, cu atât numărul trăsurilor eră mai mare. Se adunau numărul tuturor stânjenilor rezultaţi la fiecare trăsură şi se făceă un total. Acest total se împărţea cu numărul trăsurilor şi câtul reprezentă stânjenii masă ai moşiei. Dacă moşiei i se făcuse trei trăsuri, suma stânjenilor acestor trei trăsuri, împărţită cu trei ne da stânjenul masă. Ex.: Unei moşii, căreia i s'a făcut trei trăsuri, s'a găsit la I-a trăsură 80 stânjeni; la a II-a trăsură 50 stânjeni, şi la a III-a trăsură 26 stânjeni. Totalul acestor trei trăsuri dă 154 stânjeni. Din acest total împărţit cu trei (de oarece moşia a avut 3 trăsuri), ne dă un cât de 52 stânjeni cari sunt stânjeni masă. Aceşti stânjeni masă arătau că moşia, în termen mediu, trebuiă să fie egală cu o moşie care ar fi avut, la fiecare din cele trei trăsuri câte 52 stânjeni lărgime, şi aceasta independent de lungimea moşiei, oricare ar fi fost ea. Din aceşti stânjeni masă se întâmplau ca diferiţi codevălmaşi să aibă un număr oarecare. De aci rezultă că dacă se ştie numai numărul stânjenilor masă a unei moşii, fără să se ştie lungimea şi numărul trăsurilor moşiei, nu se poate determină câţi stânjeni lărgime trebue să aibă moşia în mediu.

TABLOU

DE

Numirile semnelor fireşti ce se coprind în actele vechi

Culme, slemne, spinare de deal, scursură de deal, muche, podină, vale, vălcea, slog, faţă, dos, bot de pisc, cap de pisc, zare, vârf, pisc, bot de deal, movilă bour în copaci, dâmb, gropuri, troieni mlaştină, bătaştină, crâng şi crânguri, baştină, ocină, cumpărături, ohavnic, loc viran, loc sterp, luncă baltă, prundiş, hăţaş, poiană, potecă, răzor, scursoarea apei, râpi, brazde, ponoare, funie, răzor, scursoarea apei, râpi, brazde, ponoare funie lanţul, stânjenul moldovenesc şi muntenesc, falce, pogonul, jerabia, desetina, prăjina hlisă, sfoară, curea, spiţă, culme de deal, obârşie, zapodie, curmătură, vad de moară, silişte prisacă, văgăună, pământuri, pas de om de mijloc, stânjeni de şease palme domneşti, stânjeni de şease palme proaste, prevalul apei şi alţi termeni obicinuiţi în documentele vechi şi în materii de hotărnicii.

LEGIUIRI VECHI

PENTRU MUNTENIA

Inainte de regulamentul de hotărnicie, azi în vigoare, şi pe care l'am reprodus în prima parte a acestei cărţi şi care nu e decât regulamentul din 1868, cu oare-cari mici modificări, avem, ca legi, cari regulamentau materia hotărniciilor, legea Caragea (1812-1818), legiuirea lui Ipsilante (1870), regulamentul organic (1831) şi diferitele circulări şi ofise domneşti.

Legea Caragea vorbea în cap. III, partea II (pag. 228 colecţia Brăiloiu) *„despre vecinătatea lucrurilor"*.

Iată textul articolelor relative la materie:

1) Care vecin, fără ştirea stăpânirei, va strămuta semn de hotar, să plătească, drept pedeapsă păgubaşului vecin atât cât se preţueşte locul, pe care l'a însuşit cu strămutarea semnului[1]).

2) Al câtor vecini hotare se vor amestecă, să se aleagă şi să se descopere, cu cărţile lor de hotărnicie, cu măsurătoarea moşiei lor de câţi stânjeni sunt, cu semnele ce sunt puse drept hotare şi cu

---

1) Semnele nu se pot mută nici de bună voie, când acel semn aduce vătămare unui al treilea (Bărbătescu: Comentarii asupra legei Caragea).

câte mărturii dovedesc ceil'alţi răzaşi şi săteni, şi locuitorii celor-l'alte sate de prin prejur[1]).

3) Când se întocmesc hotarele vecinilor ce au prigoniri sunt datori să vie faţă cu cărţile lor şi vecinii ce n'au prigonire.

4) Când se măsoară o moşie, să se facă măsurătoarea cu stânjenul, ce anume se coprinde în sineturile sale. Adică: de se coprinde stânjenul lui Constantin Vodă Brâncoveanu, cu acela să se măsoare; iar de se va coprinde al lui Şerban Vodă cu al lui Şerban Vodă să se măsoare[2]).

5) Iar când în scrisori nu se coprinde anume ce stânjen, atunci să se facă măsurătoarea cu stânjenul lui Şerban Vodă.

6) Când moşia ce se măsoară având sineturi cu stânjeni, nu va aveà şi semne netăgăduite atunci să se înceapă sforirea din semnele răzaşilor celor netăgăduite, sau dintr'ale lăturaşilor cu acea şi celor-lalţi[3]).

---

1) Dovada prin hotărnicie se preferă dovezi cu martori, ea face aceiaşi dovadă ca un act autentic. Cas. Buletin, 1868, pag. 43.

In materie de hotărnicie, după legea Caragea, alegerea proprietăţii se face după zapisele şi documentele ce se presintă, întru cât ele nu sunt combătute de vecini cu probe contrarii. Cas. D. 295, Bul. 1876, pag. 391.

Prescripţia de 30 ani de sub Cod. Caragea are un caracter archisitiv şi prin urmare se poate invoca ca un titlu de dobândirea proprietăţii. Se violează legea, când instanţa de fond refuză a ascultă martori spre a dovedi că cel deposedat actualmente, a stăpânit 30 ani mai înainte ământul revendicat (Cas. S. I, Dec. din 16 Martie/88 Dr. 27/88).

2) Inainte se măsură şi cu funia şi de aceea în asemenea cazuri, măsurătoarea cu stânjenul poate să scoată lipsă sau prisos, dar prin o dreaptă comparare putem adăogă o câtime de stânjen şi să ajungem la un rezultat aproximativ. (Bărbătescu, comentarii asupra legii Caragea).

3) După legea Caragea când un proprietar de moşie cu

7) Iar când se sforesc la doi, ori ale mai multor răzaşi moşii, şi n'au nici scrisori de stânjenii cuprinzătoare, nici semne netăgăduite, atunci sforirea să se înceapă din semnele vechii stăpâniri[1]).

8) Pentru mai multă a hotarelor desluşire, de acum înainte să se măsoare şi lungul moşiilor şi să se treacă în cartea de hotărnicie.

9) De acum înainte în cărţile de hotărnicie şi în zapisele de vânzare a moşiilor să se scrie stânjenul lui Şerban Vodă[2]).

---

sinete dovedeà că are lipsă de stânjeni, nu erà permis să'şi ia lipsa după sinetele sale dela vecinii, cari nu aveau sinete, ci trebuià să se măsoare de unde se găseà semne netăgăduite şi să se împlinească lipsa celui care o reclamà dela cel care în adevăr avea mai mult. Cas. S. I. No. 40 Bul. 1878, pag. 33, şi No. 183 Bul. 1880, pag. 230).

1) Când se contestă o hotărnicie întemeiată pe sineturi cu sumă de stânjeni judecata nu e ţinută să facă sforirea moşiei. Ea poate revocà dispoziţiunea luată pentru cercetare la faţa locului pentru descoperirea semnelor fără să violeze legea. (Cas. Bul. 68, pag. 181).

In materie de hotărnicie, când instanţele de fond constată în fapt, că în linia despărţitoare a 2 moşii, au existat 2 pietre vechi, care se păstrează şi azi, recunoscute de părţi ca semne de hotar despărţitoare şi că documentele lor nu prescrie că între aceste două pietre să fie o abatere, a putut decide că acele 2 puncte să fie unite prin o linie dreaptă, fixând în acest sens direcţia hotarelor fără ca prin aceasta să violeze art. 7 p. II Cap. III, L. Car. şi decisia sa în această privinţă este o decizie de fapt, care scapă de controlul Casaţiei (Cas. S. I, No. 185 B. 1890, pag. 597).

2) Pentrucă având o moşie ce se loveşte la capete cu 2 moşii, când se hotărniceşte ştim că hotarnicii fac trei sau patru trăsuri în curmeziş şi lepădând $^2/_3$ sau $^3/_4$ face suma stânjenilor moşiei. Aşà dacă va lăsà din capetele moşiei la unul din 2 vecini suprafaţa ar fi tot aceiaşi pentru că curmezişul dă suma stânjenilor, aşà că acesta e un mijloc de pagubă pe nesimţite unuia dacă nu s'ar trece în hotărnicie şi lungul moşiei; asemenea când moşia ar fi triunghiu pentru că centru nu simte nici o scădere (Bărbătescu, comentarii Cod. Caragea).

10) Când se trage moşie de vecini şi unul dintr'înşii va arătà cartea de hotărnicie cu sumă de stânjeni, iar altul zapis de vânzare iarăşi cu sumă de stânjeni, atunci cel ce arată cartea de hotărnicie să-şi ia mai întâiu stânjeni deplin, apoi cel ce are zapis să-şi ia prisosul;

Iar când unul are zapis cu stânjeni, iar cel-l'alt ori n'are zapis sau are, însă fără sumă de stânjeni, atunci mai întâiu să-şi ia stânjenii deplin cel ce are sumă de stânjeni şi apoi cel-l'alt[1]);

11) Atunci să puie hotarnicii pietre şi cele-l'alte semne de hotar când vecinii se vor mulţumi sau se va da hotărâre domnească.

12) Să nu aibă răzaşi voie să facă lucruri din pricina cărora potopescu sau împuţinează gârlele şi eleşteele, iar de vor face să răspundă toată paguba ce vor pricinui cu îmulţirea sau scăderea apelor;

13) Câţi răzaşi având locuri în care se pot face eleştee cu zăgazuri, vor vrea să facă eleşteu să se aşese între dânşii pentru cheltuiala ce vor face d'avalma şi pentru stăpânirea cea d'avalma a lucrărilor ce vor face.

De va da înscris răzaşul că se leapădă şi în urmă se va căi şi va vrea ori el ori moştenitorii lui să se facă tovarăşi la eleşteu răspunzând cheltueala pe jumătate să nu li se dea ascultare.

Când răzaşul nu va vrea nici să primească nici să se lepede înscris, atunci să se tragă la judecată şi să se silească să facă ori una ori alta.

---

1) Se preferă hotărnicia zapisului, pentrucă e act public (Cas. II, 350 B. 1879, pag. 895).

In materie de hotărnicie după L. Car. părţile se puteau servì pentru constatarea semnelor hotare despărţitoare cu actele şi dovezile vecinilor răzaşi şi alăturaşi (Cas. S. I, No. 57 B. 1880, pag. 73).

14) Câte am legiuit pentru locurile în care poate să se facă eleşteu tot aceastea legiuim şi pentru mori.

15) Câţi vor să facă moară pe gârla ce trece prin moşiile lor să aducă meşter cumpănitor de apă şi de faţă cu toţi răzaşii şi cu toţi cei ce au mori din susul lor să se chibzuiască de nu înneacă moara, ce este să se facă, cu înălţarea apei, moşiile vecinilor sau morile cele mai din sus, şi de nu vor îneca să fie slobozi să facă, iar înecând să nu fie slobozi.

De nu va face nici o înecătură acea moară şi vecinii sau stăpânii morilor celor din sus se vor împotrivi să se tragă la judecată şi să se silească.

Iar când fără chibzuirea cumpănitorului de apă şi fără a fi răzăşii faţă sau stăpânii morilor celor din sus, se va face moară, atunci de ori-ce fel sau câtă pagubă va fi pricinuitoare moara ce se va face, să o plătească îndoit stăpânul ei.

16) Vecinul din sus de va face moară nouă pe gârlă şi vecinul de la vale având vad vechiu, va tăceà ani zece şi nu-l va supăra, atunci să nu poată să facă moară pe vadul său, de va înnecà cu facerea morii sale moara vecinului din sus.

17) Cu bătaia de pari, după cum până acum se obicinuià să nu dobândească cine-va robire de a face moară[1]).

---

1) Cererile de faceri de hotărnicii sub vechile legiuiri, înainte de 1868 aveà de efect: 1) de a întrerupe prescripţia; 2) considerà faţă cu toate părţile pe cel ce ceruse hotărnicia ca şi pe vecini şi ca reclamanţi şi ca pârîţi, aşà că un vecin, care nu făcuse hotărnicia dovedind că erà călcat puteà să ceară călcarea.

„Considerând, zice Curtea de Casaţie, că sub imperiul „legei vechi, de odată cu cererea de hotărnicie, se deduceà „în justiţie pentru toate persoanele, între cari instanţa era „angajată, dreptul de a li se restituì respectiv porţiunile „de pământ pe nedrept împresurate, astfel că fiecare din „proprietarii megieşi, ce se găseà în judecată, prezentà în

Inainte de legiuirea Caragea, găsim în condica lui **Alexandru Ion Ipsilant W. (1780)** *la titlul despre „hotărnicii", următoarele:*

1) Hotărnicia să aibă a se urma întocmai după orândueala ce a făcut răposatul întru fericire Constantin W. Mavrocordat însă să aibă a se săvârşi prin 3 judecăţi iar nu 4 şi judecata cea d'întâiu să fie alcătuită de 6 boeri, iar cea de a 2-a de 12 boeri şi cea de a 3-a de 24, iar cea de a 4-a care erà de 48 s'a stricat cu hotărâre de obşte.

2) Când se face hotărnicie şi este să se tragă moşia să aibă a se trage cu stânjenul cel vechiu cu care se dovedeşte şi se arată suma acelor stânjeni. In numărul sumei stânjenilor ce este ca să se scrie acum în cartea de hotărnicie să se scrie după stânjenul de acum.

3) Când se face hotărnicie să fie de faţă toţi vecinii cu toate scrisorile lor; şi hotarnicii sau vecinii să nu razeme asupra altor hotărnicii ce se vor fi făcut mai înainte ca după acelea să se urmeze, că poate acelea să fie greşite.

4) Când se face hotărnicie să nu se puie pietrele fără numai atunci când amândouă părţile ce se pricinuesc se vor odihni, necălcând nici moşia veci-

---

„acelaş timp îndoitul rol de pârît şi reclamant, fără ca să „fie nevoe din parte-le de a formulà o deosebită acţiune „de revendicare după cum se cere prin regulamentul din „anul 1868.

„Considerând că deşi art. 36 din zisul regulament, dis-„pune că hotărniciile începute sub legea veche, se vor re-„gulà după procedura acestui regulament, legiuitorul din „1868 nu a avut de scop decât a aplicà la hotărniciile în-„cepute numai formele de procedură prescrise prin legea „de faţă, fără ca prin aceasta să fi voit a nimici şi stinge „drepturile părţilor ce luaseră naştere încă de mai înainte „în virtutea cererilor de hotărnicii începute". (Cas. S. I, „No. 322. B. 1885, p. 725).

nilor sau când se va face domnească hotărâre de la divan.

5) Ori-care din cei ce se pricinuesc se va dovedi că a mutat hotarele şi hoţeşte a impresurat locul celui-l'alt, să plătească toată cheltuiala şi să cadă şi sub pedeapsa ce orânduesc pravilele împărăteşti.

6) Hotarnicii să se numere după vechiul obiceiu ce s'a urmat, adică după trepte şi după dregătorii.

7) Hotarnicii să nu aibă a lua havaet pentru osteneala ce vor face la hotărnicii, ci să aibă a-şi luà numai cheltueala lor de la cel ce va dovedi că se năpăstueşte, însă de năpăstueşte prin ştiinţă călcând el hotarele; iar de stăpâneşte prin neştiinţă ceea ce a găsit, atunci să se plătească cheltueala deamândouă părţile după analogie. Iar de va vrea ştăpânul vre-unei moşii, pentru mai multă siguranţă să-şi hotărască moşia sa fără de a nu aveà pricină cu cine-vaşi, atunci să plătească singur el cheltuiala hotarnicilor ce-i va cere.

8) Vel Portar[1]) să aibă a luà havaet de la hotărnicie câte bani două sute, adică câte un galben vechiu după numărul hotarnicilor; iar portărelul să aibă a-şi luà treapădul judeţului şi cheltuiala lui

După Cod. Caragea, a venit **Regulamentul organic** *care în secţiunea IX „pentru hotărnicia tuturor moşiilor din Valachia"*, dispune:

Art. 343. — Spre a se da sfârşit la o mulţime de judecăţi, ce se ivesc neîncetat din pricina căl-

1) Vel portar erà un înalt funcţionar însărcinat cu executarea sentinţelor Trib. domnesc relative la imobile şi hotărnicii.

(Brezoeanu, vechile instituţiuni ale României, p. 41).

cărilor hotarelor de moşii, se va orândui într'adins în fieşi-care judeţ o comisie ca să hotărască toate moşiile de acolo.

Art. 344. — Aceste comisii se vor întocmi fie-care de trei boeri, dintre cari nici unul să nu fie stăpân de moşie în judeţul unde se va orândui şi de un inginer, care să ridice harta.

Art. 345. — Cu un an mai înainte de a începe această hotărnicie, se va publica în toate judeţele, ca într'acest soroc veri-cine va avea a se jelui pentru călcare de pământ să dea jalba sa către Domn, pentru a cărei primire va luà adeverinţă de la marele Logofăt. Toate aceste jelbi împărţindu-se pe judeţe se vor trimite în cercetarea comisiunei fie-cărui judeţ. Toate hotarele moşiilor pentru care nu se vor fi pornit jalbă către Domn în sorocul de mai sus, vor rămânea nestrămutate de pe stăpânirea ce a curs.

Art. 346. — Aceste comisii, bez cartea de hotărnicie vor da fie-cărui proprietar şi harta moşiei sale, cu însemnarea hotarelor moşiei învecinate, unde nu va fi nici o prigonire. Vecinii vor iscăli pe liniile hotarelor dintr'această hartă, care se va adeveri şi de către mădularele comisiei; iar unde va fi prigonire hotarele se vor însemna după ce se vor cercetà cu luare aminte documentele prigonitoarelor părţi. Insă comisia va îngriji mai înainte de toate ca să-i împace; şi când nu se va puteà, va face raportul său către Divanul judecătoresc, arătându-şi părerea sa, după care va da copie prigonitoarelor părţi şi cel ce nu se va mulţumi va da apelaţia către Inaltul Divan, care va judecà desăvârşit şi va hotărî pentru tot-d'auna hotarele acelor moşii

Art. 347. — După ce se vor isprăvi hotărniciile cu acest chip, se vor pune în păstrare la archiva

Inaltului Divan hărţile cele cu lămurirea hotarelor şi asemănate cu cele ce va da acest Divan pe la mâinele fie-cărui proprietar, după ce le va adeveri.

Aceste hărţi vor sluji a nu se mai strămută pietrele hotarelor şi pentru ori-ce altă nedumerire în pricina lor. Proprietarul care după această hotărnicie va îndrăzni să calce pământ de la vecinul său, nu numai că-l va da înapoi ci încă va plăti vecinului preţul acelui pământ după preţuirea ce se va face în faţa locului.

Art. 348. — Proprietarii vor plăti trebuincioasele cheltueli ale acestei hotărnicii.

Obşteasca Adunare va hotărî preţul plăţei, precum şi dreapta analogie a ei. Asemenea va orândui printr'adins instrucţie regulele ce trebuesc să păzească aceste comisii de hotărnicie.

CIRCULĂRI ŞI OFISE

Ca anexă şi deslegare a diferitelor cestiuni, ce se puteau ridica cu ocazia executărei acestor legiuiri, au intervenit o mulţime de circulări relative la procedeurile de urmat. Iată cele principale:

No. I. Circulara Departamentului Dreptăţei din anul 1837, Decembrie 8, No. 1481, adresată către judecătorii (Buletin Or. No. 60/37).

Măria Sa Prea Inălţatul nostru Domn, prin adresa cinstitului Secretariat al Statului, de la 4 Octombrie 1836, ce s'a făcut cunoscut acei judecătorii bine-voind a da resoluţie asupra lucrărilor de hotărnicie, a hotărât: că „Pravila nefăcând nici o

osebire între felurimele pricinilor de cădere judecătorească şi hotărniciile făcându-se prin ştirea şi porunca stăpânirei, nu pot fi lipsite de acea cădere; se înţelege dar că şi chemările făcându-se cu citaţii regulate, urmează să-şi aibă trebuincioasa putere spre săvârşirea cerută. Pentru aceasta Departamentul Dreptăţei poate lua desluşiri practice şi din multele pilde de osânda celor ce ne vrând a se înfăţişa la hotărnicii s'au supus în urmă a vedea puse şi pietrele hotarelor". Logofeţia spre înţelegerea şi aducerea întru îndeplinirea acestei luminate hotărâri a socotit de trebuinţă a închipui desluşirea următoare:

1) Se va face de către hotarnic tot-d'a-una, prin judecătoriile locale, chemare tuturor vecinilor răzaşi, puindu-li-se soroc cuviincios şi cât prin putinţă mai îndelungat, spre a-şi putea fie-care pregăti documenturile descoperitoare de al său drept, şi a se înlesni din cele-l'alte îndeletniciri a merge la faţa locului. După aceasta, neviind vecinii răzaşi la soroc, li se va pune al doilea soroc mărginit, la care dacă nici atunci nu se vor afla la faţa locului sau toţi sau unii dintr'înşii, hotarnicul este împuternicit a-şi face lucrările sale fără sminteală.

2) Hotarnicul, săvârşind cartea de alegere, o va depune în copie iscălită de sine la judecătoria locală, care se îndatorează a o face îndată cunoscută tuturor vecinilor răzaşi interesaţi la acea hotărnicie şi să le puie soroc întru care sau să trimită înscris de mulţumire sau să se înfăţişeze spre a se judecà.

La întâmplare de a nu fi vreunul din vecini următor i se va pune al 2-lea soroc şi când şi la acesta nu se va înfăţişà, Tribunalul va urma întocmai legiuirilor art. 251 din regulamentul orga-

nic[1]), rămânând dreptul de apelaţie părţei osândite de către acea judecătorie, potrivit cu coprinderea art. 260 al regulamentului organic[2]).

---

1) Art. 251. *Reg. org.* De nu va venì pârâtul la judecată după 1-a chemare, se va chemà şi a 2-a oară şi când după 2 chemări şi în hotărâtele soroace nu se va înfăţişà nici singur, nici prin vechil, atunci pricina se va judecà în lipsa lui, după documenturile şi dovezile protivnicului său, ce se va aflà faţă.

2) Art. 260. *Reg. org.* Cel ce se va osândì de către o judecătorie de 1-a cercetare va aveà soroc de 2 luni ca să pornească apelaţie. Acest soroc va curge pentru hotărârile judecăţilor ce se fac, faţă fiind amândouă părţile, din ziua întru care se va dovedì că aceste hotărâri s'au făcut cunoscute prigonitoarelor părţi prin dare de copii, iar spre a se dovedì această încunoştiinţare se vor păzì regulele următoare: 1) Cel ce va primi copie de anafora va fi dator a se iscăli în condica aprodului ce-i va aduce acea copie, cu însemnare de leatul, luna şi ziua întru care va fi primit'o; iar dacă se va întâmplà a se da anaforaua de grefierul, atunci va iscăli în condica cancelariei judecătoriei; 2) Când nu va voi una din prigonitoarele părţi a primi copia de anafora şi a iscăli în condică, precum mai sus s'a zis, atunci aprodul va face arătare prezidentului judecătoriei de această împotrivire, care de loc o va trimite cu otnoşenie către poliţie, atunci poliţia va da loc ajutor poliţienescu vătafului de aprozi, ca să aducă pe acea parte, care de nu va voi şi atunci a primi copia de anafora, va iscăli poliţianul în condica aprodului, având a curge atunci sorocul apelaţiei din ziua întru care se va dovedi că s'a înfăţişat aprodul la acea part; 3) Când prigonitoarea parte va lipsi de acasă, aprodul va lăsa copia de anafora la un om de ai casei, care se va iscăli în condică; iar negăsind pe nimeni sau nevoind nimeni din oamenii casei a se înscrie în condică, aprodul va fi dator a se mai întoarce şi al 2-lea şi când iarăşi nu va găsi pe nimeni atunci se va urma precum s'a zis mai sus, pentru ceì ce nu voesc a primi anaforaua; 4) Ori-ce prigonitoare parte nu va fi şezătoare în oraşul aşezărei judecătoriei, va fi datoare, înfăţişându-se să arate pe unul din locuitorii statorniciţi în acel oraş, care se va însărcinà, prin înscris iscălit de amândoi, a primi în lipsa acelei prigonitoare părţi toate hârtiile câte vor privi la acea prigonitoare parte şi care

No 2. Circulara departamentului dreptăţei din anul 1847 Septembre No. 6255 (Buletin Off. No. 68/47).

Cinstita logofeţie bisericească prin adresa No. 3090 din 27 ale trecutului August, încunoştiinţează departamentului că la hotărniciile ce se fac pe la moşiile monastireşti, de multe ori s'a văzut că egumenii, abuzând de încrederea ce li s'a fost lăsat de a alege hotarnici şi ingineri, au dat această lucrare la oameni cari n'aveau nici o ştiinţă specială, nici teoretică, nici practică în asemenea îndeletniciri,

---

îndreptându-se la acea gazdă se vor socoti întocmai ca când ar fi îndreptate către însăşi acea parte; însă locuitorii ţărani de prin sate nu vor fi supuşi la această formalitate, dar prezidentul judecătoriei locului va aveà îngrijire pentru unii ca aceştia, la întâmplare de a lipsi, ca copiile de anaforale să li se trimită prin subocârmuitorii în primirea juraţilor, cari pe de o parte datori vor fi a le da acelora la care vor privi, iar pe de alta vor trimite prin sub-ocârmuire la judecătorie adeverinţă cu însemnare de leatul, luna şi ziua primirei, din care zi se va socoti curgerea sorocului apelaţiei puindu-se acea adeverinţă la dela pricini. Iar pentru hotărârile judecăţilor ce se fac în lipsa unei părţi, acea parte osândindu-se va avea soroc de 8 zile de când i se va face cunoscut hotărârea, ca înfăţişându-se în acest curs de vreme la acea judecătorie de către care s'a osândit, să-şi arate cuvintele cari l'au împedicat de a veni la soroc, şi să-şi afle cuviincioasa îndestulare la dreptăţile ce va aveà, intrând judecătoria în de isnoavă cercetare a pricinei; iar nearătându-se osânditul într'acest soroc de 8 zile nu va mai fi primit înaintea judecătoriei cel ce va fi osândit, dar va putea porni spre îndreptare apelaţie la mai Inaltă judecată în sorocul cel legiuit, socotit din ziua întru care se va fi făcut cunoscută hotărârea.

Intocmirile cuprinse într'acest paragraf privesc de o potrivă şi la hotărârile Divanurilor. Apelaţia se va da către prezidentul, cei mai mari judecători la care să treacă sorocul apelaţiei ce mai sus s'a însemnat, fără să pornească apelaţie, hotărârea judecătoriei de 1-a cercetare va dobândi tărie şi se va pune în lucrare.

din care în loc de desluşire şi îndreptarea prigonirilor, au rezultat multe învălmăşiri, şi chibzuindu-se de neapărată trebuinţă a se priveghea mai de aproape la alegerea hotarnicului şi inginer, a şi pus îndatorire egumenilor că oricând vor cunoaşte trebuinţă de a se face hotărnicie la vre-o moşie monastirească să înştiinţeze departamentul, ca acesta să aibă a'i orândui hotarnic şi inginer dintre persoanele ce vor fi cunoscute despre al lor caracter şi capacitate întru asemenea îndeletniciri; urmând că de acum înainte egumenii să nu mai aibă a cere d'a dreptul dela Tribunaluri împuternicire pentru vre-un hotarnic, ci aceasta să se facă de către însăşi departamentul bisericesc către Tribunaluri, precum se urmează şi pentru citaţiile judecătoreşti; cerere făcând a se încunoştiinţà de aceasta Tribunalelor, ca de acum înainte să nu mai deà nici o împuternicire vre-unui hotarnic pentru lucrare la vre-o moşie monastirească, când aceasta s'ar cere d'a dreptul de către vre-un egumen al oricărei monastiri închinate sau neînchinate, ci numai când asemenea cerere se va face de însăşi acel departament.

Drept acea se publică spre obştească ştiinţă această punere la cale al cinstitului departament al credinţei.

No. 3. Circulara departamentului dreptăţei din 26 Sept. 1847 No. 6745 (Bulet. Off. No. 74/94).

Fiindcă departamentul a ajuns a cunoaşte că unii din hotarnicii ce se iau de către unii din proprietari pentru hotărnicirea proprietăţilor, prin vestirile ce fac vecinilor răzaşi cu acea proprietate, nu desluşesc într'însele temeiurile ce se cuvin a le

cunoaşte acei răzaşi, de aceia pe viitor se vor îndatorà toţi hotarnicii, fără osebire, ca prin vestirile ce vor face răzaşilor vecini, să desluşească cele următoare:

1. Porunca departamentului sau a judecătoriei, însemnându-i anume luna şi No. prin care i se dă voie a intrà în lucrarea hotărniciei la care este chemat;

2. Numele proprietarului şi al proprietăţei sale ce este a se hotărnicì;

3. Numele proprietarului vecin şi al proprietăţei sale, desluşindu-se atât sorocul, când este a se începe lucrarea hotărniciei, cât şi de a'şi aduce el atunci orice documente va fi având sprijinitoare drepturilor sale.

Aceste reguli urmând a le păzì hotarnicii în viitor, se scrie judecătoriei, ca să le facă cunoscute lor, îndată ce se vor arătà la dânsa cu hârtia proprietarului ce l'a luat sau cu porunca departamentului încuviinţătoare acelui proprietar.

No. 4. Ofis domnesc din 18 Octom. 1847 No. 436 (Buletin Off. No. 73/47).

Noi: Gheorghe Dimitrie Bibescu, etc.

Văzând raportul acelui departament cu No. 6849 atingător de urmarea ce se păzeşte acum la judecătoreştele lucrări în pricini de hotărnicii, în cât după depunerea hotărniciei, se deschid pricini osebite între fiecare vecin cu proprietarul moşiei hotărnicite, isvor nesfârşit de prigoniri şi de cheltueli; căci prin deschiderea osebitelor deli de fiecare vecin în potriva uneia şi aceleaşi hotărnicii, nu numai judecătorilor le este de lipsă, la cercetarea pricinilor, lămuririle ce ar puteà dobândì prin în-

fățișarea și cercetarea de odată a tuturor documentelor, pe care fiecare 'și întemeiază stăpânirea, dar și impricinaților li se aduce o împovărare simțitoare prin răspunderea legiuitei taxe de fiecare în parte:

Noi poruncim cele următoare:

1. Cel care face hotărnicia, fiind acela care deschide pricina, el urmează a se supune la plata taxei; iar pricinele ce s'ar ivì dintr'una și aceiași hotărnicie se vor socotì ca una și tot aceiași pricină;

2. Hotarnicul se îndatorează ca cu depunerea la Tribunal a cărții de hotărnicie, să depue tot deodată și însemnare sub iscălitura-i de toți vecinii, cu arătare atât de acei de către care s'ar aflà moșia cea hotărnicită călcată, cât și de acei dela care nu ar aveà să pretindă nimic, precum și un număr de còpii de acea hotărnicie, potrivit cu numărul vecinilor, însoțite toate acestea cu jalbă din partea proprietarului către judecătorie de a chemà pe toți acei vecini ca să arate de se mulțumesc, sau nemulțumindu-se să se urmeze judecata. Taxa dar se va plătì prin înfățișarea acestei jelbi de către cel ce o va înfățișà.

3. Prezidentul tribunalului primind acea jalbă împreună cu hotărnicia și cu celelalte înscrisuri ce s'au zis mai sus, va face sorocirile cuviincioase fiecărui vecin, însoțind și còpii de hotărnicie. Cea d'întâiu chemare va fi cu soroc cel puțin de 2 luni și cea de al 2-lea cu soroc de o lună, ca, într'această vreme să poată fiecare din vecini a'și cercetà a sa hotărnicie cu sineturile ce va aveà și a se pregătì cu cele mai sigure și adevărate respunsuri înaintea judecății.

4. La cel de al 2-lea soroc potrivit cu art. 251 din regulament, se va înfățișà pricina și se va judeca cu acei din vecini, ce se vor aflà față și'și va

luà legiuitul ei curs prin dare de una şi aceiaşi hotărîre desluşitoare de către toate învecinatele părţi, cu păstrarea dreptului de opoziţie în soroc de 8 zile pentru cei osândiţi în lipsă şi de apelaţie în soroc de 2 luni, pentru cei ce nu s'ar mulţumì pe hotărârea tribunalului, având asemenea a se urmà până la cea mai înaltă judecată, toate dispoziţiile întocmitelor legiuiri.

D-lui Marele Logăfat va aduce la îndeplinire această a noastră poruncă, obştind'o şi prin Buletin, spre ştiinţa tuturor de obşte şi urmare pe viitor.

No. 5. Circulara Departamentului Dreptăţei din 14 Maiu 1847 (Buletin Off. No. 27/47)

Inalta stăpânire, având îngrijire ca şi lucrarea hotărniciilor să-şi ia cursul ei după cuviinţă, a chemat cu din adinsul stăruirei hotarnicilor în îndeplinirea datoriilor lor şi îngrijirea judecătoriilor asupra numiţilor, dând în destule povăţuitoare porunci de urmarea ce trebue a face; dar în zadar, căci şi acum a venit la cunoştinţa departamentului oarecari neorândueli ce se urmează de unii hotarnici.

1. Că la chemările ce fac, în loc de a însemnà ziua de când are a începe lucrarea hotărniciei, potrivit cu art. 3 din instrucţia ce a dat departamentul la 26 Septembrie 1847 sub No. 6745, numiţii îndatorează pe proprietar, ca din ziua chemării să se afle la moşia ce este a se hotărnici şi că să stăruiască până la vremea ce însemnează.

2. Că punerea în lucrare a desăvârşitelor hotărnicii, ori după hotărîre ori după mulţumiri, cu împietrirea semnelor hotare, o urmează, dela sinele

în nefiinţa vecinilor moşiilor ce se deosibesc, prin punere de pietre hotare la moşia hotărnicită.

Şi aceste necuviinţe dând prilej de neînţelegeri între proprietari cu hotarnicii şi făcându-se cele mai mari neorândueli la punerea pietrelor, departamentul şi prin aceasta desluşeşte, că în chemările ce se fac de hotarnici, să se însemneze ziua în care urmează a se aflà chematul la faţa locului, când negreşit că se începe lucrarea hotărniciei; şi la punerea în lucrare a desăvârşitei hotărnicii, să vestească mai din vreme, prin mijlocirea tribunalului competent pe toţi vecinii despre cari ar fi a se pune pietrele, în soroc mărginit, ca să se afle faţă la desăvârşirea lucrării, care lucrare atunci o poate începe când va aveà cuvenitele dovezi că a fost cunoscută acelor proprietari ziua în care urmà a se aflà la faţa locului.

Acestea dar obştindu-se prin Buletin spre ştiinţa tuturor de obşte, departamentul cheamă mai cu din adinsul şi îngrijirea tribunalului asupra hotarnicilor, ca să'şi urmeze lucrările după instrucţiunile ce sunt date; şi la întâmplare când vre-unul din hotarnici, după toate povăţuirile date nu şi-ar urmà lucrările cu cerută rânduială, atunci ori după raportul tribunalului, carele este îndatorat a aveà privighere cu din adinsul asupra urmărilor numiţilor, ori din osebite înştiinţări, încrezându-se departamentul pentru asemenea abateri va luà cele mai strajnice măsuri pentru depărtarea unor asemenea hotarnici, a căror ţinere în asemenea lucrări dă pricini de neorândueli (vezi art. 139 C. P.).

No. 6. Extract din circulara Departamentului Dreptăţei din anul 1848 Decembrie 3, No. 6550 (Buletin Off. No. 68/48).

1. Indată ce se va primì adresa hotarnicului cu

citaţii, spre a se da vecinilor răzaşi la moşia ce este a se hotărnicì, numai decât să se trimită de va fi în coprinsul acelui judeţ în primirea lui; iar de va fi în alt judeţ să se trimită la Prezidentul Tribunalului local ca şi acela cu asemenea grăbnicie să o îndrepteze după adresă; şi luându-se dovezi, prezidentul, fără întârziere să le trimită hotarnicului ca să poată fi primite şi de el mai înainte de împlinirea sorocului;

2. Primindu-se la judecătorie dela hotarnic cartea de hotărnicie, însoţită cu còpii după dânsa, potrivit cu desluşirea dată prin instrucţia cu No. 447 anul curgător, sorocindu-se vecinii răzaşi ai moşiei hotărnicită, cu cea d'întâiu hârtie să se trimită şi còpie de hotărnicie pe cât se atinge de a lui proprietate.

No. 7. Extract din circulara Departamentului Dreptăţei din anul 1849 No. 2579 (Buletin Off. No. 33/49)

1. In vestirea ce face hotarnicul vecinilor răzaşi, să desluşească poruncà cu care i se dă voie a intra în lucrarea hotărniciei, însemnând luna, ziua şi numărul ei, numele proprietarului şi al proprietăţei sale, ce este a o hotărnicì, numele proprietarului vecin şi a proprietăţei sale, desluşindu-se atât sorocul când este hotărît a se începe lucrarea hotărniciei, cât şi de a'şi aduce el orice documente ar fi având, sprijinitoare dreptăţilor sale, potrivit cu povaţa pravilei şi a instrucţiei date în anul 1847 sub No. 6745 şi obştită prin Buletinul No. 74;

2. Să facă tuturor vecinilor răzaşi două vestiri, potrivit cu instrucţia dată la anul 1837 sub No. 14781, obştită prin Buletinul No. 60, puindu-

se în cea d'întâiu soroc nu mai puţin de 2 luni, iar în cea de-a 2-a nu mai puţin de o lună, cu deslușirea arătată la art. 1 din circulara No. 3135 din anul 1848 obştită în Buletinul No. 27, îndreptându-le în primirea adresanţilor cu rânduiala arătată în instrucţia cu No. 6550 obştită în Buletinul No. 68/48;

3. După cele două vestiri cu soroace mărginite şi cunoscute vecinilor răzaşi ai moşiei hotărnicite, hotarnicul să'şi înceapă lucrarea neputând'o întârzià fără a mijlocì vre-o pravilnică împrejurare;

4. Hotarnicul cu depunerea la judecătorie a obşteştei hotărnicii făcută moşiei pentru care a fost luat despre toate învecinatele părţi să deà şi însemnare sub iscălitura-i de toţi vecinii, cu arătare atât de aceia de către care s'ar aflà moşia cea hotărnicită călcată, cât şi de aceia dela care n'ar aveà să pretindă nimic precum şi còpii din acea hotărnicie pentru partea aceia numai ce se atinge de fiecare vecin, potrivit cu domnescul ofis din anul 1847 sub No. 436 obştit prin Buletinul No. 73;

5. La moşiile ce se hotărnicesc, când se vor învecinà cu moşneni, atunci hotarnicul să îngrijească ca art. 4 să-l îndeplinească în chipul următor: în acea listă să însemneze vecinătatea moşnenilor, să deslușească tot odată câţi moşi sunt depuind còpii potrivit cu numărul moşilor;

6. La întâmplare de a rămâneà vre-unii din vecini mulţumiţi pe lucrarea hotărniciei, după care urmează a se pune pietre, trebue mai întâiu să se ia înscris de mulţumire din partea acelui vecin, care adeverindu-se şi de hotarnici, să-l deà la mâna proprietarului ce'şi hotărniceşte moşia şi apoi în fiinţa acelui proprietar şi a vecinului mulţumit, să se puie pietre potrivit cu înscrisa mulţumire ca să lipsească tot felul de reclamaţii că nu

s'ar fi pus pietrele chiar pe acolo pe unde s'a dat mulţumire[1]).

No. 8. Extract din circulara Departamentului Dreptăţei din anul 1849 Martie 28 cu No. 2581 Buletin Off. No. 33/49)

Se scrie judecătoriei ca în viitor, îndată ce se va depune cartea de hotărnicie de către hotarnic în judecătorii, să se ia în băgare de seamă şi de va fi cu desluşirea arătată la art. 5 din circulara No. 2579, atunci la vremea sorocirei să se facă citaţiile pe numele fiecărui moş cu cetaşii lor anume, potrivit cu numărul lor, şi să li se trimită cu băgare de seamă că dându-se în primirea fiecărui moş să se ia iscălitură de a ei primire, de nu va fi cu putinţă dela toţi părtaşii lui, măcar dela cei mai mulţi, sub îndatorire ca aceia să le arate şi celorlalţi; şi mărturisindu-se de preotul şi aleşii satului, să se dea la judecătorie spre dovadă, ca după nişte asemenea încredinţări, să poată şi judecătoria să'şi urmeze lucrările sale, fără a mai da prilej de reclamaţii că s'a osândit moşnenii întregi fără să fie toţi chemaţi, ci numai după vestirea unuia sau dintr'înşii şi fără ştirea celorlalţi; având în vedere judecătoria că citaţiile în asemenea pricini, când sunt şi moşneni, să fie cu soroace mai îndelungate, ca să se poată luà înscris dela toţi de a lor primire.

1) Cu drept cuvânt instanţa de fond respinge apelul făcut contra unei sentinţe care confirmă o hotărnicie în vederea mulţumirei date de vecin când acesta în apel nu invoacă mijloace de nemulţumire asupra hotărniciei ci numai asupra executării ei, pentru că aceasta face obiectul numai a unei contestaţii la executarea hotărniciei (Cas. S. I, No. 260 B. 1889, pag. 735).

No. 9. Extract din circulara Departamentului Dreptăței din 2 Maiu 1849, No. 559 (Buletin Off. No. 48/49)

Sorocirea pentru pricini de hotare la care după coprinderea hotărîrilor, urmează a se aflà în faţa locului, prigonitorii cu ai lor hotarnici se va face de rânduitul întru aceasta mădular al judecătoriei către prigonitori, vestindu-i ca la ziua sorocită să se afle în faţa locului însoţiţi de hotarnicii ce-şi vor luà. Va aveà îngrijire însă rânduitul mădular de a cumpănì ca, pe câtă vreme surfaţa pământului va fi învelită cu zăpadă, să nu sorocească lucrarea de hotărnicie. De se va coprinde în hotărîrea ce se va aduce la îndeplinire că urmează a se aflà faţă şi alţi vecini, se vor chemà totdeodată şi aceia de către mădularul rânduit.

Hotarnicii când se iau spre aducerea la îndeplinere a hotărîrilor celor desăvârşite, nu vor aveà dreptul de a face sorociri, ci în puterea hotărârei judecătorului către prigonitori vor executa hotărîrile.

Ca să se poată cunoaşte întotdeauna desăvârşita aducere la îndeplinire a hotărîrilor, hotarnicii şi rânduitul mădular al judecătoriei, ce se vor aflà la faţa locului, vor subscrì actul care va coprinde numărul hotărîrei ce o aduce la îndeplinire şi acela al poruncei cu care se autoriză în a lor lucrare, principalele impietrite punturi şi alte asemenea hotare cu moviliţe pe liniile ce se vor face în urmarea coprinderei hotărîrilor ce sunt chemaţi a executà; şi acel act se va îndreptà de mădular către Prezidentul judecătoriei care va da fiecărui din prigonitori câte o còpie adeverită după orânduială sub luare de adeverinţă şi apoi va face cuviincioasa punere la cale pentru închiderea delii.

Mădularele ce se trimet în faţa locului ca să pue

în lucrare hotărîri desăvârşite pentru statornicire de hotare să nu ia parte în lucrarea hotărnicească, decât numai să privegheze a nu se abate hotarnicii din textul hotărîrilor, pentrucă după duhul legiuitor dreptul şi căderea judecătorului nu se întinde şi în asemenea lucrări.

Prescurtare din ofisul domnesc dat în anul 1843 Noembrie 3, No. 327 (Bul. Off. No. 101/43)

Luând în băgare de seamă că pravila ce nu iartă paragrafia asupra călcărilor şi care este o escepţie la obşteasca regulă a paragrafiei, foarte aspră întru a sa dispoziţie, căci vine şi atacă dreptul proprietăţei fără mărginire de vreme, nu vorbeşte nimic pentru venit; şi aşà nu se cuvine a'i da o întindere mai mult decât aceea ce se înţelege prin ale sale cuvinte.

Că nimic nu întemeiază întinsa tălmăcire ce i s'a dat de judecătorii.

Noi înţelegem că scopul acelei legi a fost dintru început a se întoarce numai locul împresurat, căci în cele mai multe ori, împresurările pe vremea aceia se făceau din neştiinţă şi că stăpânii moşiilor lipsind peste hotar sau depărtaţi dela locul proprietăţei lor se amestecau hotarele; şi dacă pravila nemărginind dreptul de a luà înapoi acea împresurare şi peste una sută ani măcar, ar fi adăugat şi osânda întoarcerii venitului, ar fi fost peste putinţă de a se pune vreodată în lucrare.

Deci noi potrivit cu duhul acelei pravili şi potrivit cu art. 3 dela cap. III partea VI din aceiaşi pravilă, poruncim ca întoarcerea venitului pământului călcat să se deà numai din ziua cererei ce se va face acelei împresurări.

Legiuirea din 8 Martie 1847 pentru mărginirea prescripției, împresurării pământurilor și pentru adevăratul înțeles al stăpânirei cu bună sau rea credință la asemenea împresurări, legiuire întărită cu ofisul domnesc No. 195/47

In vedere că în partea VI, art. 7, al. 3 al legei lui Caragea[1]) se prevede că „prigonirea cea pentru „călcare de pământ și de hotare între vecini n'are „soroc, precum și cea pentru țiganii, fugari, afară „de pământul țărei Românești", a intervenit legiuirea din 1847 a cărei coprindere este:

PARTEA I-a

Art. 1. — Aliniatul al 3-lea al § 7, cap. I partea VI-a din pravila țărei pentru mărginirea prescripției a călcării de pământ, se desființează cu totul[2]).

Art. 2. — Prescripția pentru împresurare de pământ intră în categoria obștească a prescripției hotărîtă prin pravila țării pentru stăpânirea cu bună sau rea credință a lucrurilor nemișcătoare[3]).

Art. 3. — Cu rea credință se socotește împre-

1) Sub legea Caragea termenul de apel contra hotărârilor dat contradictoriu în materie de hotărnicie este de 2 luni care se socotește de la comunicarea hotărârii (Curte Craiova 2 Noembrie/94, Dr. No. 49/95).

2) Legea din 1847 nu privește la călcările acelea ce se reclamă în urmarea unei hotărnicii ce s'a cerut a se face în urma promulgărei ei, căci o asemenea lucrare constitue un proces deschis în privința hotarelor moșiei celei călcate. Cas. S. I, Dec. No. 157 din 31 August/63; idem No. 66 din 8 Februarie 1878).

3) Se violează dispozițiunile legei din anul 1847 când instanța de fond admite prescripția fără a proba dacă la anul 1847 erau împliniți 30 ani de posesiune a pământului călcat. (Cas. S. I, D. 367 din 19 D-bre 1879).

surarea aceia ce se urmează de către însăşi persoana care a făcut-o şi se supune la cel mai lung termen al prescripţiei de 30 ani. Dar cu bună credinţă şi supusă la termenul presciptiei de 10 ani, se socoteşte când vre-o proprietate dinpreună cu împresurarea ce va fi făcând la altă moşie învecinată cu dânsa se va stăpânì de a 3-a persoană la care va fi trecut prin moştenire, cumpărătoare, dar, zestre sau cu veriun alt titlu[1]).

PARTEA II-a

Art. 1. — Impresurătorul cu rea credinţă se îndatorează a întoarce adevăratului stăpân atât lucrul cât şi rodurile lui, din vremea când rău l-a luat în a sa stăpânire.

Art. 2. — Impresurătorul cu bună credinţă se îndatorează a întoarce adevăratului stăpân atât lucrul cât şi rodurile lui, din vremea ce i s'a cerut prin judecată, ca unul ce n'a avut cunoştinţă că stăpâneşte rău şi stăpânul l'a îngăduit a stăpânì.

Art. 3. — Să dă un soroc de un an dela înfiinţarea şi publicarea acestei legiuri pentru toţi acei la câţi va fi trecut sorocul prescripţiei după art. 3

1) Inainte de legiuirea din 1847 cererea de a se da un hotarnic, chiar fără pornire în judecată întrerupe prescripţia. Cas. No. 74 Dr. 26/94.

Nu-şi are loc prescripţia când partea s'a conformat cu legea din 1847 cerând hotarnic spre a-şi alege călcările ce suferă şi o asemenea reclamaţie în care se indică călcarea este întreruptivă de prescripţia. (Dec. Cas. 190 din 17 Maiu 1880; No. 43/68 idem).

Prescripţia este întreruptă când este constatat în fapt că posesia pe care ea se fundează n'a fost pacinică şi neîntreruptă. (Cas. No. 185/90 Bul. 1890, pag. 598).

de mai sus dela partea I, ca cunoscându-se împresuraţi, să poată a'şi porni judecata într'acest soroc. Iar după acest soroc, toate pricinile pentru înpresurare de pământ se vor judecà fără osebire de pe obşteştele temeiuri legiuite printr'această pravilă.

PENTRU MOLDOVA

OBŞTEASCA HOTĂRÎTURĂ (Hotărnicie)

Extract din regulamentul organic al Moldovei (Cap. VIII, Secs. XIII)

Art. 391. — Spre contenirea nenumăratelor judecăţi, care pentru pricini de hotar de răşluire şi de împresurări pururea se înoesc, se vor rândui în fieşte-care ţinut comisii ca să facă hotărîtura de obşte a tuturor moşiilor.

Art. 392. — Fieşte-care din aceste comisii va fi alcătuită de 3 boieri, din care să nu fie nici unul moşinaş în acel ţinut, şi de un inginer pentru ridicarea planurilor.

Art. 393. — Cu un an mai înainte de a se începe hotărîtura, se vor trimite publicaţii în toate ţinuturile, pentru ca în această curgere de vreme fieşte-care moşinaş să pornească jalba sa de împresurare către domnul, care, după ce va rândui a se clasificà pe ţinuturi acest fel de cereri, le va adresà la pătrunderea şi cercetarea fieşte-căreia comisii.

Art. 394. — Toate hotarele şi despărţitoarele linii, asupra cărora, în curgerea vremii hotărîtă

de un an, nu se va face nici o cerere către domnul, se vor păzì în starea stăpânirei în care s'ar fi aflând.

Art. 395. — Aceste comisii, afară de hotarnică, vor da fieşte-cărui moşinaş planul moşiei sale cu însemnarea hotarelor şi a liniilor despărţitoare de moşiele megieşite.

In planurile acelor hotare fără de nici o pricină trăgându-se linii, vor iscălì pe dânsele megieşii şi se vor încredinţà aceste planuri şi de mădularele comisiei; iar liniile de pricină nu se vor trage de cât după ce se face mai înainte pătrunzătoare cercetare a documentelor părţilor prigonitoare. Comisia se va sârguì mai întâiu să le învoiască şi neputându-le împăcà, atunci va face raportul său către divanurile de apelaţie cu alăturarea socotinţei sale, de pe care va da còpie părţilor în pricină.

Intâmplându-se nemulţumire, se va face apelaţie la Divanul Domnesc, care va judecà cu desăvârşire şi va hotărî odată pentru totdeauna hotarele acelor moşii.

Art. 396. — După ce se va sfârşì toată hotărîtura, planurile cu statornicirea hotarelor se vor păstrà în archivele Divanului Domnesc şi vor fi întocmai ca acele, cari încredinţate de acest divan se vor dà fieşte-căruia moşinaş.

Aceste planuri vor slujì spre întâmpinarea a orice strămutare de hotare şi nedumeriri întru aceasta. Moşinaşul care, după această hotărîtură, va cutezà să păşească peste hotarele moşiei sale, nu numai va da înapoi locul impresurat, ci va plătì încă acelui megieş preţul acelei părţi de loc după preţuirea ce se va face pe faţa locului lui.

Art. 397. — Moşinaşii vor da cheltuelile trebuincioase la această hotărîtură. Obşteasca obicinuită

Adunarea vo hotărî suma cheltuelelor şi va face dreaptă analogie. Asemenea ea va hotărî printr'o înadins instrucţie regulele de cari urmează a se povăţuì comisiile de hotărîtură.

Circulara logofeţiei dreptăţei din 1834, Septembre 5, povăţuitoare chipului pornirei reclamaţiei de împresurări în termen de un an, dată sub domnia lui Mihail Gr. Sturdza W. [1]

Postelnicia cea mare pe lângă adresul ei din 21 ale trecutei luni Iulie cu No. 87 a împărtăşit acestei logofeţii còpii atât după adresul prezidentului obşteştei Adunări (Prea osfinţitul Mitropolit) din 12 Aprilie sub No. 120 ce l'au înfăţişat Sfatului ocârmuitor, atingător de măsurile pregătitoare şi propuse de către obşteasca Adunare asupra proiectului alcătuit pentru obşteasca hotărîtură a moşiilor din acest principat cât şi còpii după porunca prea Inălţatului Domn ce au slobozit iarăşi către Sfat la 18 Iulie sub No. 7 coprinzătoare de luare aminte ce înălţimea sa a făcut asupra acestei lucrări la trataţia ce a avut Sfatul sub presidenţia Inălţimei sale spre a nu se urma întârziere întru săvârşirea ei ca una ce priveşte pe obştescul interes, care acestea amândouă acturi au în sine următoarea coprindere, adică cel d'întâiu „Că obşteştii Adunări neîncăpându-i vreme la secţia Adunărei ce au urmat acum în anii 1833 şi 1834 a se face

1) Referirea Curţei de fond la legiuirea din anul 1834 prin care se dă termen de un an tuturor celor ce se cred împresuraţi de a reclama fiind făcută în scop de a dovedi că pe la acea epocă se urma posesiunea liniştit după acea hotărnicie, nu se poate susţine că s'a aplicat rău acea legiuire. (Cas. S. I. No. 191. Bul. 1881. p. 448).

hotărîtoare încheere asupra proectului pentru comisiile hotărîturilor, au socotit şi au hotărît prin rezoluţia din 28 Martie trecut numai următoarea pregătioare închipuire adică, 1-a ca prin sfatul ocârmuitor să se facă publicaţie în toată ţara în coprindere că proprietarii de moşii (vecinici stăpâni) cari vor aveà pricini de împresurare a hotarelor, să se arate cu jalbe la divanurile apelative, acei din ţinuturile ţărei de jos la Divanul ţărei de de jos şi acei din ţinuturile ţărei de sus la Divanul ţărei de sus, hotărîndu-se pentru înfăţişarea cu asemenea jalobe termen de un an socotit de la ziua publicărisirei, cu aceasta; că dacă cine-va în curgerea acestui hotărît termen nu s'ar înfăţişà cu jalobe, apoi după trecerea aceluia nu va puteà mai mult a reclamarisi şi divanurile, jalobele ce vor primi întru asemenea, să le clasificarisească pe ţinuturi, făcând vidomostii de dânsele pe care să le supue la luarea aminte a adunărei în viitor sesie şi tot la acea sesie se vor însemnà apoi şi comisiile de hotărîturi, luându-se atunci în trataţie şi proectul pentru instrucţiile unor asemenea comisii; 2-lea că urmarea de hotărîturi în curgerea acestui an să contenească. afară numai de acele pentru care vor fi de mai înainte date hotărîri, iar samavolniciile şi alte asemenea 'şi vor luà cursul lor precum şi mai înainte, după instrucţiile ce au divanurile judecătoreşti „şi acel al 2-lea act" că Inălţimea sa luând cunoştinţă de acele cuprinse în adresul prezidentului obşteştei Adunări şi având în vedere că până la convocaţie (întrunire) obşteştei Adunări n'au rămas decât 4 luni, în care curgere de vreme nu se pot împlini formalităţile cerute de măsurile propuse de către Adunare. apoi pentru a nu urmà mai multă întârziere întru săvârşirea acestei lucrări de obştesc interes, să se păşească îndată către lu-

crarea cuviincioasă spre ştiinţa proprietarilor de moşii potrivit cu temeiurile arătate prin acel adres, pentru ca în urmarea acestei pregătiri obşteasca Adunare luând jalobile câte se vor adunà în această curgere de vreme să poată rândui comisiile trebuitoare, cu aceasta, ca termenul de un an socotit din ziua publicaţiilor să rămâe nestrămutat şi jalobile ce se vor mai adunà până la împlinirea anului, asemenea să se adresarisească la aceaşi comisie spre cercetare; apoi logofeţia potrivit înţelesului acestor amândouă acturi şi a deslegărilor Sfatului, împărtăşite acum mai în urmă de către postelnicie, vesteşte prin aceasta:

1) Că darea jalobelor către divanurile de apel a ţărei de sus şi de jos din partea proprietarilor (vecinici stăpâni) cari ar aveà pricini de impresurarea hotarelor ocolitoare a moşiilor, cu ori-cine, se va începe de la 20 ale lunei acesteia Septembre anul următor 1834 (de când se vor socoti publicaţiile făcute cunoscut în tot coprinsul ţărei) şi va urmà în curgere numai a unui an primirea de aşà jalobe de către Divanurile primite.

2) Fie-care dătător de asemenea jalobe va lua rospiscă (adeverinţă) numerarisită de la Divanul la care va da jaloba sa, spre a nu urmà mai pe urmă tăgadă sau vre-o altă încurcătură.

3) Jalobele de impresurare ocolitoarelor hotare ce ar avea ori-cine să fie coprinzătoare despre cine anume se impresoară, şi cum se numeşte, atât moşia sa cea impresurată, cât şi moşiile din prejurul ei acele impresurătoare şi de la care ţinut.

4) Dacă care-va din proprietari în curgerea acestui termen hotărît de un an nu s'ar înfăţişà cu asemenea jalobe, apoi după trecerea acelui termen nu va putea mai mult a reclamarisi (adică a mai

porni jalobă) cu cuvând de o mai din'nainte împresurare a ocolitoarelor hotare a moşiei sale.

5) Impresurări au a se înţelege numai acele ce ar fi de hotarele ocolitoare împrejurul vreunei moşii iar nu şi impresurările cele din năuntru trupului moşiei sau a părţei din năuntru a vreunui răzaş, sau proprietar, despre alt asemenea proprietar sau sin proprietar, căci pentru acele din năuntru împresurări, rămâne slobod a se porni jalobe ori când de către feţele cari ar pătımi asemenea impresurare.

6) Toate aceste publicaţii s'au legiuit a se tipări în atâtea bucăţi precât este şi numărul satelor din coprinsul acestui principat, pentru ca la fieşte care sat sau târg sub No. ce va urma pe numele lui să se trimită câte un exemplar, spre obştească ştiinţă.

7) Fiind-că deşi urmează trebuinţa, ca aceste publicaţii să fie iscălite de ascultători, adică de către proprietari sau în lipsa lor de vechilii ce ar aveà sau posesorie ce ar fi pe la moşii, de către preoţii şi pacinicii satului, iar la târguri şi de muncipalitatea (casa sau Eforia târgului) şi alte feţe după publicarisirea prin crainici, cu citirea în auzul tuturor; dar apoi pentru că exemplarul, adică publicaţia, să rămâe spre necurmată ştiinţă prin toate satele şi târgurile, în curgerea termenului de un an, s'au regularisit, că în loc de a se iscăli însuşi exemplarul publicaţiei să se iscălească în osebită foaie, ce iarăşi sub tipar s'a dat, care foaie are a sluji de dovadă pentru vremea lăsărei la fie-care sat sau târg, a exemplarului de publicaţie.

8) Dacă care va atât din proprietari, vechili sau posesori ai lor, cât şi din răzaşi sau târgoveţi n'ar voi să iscălească din a lor îndărătnicie în acea foae de adeverire că li s'au lăsat în sat sau în târg exemplarul de publicaţie, apoi privighetorii ocoalelor,

cari au a împărţi aceste publicaţii, vor cere de la unii ca aceia, de a-şi da înscris cuvântul lor pentru care n'au iscălit, iar ne voind de a da nici un aşa cuvânt, atunci o întâmplare ca aceasta să se adevereze înscris de către preoţii şi pacinicii acelui sat, iar la târguri de către muncipalitate, cari înscrisuri cu raportul lor, privighetorii să le trimită isprăvniciei ţinutului, iar isprăvniciile înjghebând de toate acele raporturi o delă, după forme, o va da judecătoriei ţinutului, pentru ca şi aceasta să o predstavilească logofeţiei.

9) După împlinirea tuturor arătatelor mai jos forme de publicarisire apoi toate foile în care vor iscăli ascultătorii şi primitorii de exemplarul publicaţie privighetorii cari vor împărţì publicaţiile adeverind şi ei acele foi cu a lor iscălitură şi sub şnuruirea peceţilor, scripisindu-le şi numerarisindu-le să le trimită cu raport isprăvniciei ţinutului, iar acesta cercetându-le şi găsindu-le întru toate întocmai îndeplinite, precum s'au zis, va însghebà o delă de toate şi le va teslimarisi sub rospiscă la judecătorie, pentru ca şi aceasta să o predstavilească logofeţiei, spre a slujì de adeverire că s'au publicarisit obşteşte în toată ţara şi s'au îndeplinit toate întocmai.

(s) **Lupul Balş, vornik.**

Legiuire pentru stingerea proceselor de impresurări, întărită cu ofisul domnesc din anul 1839 Martie 21, No. 17 către Sfatul Cârmuitor

Art. 1. — Acei ce în termen de un an, cari după publicaţiile făcute în vreme, s'au început la anul 1834 Septembrie şi s'au împlinit la asemenea vreme a anului 1835, n'au vădit pretenţia lor, mai

mult nu sunt slobozi a se mai jelui cu cerere de împresurări de mai 'naintea termenului.

Art. 2. — Iar fetelor cari au dat jalbe de împresurări în acel legiuit termen de un an de la 20 Septembrie 1834 până la 20 Septembrie 1835, pe temeiul legiuirei li se dă la fieşte-care an un termen de şease luni socotite de la 1 Aprilie şi până la ziua de pe urmă a lunei lui Septembrie, pentru a'şi porni pricinele lor şi aceasta până la desăvârşita stingere a pricinelor ce au rămas necercetate; păzindu-se următoarele reguli.

Art. 3. — Divanurile apelative ale ţărei de sus şi ale ţărei de jos, la 1 Aprilie a fie-cărui an să publice că în cel-l'alt an, socotindu-se iarăşi de la 1 Aprilie şi înainte sunt a se desbate local numărul de 130 moşii şi că doritorii de a-şi căutà pricinele de împresurări (se înţelege numai din numărul acelora ce au pornit jalbe în vremea termenului legiuit de un an) să se înfăţişeze către dânsele până la 30 Septembrie cu arătare de boerii hotarnici ce 'şi-a ales; iar Divanul să rânduiască inginerul trebuincios, urmând a se face hotărîtura numai de către hotarnicii aleşi fără întrebuinţarea vre-unui membru judecătoresc, spre a nu se face sminteală cursului lucrărilor judecătoreşti cu lipsirea membrilor de la Tribunale.

Art. 4. — Cât pentru plata inginerilor în privirea preţurilor politicite cu care s'au plătit până acum şi la cei mai ispitiţi ingineri, se hotăreşte de obşte pe falcea de câmp câte 20 parale, iar de pădure câte 25 parale. Aceasta adică când ar fi trebuinţă a se face ridicare de plan de către inginer, iar când planul va fi ridicat şi trebuinţa va urma numai a se face numai cercarea planului, fiind-că o asemenea lucrare este mult mai lesnicioasă, şi plata pentru dânsa se cuvine a fi mult mai înjosită,

decât aceea a ridicării de plan, rămâne ca proprietarul să se învoească cu inginerul cu un măsurat preț, potrivit cu împrejurările și Logofeția Dreptății va face de aceasta cunoscut inginerilor spre a arătà dacă ei sunt mulțumiți cu asemenea plată, pentru ca, la întâmplare de nemulțumire din partea lor, să ia cârmuirea osebite măsuri; și de la inginerii cari s'ar mulțumì cu asemenea preț și care s'ar hotărî a se întrebuințà în asemenea lucrare, Logofeția va lua înscris întâiu pentru preț și al doilea că vor fi îndatorați a răspunde pentru oricare greșeală, ce ar urma sau în măsuri sau întru neînsemnarea locurilor în starea cuviincioasă și apoi va împărtășì ea însemnarea anume de dânșii Divanurilor Apelative, spre a le slujì la clasificarea hotărîturilor ce atârnă de dânsele. Iar pentru siguripsirea proprietarilor a se puteà despăgubi de la inginerii ce ar face greșeli în a lor lucrări și cari lucrări ar trebuì a se înoì de isnoavă cu alți ingineri să se păzească mărginirea de mai jos adică: că fiecare proprietar ce va aveà a'și hotărî moșia sa să nu sloboadă inginerului înainte mai mult de cât până la o a treia parte din plata totală. Se înțelege că asemenea greșeli a inginerilor pot a se ivi până la cercare pe fața locului de către hotarnicii aleși și iscălirea lor în plan, iar după iscălirea planului de către hotarnici, proprietarul este dator îndată a istovi toată plata inginerului; plata însă a inginerilor va urma a se face tot-d'auna de către jeluitor, iar la întâmplare, când pentru întâmpinarea în pricină pârâtul ar cere a se ridica și planul a întregei moșiei sale sau și a altor megieșite moșii, atunci pentru asemenea planuri plata la ingineri se va face de către însuși pârâtul ce va cere aceasta.

Art. 5. — Dacă doritorii a-și hotărî moșiile s'ar

arătà cu mai mult număr de moşii de cât cel publicat, atunci Divanurile, după rândul cererilor ce li se vor înfăţişa să clasifice nu mai mult decât numărul moşiilor ce în vara apropiată urmează a se dezbate, adică de 130 şi cu cumpănire ca un proprietar să nu fie chemat întru aceaşi vară la mai multe ţinuturi, în cât să nu se poată înlesni. iar prisosul să-l menească cu înaintarea pentru al doilea an.

Art. 6. — Dacă din numărul moşiilor menite a se lucra de către fie-care inginer, s'ar întâmplà a rămâneà câte-va neridicate în plan, acelea să se rânduească neapărat în anul viitor cu înaintire de cât altele a se lucrà.

Art. 7. — Când până la 1 Octombrie nu s'ar arătà către Divanuri cereri de ajuns la numărul hotărît de 130 moşii, atunci Divanurile să fie în dreptate în cursul lunei Octombrie să rânduească după vechimea datelor jalbe de impresurări, care din moşiile lăsate în părăsire să se desbată în vara anului acelui viitor.

Art. 8. — Săvârşindu-se aceste lucrări, Divanurile le vor publica în luna lui Octombrie pe de o parte prin Buletinul Oficial şi pe de altă parte prin Isprăvnicia ţinutului, în care moşiile se vor aflà, spre înştiinţarea atât a jeluitorilor, cât şi a pârâţilor făcându-li-se cunoscut şi dispoziţia coprinsă în articolul următor al 10-lea.

Art. 9. — Osebit de această înştiinţare, care va sluji pentru feţele clasificate, spre a'şi face a lor pregătire, apropiindu-se vremea lucrărei, inginerii vor fi datori a face cunoscut judecătoriilor ţinutale respective de la care moşii au a începe lucrarea lor, precum şi în urmă la care moşii au a păşi întru lucrare, şi în ce vreme la fie-care, pentru ca judecătoriile din partea lor, să înştiinţeze pe impricinaţi

de ziua în care inginerul are a se afla la starea locului, pentru ca să se înfăţişeze cu dovezile şi cu hotarnicii lor, rămâind în îndatorire judecătoriile a se îngriji ca impricinaţii să primească nişte asemenea înştiinţări cu 15 zile mai înainte de sosirea inginerului la faţa locului, îngrijindu-se a lua şi recipise adeveritoare de primirea acelor înştiinţări. Aceia însă din impricinaţi cari ar fi având documentele moşiilor amanetate pentru datorii şi nu le-ar putea scoate ca să le înfăţişeze la lucrarea hotărîturei de la faţa locului până la ziua hotărîtă, să fie datori de la cea întâiu înştiinţare ce ar primi îndată să facă de aceasta cunoscut Tribunalelor competente, cari Tribunale să se îngrijească cu cuvenita rânduealǎ, a scoate toate acele documente la locurile unde se vor găsi, ca să fie numai decât de faţă la lucrarea localei hotărîturi şi după săvârşirea hotărîturei să se întoarcă acele documente iarăşi înapoi la creditorii amanetari, cari şi această măsură să se facă în de obşte cunoscut prin publicaţiile de care se zice în articolul de mai sus al 8-lea.

Art. 10. — Dacă la ziua hotărîtă când va merge inginerul la faţa locului, nu se va afla faţă partea pârâtă cu documentele şi boerul hotarnic, inginerul va fi în dreptate a face ridicarea planului numai în fiinţa şi pe documentele părţei jeluitoare, iar dacă partea jeluitoare nu s'ar aflà de faţă sau nici acea jeluitoare, nici acea pârâtă, atuncea inginerul raportând divanului, pricina acea să se socotească stinsă, afară de întâmplări împedicătoare înfăţişărei părţilor impricinate sau a hotarnicilor, prevăzute în art. 371 din reglement, la care asemenea întâmplări să se lase părţilor impricinate termen de 15 zile, legiuit prin art. 305 din reglement pentru a da dovezi pravilniceşti la competenta ju-

decătorie ţinutală de pricinile cele bine-cuvântate, ce au împedicat înfăţişarea; şi când nişte asemenea dovezi pentru împiedicarea înfăţişării se vor găsi vrednice, atuncea se vor lua în băgare de seamă documentele în pricină ce vor înfăţişà şi fiind trebuinţă a se face îndreptare planului de către inginer la faţa locului asemenea lucrare o va face după săvârşirea lucrului său de peste an.

Art. 11. — In privire că inginerii în vara apropiată rămân slobozi, proprietarii ce vor aveà trebuinţă a'şi hotărî moşiile nu sunt opriţi a o face având închipuirile lor.

Anaforaoa Minist. Dreptăţii din 1844 Martie 13, No. 1579 pentru urmarea ce trebue a se păzi în lucrarea obşteştilor hotărîturi

Rezoluţie domnească

Se încuviinţează a se urmà întocmai

La 17 Martie 1844.

Prea Inălţate Doamne,

Logofeţia, luând aminte asupra lucrărilor comisiilor hotărîturilor după legea obicinuitei obşteşti Adunări pentru stingerea proceselor de împresurări, întărită cu ofisul Inălţimei Voastre din anul trecut 1839 Martie 21 sub No. 17, au găsit de cuviinţă a supune In. V. regulele următoare, ca spre neîmpedicarea şi înlesnirea lucrărilor acestora, să se facă cunoscut Divanurilor Apelative, unde

sunt încredinţate regularea proceselor de împresurări: 1. Divanurile să nu scoată din clasificaţie pricinele ce odată le-au clasificat şi le-au şi publicat prin foaia sătească, numai după o simplă cerere a jeluitorului sau a pârîtului, căci din aceasta se prilejesc smintele şi pierdere de vreme inginerilor cu umblarea şi cheltueala de la un loc la altul; 2. Arbitrii să fie îndatoraţi a stà faţă în toată vremea la ridicarea planurilor de către ingineri, neputând a se depărtà dela comisie până nu'şi vor da a lor socotinţă spre a se alătura la acte şi a se trimite în cercetarea locului judecătoresc, potrivit cu legea mai sus însemnată şi porunca Logofeţiei, slobozită la anul 1842 Maiu 25 cu No. 3017; 3. Judecătoriile să fie datoare ca de îndată ce primesc încunoştiinţările inginerilor fără cea mai mică pierdere de vreme să facă cunoscut împricinaţilor, stăruind a luà fără întârziere adeverinţele de primirea che mărilor şi a le trimete inginerilor cu grăbire, căci la orice din împotrivă urmare, ele (judecate) vor fi învinovăţite; 4. Jeluitorii sunt datori, împreună cu înfăţişarea arbitrului, a'şi aduce şi câte un scriitor bun spre a scrie toate hârtiile trebuincioase la lucrarea comisiei, precum şi hârtia cu plată dela dânşii; 5. Spre înlesnire inginerilor, cu purtarea hârtiilor să se poruncească ispravnicilor ţinutali ca la fieştecare inginer, în ţinutul unde se află să li se deà câte un slujitor călare, care va stărui în toată vremea lucrării comisiei; 6. Divanurile apelative să fie datoare ca, la orice raport ar primi ele dela ingineri, să facă îndată deslegările cerşute de ei, ca nu din aceasta să li se pricinuiască trecerea de vreme; 7. Fieştecare inginer va aveà pecete cu înscrierea aceasta: „inginerul ţinutului cutăruia pentru şnuruirea şi pecetluirea actelor“.

Circulara Minist. Dreptăţii din 26 Septembre 1860, No. 61 pentru a se da în ştire geometrilor termenele publicate prin foile oficiale şi la care ar face parte şi ei

Dela un timp încoace s'au fost regulat a se trimite fiecăruia geometru districtual câte o foaie oficială spre a vedeà în ele termenele însemnate pentru cercetarea locală a proceselor de hotărîtură reclamate la 1834, însă după băgarea de seamă ce s'au făcut, văzându-se că lucrările de hotărîtură s'au împuţinat astfel încât, pe la mai multe districte, nici că mai sunt de asemenea lucrări, şi prin urmare cu împuţinarea lucrărilor de hotărîtură se ridică şi motivul pentru care acele foi se împărţeau geometrilor; de asemenea mai avându-se în privire că candidaţii de pe la Tribunale, cari au felurite însărcinări de cercetări locale, etc., au neapărată trebuinţă de foi oficiale spre a cunoaşte termenele ce se publică pentru asemenea lucrări, Ministerul în faţa acestor consideraţii scrie şi acelui Tribunal că asemenea foi, ce i se trimet pentru a le comunicà geometrilor, în viitor să le dea candidaţilor tribunalului spre a cunoaşte osebitele dispoziţii şi termene ce se publică prin ele, păzind tribunalul pentru adeverinţele ce va luà de a lor primire, regula ce i s'a prescris prin circ. No. iar geometrului pentru a-i fi cunoscute termenele lucrărilor la care ar face parte şi el, Tribunalul în loc de foi oficiale să-i comunice prin înscris ştiinţă despre asemenea termene, spre a lor regulă ne scăpând însă din vedere Tribunalul că asemenea comunicaţii să le facă geometrilor, îndată după eşirea prin foi a publicaţiei care ar trebuì a fi cunoscută geometrilor, ca nu din necunoştinţa publicaţiei să se întâmple a se zădărnicì termenele, căci atuncea toată răspunderea va privì pe Tribunal.

TABLOU

DE

Numirile semnelor fireşti ce se coprind în actele vechi şi explicarea lor

---

1. *Curea* sau *sfoară, hliză:* o moşie mică ca o şuviţă.
2. *Slemne* sunt ondulaţiile bruşte a terenurilor.
3. *Spinare de deal* sunt ridicăturile curbe a terenurilor cu forma spinărei.
4. *Padină:* loc şes pe un mijloc de deal, sau puţin ridicat pe o câmpie.
5. *Zare:* culmea dealului.
6. *Brazde:* linia de demarcaţiune trasă uneori cu plugul.
7. *Zapodie:* ruptură pe un povârniş.
8. *Dâmb* sau *Mamelon:* proeminenţa pe o luncă din depozitul apelor.
9. *Grapuri:* carieră de extracţiune pentru nisip sau pietriş.
10. *Prisaca* sau *Prizluca:* parte de luncă, loc nămolit de ape, inundabil cu vegetale sălbatice (stuf).
11. *Bourt* sau *copaci:* semne cioplite pe arbori ca hotar.
12. *Hatis:* mărăcinos, loc necultivat.

13. *Prevalul apei:* punct culminant ca M. pe creasta dâmburilor formate de ape.
14. *Obârşie:* origina unei văi, punctul cel mai înalt; sorgintea izvorului care ar curge pe o vale.
15. *Râpi:* ruptura făcută de torente pe un deal.
16. *Ponore:* loc sterp cu adâncături pe un povârniş.
17. *Curmătură:* gât între două dealuri sau două văi.
18. *Bătcă:* o movilă pe un deal sau munte.
19. *Bot de porc:* deal, pripor, văijani.

(Chebapci, Vol. I, pag. 348).

MĂSURILE INTREBUINŢATE IN HOTĂRNICII

Cea mai veche măsură în România de dincoace de Milcov erà stânjenul Şerban Vodă ce s'a întrebuinţat dela anul 1700. Acest stânjen se împarte în 8 palme: palma în 8 sau 10 degete şi degetele în 10 linii.

In Moldova se întrebuinţà *stânjenul Gospod* (Domnesc). Acest stânjen se împarte în 8 palme, palma în 8 palmace şi palmacul în 12 linii.

In Dobrogea, măsurătoarea se face cu *Zira* sau *arşinul* arhitecţilor sau pas şi suprafeţele se socotesc în *donumi* şi *arşini* pătraţi. Un donum se împarte în 1600 paşi sau arşini pătraţi, prin urmare un donum este un pătrat a căruia lature este de 40 paşi sau 40 arşini. Acest arşin se numeşte *zira-i-numari,* adică arşinul arhitecţilor, care se împarte în 24 parmace sau degete, 288 hatturi şi 3456 nohtah sau puncturi. Parmacul este egal cu 9—93 centimetri pătraţi.

Stânjin masă:

Lăţimea medie a masei moşiei, adică câtul sumei trăsurilor (lăţimi) în curmeziş împărţită în numărul acestor trăsuri.

Cesvârtă din total.

Curmătură, vale, suprafaţă, *Rupi.*

Ca măsură agrarie se întrebuinţează prăjina,

un multiplu al stânjenului. Prăjina liniară are 3 stânjeni Șerban-Vodă și 3 stânjeni Domnești (Gospod).

Se mai întrebuințează în măsurătoare și lanțul care cuprinde 10 stânjeni.

Intre măsurile întrebuințate în vechime erau funia, otgonul, jerebie și dramu.

Funia coprindea 10, 20, 25 sau 30 stânjeni. (Uricarul, Vol. VIII de Codrescu, pag. 4 unde funia are 30 stânjeni).

Jerebia după cum se arată în Hrisovul arătat, este o măsură după care se împarte moșia în atâtea Jerebii, fâșii sau părți și apoi aceste Jerebii se transformă în Stânjeni. Din documentul de mai sus, în o parte s'a înmulțit Jerebia cu 25 stânjeni în alta cu 35.

In Basarabia cu deosebire se întrebuința otgonul.

Până la punerea în aplicare a sistemului metric, se întrebuință ca măsură pogonul, iar dincolo falcea:

Pogonul mic pentru vii egal cu 732 stj. □.
Falcia are 80 prăjini sau 2880 stj. □.
Pogonul măsură de suprafață 1296 stj. □.
Prăjina măsură de lungime a

3 stj. lineari { mold. și munten. }

Sunt prăjini de 18 palme și de

16 palme { pogonească = 54 stj. □. fălcească = 36. }

Prăjina Românească 9 stj. □; Moldovenească 9 stj. □.

Delnița și măsura de suprafață a 45 stj. □.

Pumnul = 2/3 din palma optimală.

Se reproduce, după d. Zanne, două tabele, indicând măsurile vechi și noui cum și raporturile dintre ele:

Tabelă comparativă a măsurilor vechi şi noui între dânsele

METRU	Stânjenul românesc Şerban-Vodă	Stânjenul românesc Constantin Vodă	Stânjenul Moldovenesc	Ărşinul sau stânjenul din Dobrogea	Cotul românesc	Cotul moldovenesc	Cotul moldovenesc Halep	Cotul din Dobrogea numit cotul bazarului	Cotul mic din Dobrogea Endaze
1	0.508518	0.495050	0.448430	1.319261	1.50602	1.56985	1.45327	1.47059	1.53846
1.9665	1	0.972515	0.881889	2.594327	2.96160	3.08713	2.85787	2.86250	3.02385
2.020	1.027206	1	0.905830	2.66491	3.04217	3.17112	2.93562	2.97088	3.10769
2.230	1.133994	1.103960	1	2.941953	3.35843	3.50079	3.24081	3.27955	3.43077
0.758	0.385456	0.375248	0.339910	1	1.14157	1.18995	1.10174	1.11471	1.16615
0.664	0.337656	0.328713	0.297758	0.87599	1	1.04237	0.96498	0.97647	1.02153
0.637	0.323926	0.315347	0.285650	0.84037	0.95934	1	0.92574	0.93676	0,98000
0.688	0.349911	0.340644	0.308565	0.90765	1.03630	1.08069	1	1.01176	1.05846
0.680	0.345791	0.336634	0.304933	0.89710	1.02410	1.06750	0.98837	1	1.04615
0.650	0.330535	0.321782	0.291480	0.85752	0.97892	1.[illegible]2978	0.94478	0.95588	1

1) Fiecare unitate de măsură din coloanele verticale este comparată cu toate măsurile din dreapta şi din stînga ei; aşà: 1 Stânjen moldovenesc este egal cu 2 m. 230=1 stânjen S. V. 133.994= arşinu din Dobrogea 2.941953, etc., etc.

Raportul măsurilor noui de suprafaţă cu cele vechi şi vice-versa între dânsele

METRU patrat	Stânjenul Rom. S. V. pătrat	Stânjenul Moldovenesc patrat	Arşinul (Zira) pătrat	Hectaru	Pogonu	Falcea	Donumu	Prăjină pogonească	Prăjină fălcească
1	0.2585902	0.2010899	1.74045011						
3.8671223	1	0.7776393	6.73053258						
4.9729	1.2859433	1	8.6550875						
0.574564	0.1485763	0.1155388	1						
					p. st. p.	f. st. p			
10000.00000	2580.9022	2010.8991	5745.64	1	1+1290	0.2011			
				h. m. p.		f.	d. ar. p.		
5011.78.914	1290.0000	1007.8202136	8722.77085224	0.5011.7891	1	0.34994	5+45.277		
14321.9520	3704.0000	2880.0000	24926.42435069	1.4321.952	2+1112	1	15+5.1264		
919.30.240	234.722608	184.8624	1600.0000	0.0919.000	0.18342568	0.06418822	1		
									p. st. p.
208.82455	54.0000	41.992522	363.4487874	0.0208.8246	0.0416666	0.0145807	0.22715542	1	1+5.9925
								f. st. p.	
179.0244	40.293959	36.0000	311.580305	0.0397.8320	0.0357214	0.0125000	0.19473769	.0+4629396	1

De voeşte a şti câţi metri fac 1540 stânjeni Constantin-Vodă, după indicarea de mai sus, va găsi:

Pentru	1000	stj.	C-tin-Vodă	2020.—	metrii.
„	500	„	„	1010.—	„
„	40	„	„	80.30	„
Care fac peste tot				3110.30	„

Dacă numărul căutat va fi mai mare decât 10.000, n'are decât a luà valoarea cea mai mare aflată în tabele şi a o mărì de 10, de 100, de 1000 ori mutând virgula cu o cifră, două sau trei despre dreapta. Aşa:

4000	stj.	R.	Şerban-Vodă	fac	3894,0594, st. C. V.
40000	„	„	„	„	38940,594, st. C. V.
400000	„	„	„	„	389405,94, st. C. V. şi

aşà mai încolo pentru toate datele de orice natură ar fi, toate tabelele, fiind făcute pe acelaşi sistem.

(Chebapci, Vol. I, pag. 348 şi următoarele)

PROGRAMELE EXAMENULUI

ARITMETICA

1. Numeraţia şi cele patru operaţiuni fundamentale asupra numerelor întregi.

Noţiuni preliminarii. Numeraţia.

Cele patru operaţiuni: adunarea, scăderea şi noţiuni asupra complimentului artimetic. Inmulţirea. Împărţirea. Semnele lor reprezentative.

Teoreme asupra îmulţirei şi împărţirei.

Despre puteri.

Ce este o putere şi cum se arată gradul unei puteri; înmulţirea a două puteri ale aceluiaşi număr; ridicarea unei puteri la o putere; înmulţirea a două puteri ale aceluiaşi număr şi ridicarea unui produs la o putere.

II. Proprietăţile elementare ale numerelor.

Teoria divizibilităţei.

Ce este divizorul (împărţitorul exact) şi multiplul unui număr.

Teoremele relative la divizibilitatea prin 2, 5, 3 şi 9 şi caracterele de divizibilitate prin acele numere.

Probele celor patru operaţuni prin mijlocul caracterelor de divizibilitate.

Teoria celui mai mare comun divizor şi theoremele relative.

Aflarea celui mai mare comun divizor a două numere.

Teoria numerelor prime şi teoremele relative.

Descompunerea unui număr în factorii săi primi.

Căutarea divizorilor unui număr.

Compunerea celui mai mic comun multiplu şi a celui mai mare comun divizor a mai multor numere, prin descompunerea în factorii primi.

III. Fracţiunile ordinare. Numerele complexe şi numerele zecimale.

Fracţiunile ordinare şi proprietăţile lor.
Fracţiunile ireductibile.
Aducerea fracţiilor la acelaşi numitor şi la cel mai mic numitor comun.
Teoreme asupra fracţiunilor.
Operaţiunile asupra fracţiunilor: Adunarea. Scăderea. Inmulţirea. Impărţirea şi ridicarea la puteri.
Numerele complexe: Reducerea unui număr complex în un număr exprimând unităţi de ordinul cel mai mic, sau în un număr exprimând unităţi de ordinul cel mai mare; întoarcerea la numărul complex primitiv.
Cele 4 operaţiuni asupra numerelor complexe.
Numerele zecimale. Citirea şi scrierea numerelor zecimale.
Cele 4 operaţiuni asupra numerelor zecimale.
Transformarea fracţiunilor ordinare în zecimale şi întoarcerea la fracţiunea ordinară primitivă.
Fracţiunile zecimale periodice simple şi mixte.
IV. Numerele incomensurabile.
Teoria rădăcinei patrate.
Compoziţia patratului unei sume de două părţi.
Extragerea rădăcinei patrate a numerilor întregi cu o unitate aproape; a fracţiunilor ordinare şi a numerelor zecimale.
Simplificarea calculului rădăcinei patrate.
Teoria rădăcinei cubice.
Compunerea cubului unei sume de două părţi.
Extragerea rădăcinei cubice a numerelor întregi cu o unitate aproape; a fracţiunilor ordinare şi a numerelor zecimale.
V. Măsuri şi aplicaţiuni.
Sistemul metric. Definiţiuni şi principiul nomenclaturei sistemului metric.
Măsuri de lungime, de suprafaţă, de volum şi capacitate şi de greutăţi.
Monedele: de aur, argint, şi bronz.
Sistemul de măsuri vechi române.
Măsuri de lungime, de suprafaţă, de volume şi capacitate şi de greutăţi în Muntenia şi Moldova.
Raporturile între măsurile vechi române şi cele metrice fixate în tabelele de transformare, calculate în anul 1880 de ministerele: agriculturei, comerţului şi lucrări publice.
Transformarea măsurilor vechi în noi şi vice-versa.
Mărimile proporţionale şi invers proporţionale.
Definiţiuni: teoremele generale.

Regula de trei simplă; metoda reducerei la unitate.
Mărimile proporţionale şi invers proporţionale cu mai multe alte mărimi. Regula de trei compusă. Regula de interes simplu. Impărţiri proporţionale şi reguli de asociaţiuni şi amestecături.

GEOMETRIA ELEMENTARA

Noţiuni preliminarii

Generaţia elementelor geometrice, punctul, linia şi volumul.
Scopul şi împărţirea geometriei în geometria plană şi geometria în spaţiu.
I) *Linia dreaptă.*
Măsura şi raportul liniilor drepte.
Unghiurile. Unghiuri adiacente, drepte complimentarii şi suplimentarii. Suma unghiurilor din jurul unui punct. Bisectriţa unui unghiu.
Unghiurile opuse la vârf.
Triunghiurile: Triunghiu isoscel, equilateral, dreptunghiu.
Cazurile de egalitate ale triunghiurilor. Teoria paralelelor, unghiurile formate de paralele.
Suma unghiurilor unui triunghiu.
Poligoanele. Suma unghiurilor dintr'un poligon convex, cazurile de egalitate a două poligoane.
Patrulaterele. Paralelogramul, dreptunghiu, losangiu, patratul şi trapezul; proprietăţile paralelogramelor.
II) *Arcurile şi coardele.* Circumferinţa de cerc, centru; cerc de rază, arc şi coarda unui arc, diametru.
Relaţiunile între arcuri şi coarde, între coarde şi distanţa lor la centru.
Trei puncte nu în linie dreaptă, determină o circumferinţă.
Poziţiunile mutuale a două circumferinţe.
Măsura unghiurilor. Teorema fundamentală.
Impărţirea circumferinţei; măsura unui unghiu la centru şi a unui unghiu înscris; a unui unghiu format de o tangentă şi o coardă care se întâlnesc în acelaşi punct al circumferinţei; a unui unghiu format din două secante cari se taie înăuntru sau în afară din circumferinţă.
Proprietăţile patrulaterului înscris.
Probleme grafice asupra liniei drepte şi circumferinţei de cerc; construcţia unghiurilor; construcţia triunghiu-

rilor cunoscând trei elemente, şi a unui paralelogram cunoscând două laturi adiacente şi unghiul care'l fac.

Construcţia perpendicularelor şi a paralelelor.

Impărţirea unei drepte, arc sau unghiu în două părţi egale.

Găsirea centrului unei circumferinţe saù al unui arc de cerc.

Construirea tangentei la circumferinţă dintr'un punct exterior şi a tangentei comune la două circumferinţe.

Proprietatea patrulaterului circonscris.

Descrierea pe o coardă a unui segment capabil de un unghiu dat.

III) *Liniile proporţionale.*

Liniile proporţionale într'un triunghiu.

Triunghiurile şi poligoanele asemenea, cazurile de asemănare ale triunghiurilor. Descompunerea poligoanelor asemenea în triunghiuri asemenea.

Raportul perimetrelor a două poligoane asemenea.

Relaţiunile metrice între diferite părţi ale unui triunghiu.

Relaţiuni între lungimea perpendicularei lăsate din vârful unghiului drept al unui triunghiu dreptunghiu pe hypotenusă, segmentele hypotenusei, hypotenusă şi cele două cathete.

Teorema patratului hypotenusei; valoarea pătratului laturei opuse unui unghiu ascuţit sau optus.

Liniile proporţionale în cerc.

Teoremele relative la secantele duse dintr'un punct la un cerc.

Probleme grafice asupra liniilor proporţionale.

Impărţirea dreptelor în părţi egale sau proporţionale cu drepte sau cu numere date.

Găsirea unei a patra proporţională între trei linii sau a unei medii proporţionale între două linii.

Construcţia a două drepte, cunoscând suma şi produsul lor, sau cunoscând diferenţa şi produsul lor.

Construirea pe o dreaptă dată a unui triunghiu sau a unui poligon asemenea cu un triunghiu sau poligon dat.

Poligoanele regulate.

Inscrierea lor în cerc.

Probleme asupra poligoanelor regulate; înscrierea şi circonscrierea unui pătrat într'un cerc dat, a unui exagon regulat şi a unui triunghiu equilateral; a unui decagon şi a unui pentagon regulat.

Evaluarea raportului circumferinţei către diametru.

Măsura ariilor.

Aria dreptunghiului, a paralelogramului, a triunghiului, al trapezului, a unui poligon oare-care.
Măsura suprafeţei unui poligon oarecare.
Aria unui poligon regulat.
Aria cercului, a sectorului circular şi a segmentului circular.
Raportul arcelor asemenea.
Probleme relative la arcele asemenea.

GEOMETRIA IN SPAŢIU

1. Proprietăţile planurilor.
Noţiuni preliminarii.
Ce este un plan.
Determinarea unui plan:
Prin trei puncte nu în linie dreaptă, prin două drepte cari se taie, prin o dreaptă şi un punct afară din acea dreaptă, prin două drepte paralele.
Dreptele şi planurile perpendiculare:
Condiţiuni ca o dreaptă să fie perpendiculară pe un plan.
Proprietăţile perpendicularelor şi oblicelor duse dintr'un punct la un plan.
Drepte şi planuri paralele:
Condiţiunile pentru ca două drepte să fie paralele în spaţiu, ca o dreaptă şi un plan să fie paralele; pentru ca două planuri să fie paralele.
Unghiurile diedre.
Descrierea unghiurilor diedre prin învârtirea unui plan în jurul unei drepte.
Unghiul diedru drept.
Raportul între unghiurile diedre şi unghiurile corespunzătoare plane sau liniare; măsura unghiurilor diedre.
Planuri perpendiculare.
Projecţiunea unui punct şi a unei linii pe un plan.
Cea mai scurtă distanţă între două drepte cari nu sunt în acelaşi plan; măsura unghiului ce o dreaptă face cu un plan.
Unghiurile polyedre.
Proprietăţile generale ale unghiurilor polyedre.
Unghiurile triedre.
Unghiul triedru dreptunghiular.
Cazurile de egalitate a unghiurilor triedre; suma unghiurilor diedre ale unui unghiu triedru.

Suprafețele și volumele corpurilor

1. *Poliedrele.*
Prismele și cilindrele.
Definițiuni relative la poliedre:
Poliedrele regulate.
Poliedrele formate cu triunghiul equilateral, cu pătratul și cu pentagonul.
Prismele.
Prisma triunghiulară, patrunghiulară și pentagonală.
Prisma dreaptă sau oblică:
Paralelipipedul. — Cubul.
Teoremele relative la evaluarea suprafeței și a volumului prismelor.
Suprafața laterală a unei prisme drepte.
Volumul unui paralelipiped dreptunghiular.
Volumul unui cub.
Volumul unui paralelipiped oarecare.
Volumul unei prisme oarecare.
Cilindrele.
Generația cylindrului.
Suprafața convează a unui cylindru drept cu baza circulară.
Volumul unui cilindru oarecare.
2. *Piramidele și conul.*
Piramidă triunghiulară, patrunghiulară și pentagonală.
Teoreme relative la evaluarea suprafeței și volumului piramidelor.
Suprafața laterală a unei piramide regulate.
Volumul unei piramide oarecare.
Volumul unui poliedru oarecare prin împărțirea lui în prisme.
Conul. — Generația conului.
Suprafața convexă a unui con drept cu baza circulara.
Volumul unui con oarecare.
3. *Sfera.*
Secțiuni plane, cercuri mari și mici, polii unui cerc. Să se găsească raza unei sfere date prin construcțiune grafică.
Plan tangent, unghiul a două arcuri de cerc mari.
Triunghiurile sferice, analogia lor cu triunghiurile triedre.
Măsura suprafeței produsă de o linie poligonală **regulată** care se învârtește în jurul unui ax dus în planul său și trecând prin centrul său.
Aria zonei și a calotei sferice. Aria sferei. Aria fusului sferic.

Măsura volumului produs de un triunghiu ce se învârtește în jurul unui ax dus în planul său prin unul din vârfuri.
Sectorul poligonal regulat.
Măsura volumului produs de un sector poligonal regulat care se învârtește în jurul unui ax dus în planul său prin centrul său.
Volumul sectorului sferic, și
Volumul sferei întregi.

Noțiuni de optică privitoare la teoria lunetelor și instrumentelor întrebuințate în topografie

I. Preliminarii. Definițiuni.
Obiectul opticei.
Lumina. Corpi luminoși și corpi luminați.
Cum se propagă lumina; rază luminoasă și fus luminos.
Legea intensităței luminei și cum variază intensitatea.
II. Resfrângerea luminei.
Legile resfrângerei luminei. Unghiul de incidență și unghiul de resfrângere.
Imaginile obiectelor prin resfrângere pe o oglindă plană; imagine virtuală.
Imaginile obiectelor prin resfrângere pe o oglindă curbă.
Axa principală a oglindei; focar principal și distanța focară principală, planul focar.
Focare conjugate.
Formula oglinzilor, discuția ei.
III. Refracțiunea.
Legile refracțiunei. Unghiul de incidență și unghiul de refracțiune, indicele de refracțiune.
Refracțiunea printr'o lamă cu fețe paralele.
Refracțiunea printr'o suprafață curbă.
Focare principale și distanțe focare. Planuri focare.
Focare conjugate.
Punct luminos afară de axa principală.
IV. Lentilele.
Clasificația lentilelor.
Lentile convergente: lentila biconvexă, lentila plan-convexă și meniscul convergent.
Lentile divergente: lentila biconcavă, lentila plan-concavă și meniscul divergent.
Lentila biconvexă.

Centrul optic, punctele nodare, planuri principale, planuri focare principale.

Mersul unei raze luminoase.

Punct luminos afară din axa principală.

Lentila plan-convexă, considerată ca o lentilă biconvexă în care raza feței plane devine infinită.

Centrul optic, puncte nodare, planul principal și focarele principale.

V. Unirea a două lentile.

Centrul optic, punctele nodare, planurile principale, focarele principale.

VI. Teoria vederei.

Descrierea ochiului și expunerea în mod sumar a funcțiunilor sale fisice considerat ca instrument de optică.

Facultatea ochiului de a se acomodà la diferite distanțe.

Diferite vederi, mioapă și presbită.

Distanța vederei distincte.

VII. Instrumentele de optică.

Lupele.

Lupă simplă. Mărirea și puterea unei lupe.

Lupă compusă.

Lunetă astronomică.

Principiul. Mărirea. Inelul ocular și punct ocular.

Câmpul lunetei. Claritatea, curățenia obiectelor. Aberațiuni.

Aberațiunea de sfericitate.

Aberațiunea de refrangibilitate; spectrul solar.

Descrierea lunetei astronomice.

Axul optic sau de colimațiune.

Intrebuințarea diferitelor ochiulare.

Ochiulare positive, ochiulare negative.

Luneta pământească.

Luneta lui Galileu sau luneta de spectacol.

Noțiuni de geometrie analitică plană

Definițiuni; coordonate rectangulare;

Transformarea coordonatelor plane;

Teoria linii drepte și a cercului.

ALGEBRA ELEMENTARA

I. Calculul algebric.

Noțiuni preliminarii. Comparația între algebră și aritmetică prin câteva exemple.

Semnele și expresiunile algebrice; reducerea termenilor asemenea.

Cele patru operațiuni:

Adunarea și scăderea.

Inmulțirea: înmulțirea monoamelor, a unui polinom cu o cantitate oarecare, și a polinoamelor. Inmulțirea polinoamelor ordonate.

Impărțirea: împărțirea monoamelor și a unui polinom cu un monom; împărțirea polinoamelor ordonate.

Raporturile sau fracțiunile algebrice. Operațiunile asupra lor.

Teoria proporțiunilor și proprietățile lor fundamentale.

Mărimi proporționale sau invers proporționale. Impărțiri proporționale.

Pătratul și rădăcina pătrată a unui monom și a unui polinom.

Calculul radicalilor. Exponenți fracționari și exponenți negativi. Operațiuni asupra radicalilor.

Teoria progresiunilor. Progresiunile prin diferență și prin cât. Proprietățile lor.

II. Ecuațiunile de gradul I.

Definițiuni.

Principii generale aplicabile la transformarea ecuațiunilor.

Forma ecuațiunilor de gradul I.

Reguli generale pentru rezolvarea ecuațiunilor de gradul I, cu una sau mai multe necunoscute. Cazuri de imposibilitate și indeterminare.

III. Ecuațiuni de gradul al II-lea.

Ecuațiuni de gradul al II-lea cu o singură necunoscută. Forma lor generală. Reguli pentru rezolvarea ecuațiunilor de gradul al II-lea cu o necunoscută. Rădăcini imaginare.

IV. Definiția și proprietățile fundamentale ale logaritmilor. Expresiunea $a^x = b$ și discuția ei.

Proprietățile fundamentale:

Logaritmul unui produs de mai mulți factori, al unui cât, al unei puteri și al unui radical.

Logartimii vulgari cu baza 10. Forma unui logaritm, Caracteristica logaritmului unui număr și partea lui zecimală.

Caracteristica negativă.

Complimentul unui logaritm.

Intrebuințarea tablelor de logaritmi ale lui Lalande și ale lui Collet.

Probleme: A găsi logaritmul unui număr oare-care; a găsi numărul la care corespunde un logaritm dat.

TRIGONOMETRIA

I. Teoria raporturilor trigonometrice.

Noţiuni preliminarii, şi

Scopul trigonometriei.

Determinarea unui punct pe un plan prin coordonatele sale algebrice la două axe coordonate perpendiculare.

Mijlocul de a fixă poziţia unui punct în spaţiu.

Mijloacele de a fixă poziţiunea unei drepte, adică poziţiunea şi sensul ei, în raport cu două axe coordonate perpendiculare, având ca origină una din extremităţile dreptei.

Raporturile trigonometrice;

Sinusul, cosinusul, tangenta, cosecanta, secanta şi cotangenta

Variaţiunile sinusului, cosinusului şi ale tangentei; formulele corespunzătoare.

Observaţiunile relative la cosecantă, la secantă şi la cotangentă.

Relaţiunile între raporturile trigonometrice a două arcuri cari difer cu 90 grade.

Relaţiunile între raporturile trigonometrice ale aceluiaş arc.

II. Formule Trigonometrice.

Teoria proiecţiunilor.

Proiecţiunea unei drepte pe o axă dreaptă oare-care.

Teorema fundamentală a proiecţiunilor.

Proiecţiunea unei arii plane pe un plan.

Raporturile trigonometrice a sumei sau a diferenţei a două arcuri.

Inmulţirea şi împărţirea arcurilor.

Transformarea formulelor în altele, calculabile prin logaritmi.

Construcţia şi întrebuinţarea tablelor trigonometrice ale lui Lalande şi ale lui Collet.

Probleme:

Fiind dat un arc, a găsi logaritmii raporturile sale trigonometrice.

Fiind dat logaritmul unui raport trigonometric, a găsi arcul mai mic de 90° la care aparţine.

Trigonometria drept-liniară.

1) Formulele fundamentale.

Relaţiunile între unghiuri şi laturi în triunghiurile dreptunghe, şi în triunghiurile oare-cari.

II) Rezoluţiunile triunghiurilor dreptunghe.

I-iul cas. Date: Hypotenusa şi un unghiu ascuţit.

II-lea cas. Date: Hypotenusa şi o lature a unghiului drept.

III-lea cas. Date: Un unghiu ascuţit şi laturea opusă.

IV-lea cas. Date. Amândouă laturile unghiului drept.

III) Resoluţiunea triunghiurilor oare-cari.

I-iul cas. Date: O lature şi două unghiuri adjacente.

II-lea cas Date: Două laturi şi unghiul coprins.

III-lea cas. Date: Cele trei laturi.

IV-lea cas. Date: Două laturi şi unghiul opus la una din ele; cazul când sunt două soluţiuni.

Expresiunile trigonometrice ale ariei unui triunghiu oarecare în cazurile 1, 2 şi 3 şi a unui triunghiu-dreptunghiu.

Obiectul topografiei şi împărţirea ei în planimetrie sau proiecţiunea orizontală şi nivelaţie sau figuratul terenului

I. *Planimetria*

Ce se numeşte plan şi ce este scara unui plan.

Alegerea scărei: eroarea permisă şi expresia limitei primită după scară aleasă.

Construcţia scărilor grafice simple şi cu talon.

Clasificarea planurilor după scara întrebuinţată.

Diferitele metode pentru ridicarea unui plan:

I. Ridicarea prin măsurătoarea directă pe teren cu lanţul sau cu panglica de oţel.

Jalonarea şi măsurătoarea unei linii pe care se poate sau nu umblà când terenul este orizontal sau înclinat.

Reducerea la orizont a distanţelor măsurate înclinat. Intrebuinţarea formulelor şi a tablelor. Exactitatea măsurătorilor cu lanţul sau cu panglica de oţel.

Probleme:

A se ridica şi scobori o perpendiculară pe o linie.

A se duce o paralelă la o linie.

Ridicarea unui poligon prin o linie directriţă, prin două axe perpendiculare şi prin împărţirea poligonului în triunghiuri.

Calculul suprafeţei poligonului.

Ridicarea unei lunii curbe oarecari prin o directriţă.

A se găsi distanţa dintre două puncte inaccesibile şi a se duce o paralelă la o linie inaccesibilă.

A se prelungi o linie dreaptă peste o piedică de vedere.

Inlocuirea lanţului prin stadia adaptată la o lunetă cu fire fixe; principiul şi facerea stadei.

II. Ridicarea cu goniometrul, cercul şi tabla de coarde sau raportorul.

Descrierea, rectificarea şi întrebuinţarea instrumentului. Vernierul; principiul construcţiei şi întrebuinţarea lui la citirea unghiurilor.

Dându-se două puncte să se determine poziţia unui al treilea punct.

Când de la punctele date se vede al treilea punct şi de la al treilea punct se văd acele date.

Când de la unul din punctele date nu se vede al treilea punct şi de la al treilea se vede acele date.

Când de la punctele date nu se vede al treilea punct, iar dela al treilea se văd cele date şi linia lor accesibilă.

Când de la punctul al treilea se văd cele date dar sunt inaccesibile.

Dându-se trei puncte să se determine prin metoda segmentelor capabile poziţia unui al patrulea punct, de la care se văd cele trei date, dar de la cari nu se vede al patrulea punct.

A se determina poziţia unui punct care se vede numai de la un punct cunoscut şi de la care se văd două puncte cunoscute de poziţie.

A se află distanţa dintre două puncte inaccesibile, determinându-se poziţia lor cu un punct la care ne aflăm.

Dintr'un punct afară de o linie să se tragă o dreaptă paralelă la o linie dată.

Ridicarea unui poligon împărţit în triunghiuri, măsurându-se o bază şi unghiurile triunghiurilor, sau prin măsurarea unghiurilor şi a laturilor cu care se închide; verificarea prin suma unghiurilor interioare.

Registrul ce se ţine la asemenea operaţie.

Aşezarea punctelor pe hârtie, sau facerea canevasului cu raportul sau tabla de coarde după o scară dată.

III. Ridicarea cu busola şi raportorul.

Proprietatea acului magnetic.

Descrierea, rectificarea şi întrebuinţarea instrumentului.

Măsurarea unui unghiu cu busola, când centrul unghiului este sau nu accesibil.

Raportarea unghiului pe hârtiile cu raportorul sau tabla de coarde.

Eroarea neapărată şi efectele ce produce după raze, adică $^1/_2$ lungimea acului busolei.

Cum se reduc cu busola într'unul singur toate cazurile arătate cu goniometru, pentru determinarea poziţiunei unui al 3-lea punct dându-se două puncte cunoscute de poziţie.

Ridicarea unui poligon împărţit în triunghiuri prin măsurarea unei baze şi a unghiurilor, sau prin măsurarea unghiurilor şi a laturilor cari 'l închid; verificarea prin suma unghiurilor interioare.

Forma registrului şi raportarea poligonului pe hârtie cu raportorul.

Ridicarea unei linii curbe şi raportarea ei.

4. *Ridicarea cu planşeta, alidada şi declinatorul*

Descrierea planşetei şi a tripiedului.

Descrierea, rectificarea şi întrebuinţarea alidadei.

Determinarea declinaţiunei acului magnetic al declinatorului cu umbra sau cu o rază a soarelui pe arcuri concentrice.

Dându-se două puncte de pe teren, prin distanţa între ele, să se aşeze proiecţia lor pe planşetă şi să se determine cu alidada pe planşetă proiecţia unui al 3-lea punct:

Prin intersecţii;

Prin retăiere;

Prin aliniere;

Printr'un quadrilater asemenea;

Prin măsurătoarea unei din cele două laturi ale triunghiului.

Dându-se 3 uncte inaccesibile, să se determine proecţia unui al 4-lea punct;

Prin segmente capabile;

Cu hârtie transparentă.

Inlesnirea ce aduce întrebuinţarea declinatorului la operaţiile de mai sus şi orientarea planului.

Aplicaţie la ridicarea complectă a unui poligon întins şi cu multe detaliuri.

Alegerea punctelor: forma preferabilă a triunghilor în cari să se împartă poligonul.

Alegerea bazei.

Limita întrebuinţărei planşetei şi a alidadei.

1) Ridicarea punctelor principale ale poligonului fără întrebuinţarea declinatorului şi a stadiei.

2) Ridicarea detaliurilor din coprinsul poligonului cu întrebuinţarea declinatorului şi a stadiei.

Calculul suprafeţei poligonului ridicat.

II. *Nivelaţia*

Principii

Puncte de nivel şi puncte cu diferenţă de nivel.

Linie de nivel adevărat, şi

Linie de nivel aparent sau

Linie orizontală.

Diferenţa între nivelul aparent şi nivelul adevărat, suposând pământul o sferă cu raza de 6.336.198 metri.

Formarea şi întrebuinţarea tablelor cari dau acea diferenţă.

Mijloacele de a afla direcţia liniei orizontale:

Printr'o linie perpendiculară la direcţia verticalei, cu aplicaţie la nivelul cu perpendicul şi la nivelul de reflexie;

Printr'o rază visuală care rade suprafaţa unui lichid în repaus, cu aplicaţie la nivelul de apă;

Printr'o linie paralelă cu axul unui tub plin cu lichid şi pus orizontal prin o bulă de aer lăsată în tub, cu aplicaţie la nivelul cu bulă de aer, sistem Egault.

Descrierea, rectificarea şi întrebuinţarea acelor instrumente.

Obiectul nivelaţiei.

Aflarea diferenţei de nivel între punctele extreme.

Nivelarea uneĭ linii oarecare, cu măsurarea distanţelor orizontale şi a unghiurilor şi cu nivelaţii în laturi.

Forma registrului acelor operaţii.

Proiecţiunea orizontală a liniei nivelate.

Profilul în lung raportat la un plan de comparaţie oarecare sau la nivelul Mărei.

Profilele în laturi şi legarea lor cu profilul în lung.

Aplicaţia trigonometriei la ridicarea de planuri

1. *Triangulaţia*

Punerea semnelor cu lungimi măsurate în vârfurile poligonului de ridicat şi în punctele alese ca ajutoare.

Canevasul trigonometric. Forma triunghiurilor care formează reţeaua trigonometrică.

Descrierea, rectificarea şi întrebuinţarea teodolitului centric la citirea unghiurilor.

Măsurarea unghiurilor orizontale pe principiul de repetiţie. Luarea unghiului de direcţie când staţia este excentrică şi măsurătoarea distanţei dintre centru.

Măsurătoarea unghiurilor verticale; reducerea la vârful semnalului şi măsurătoarea înălţimei instrumentului deasupra feţei terenului.

Forma registrului pentru înscrierea unghiurilor cetite.

Calculul aproximativ al triunghiurilor, calculul reducerei unghiurilor la centrul staţiei, corecţia unghiurilor observate ale triunghiurilor.

Calculul definitiv al triunghiurilor.

Probleme:

Fiind date două laturi şi unghiul coprins, a se găsî celelalte două unghiuri şi lature.

Dându-se două puncte, a se determinà poziţia unui al 3-lea punct.

A se determinà poziţia unui punct care se vede numai dela un punct cunoscut de poziţie; iar dela acel punct se văd două puncte cunoscute.

Dela un punct se văd două puncte cunoscute de poziţie şi cu distanţa dintre ele; a se determinà poziţia acelui punct.

A se aflà distanţa dintre două puncte inaccesibile, determinându-se şi poziţia lor în raport cu punctul la care ne alfam.

A se determinà poziţia unui punct dela care se văd trei puncte date.

Lungimea laturilor după aproximaţia măsurărei unghiurilor.

Orientarea planului.

Aflarea azimutului bazei sau a unei lature a canevasului:

Prin înălţimele corespondente ale unei stele;

Prin înălţimele corespondente ale soarelui la solstiţiuri, şi rectificarea ce urmează a se face când observaţiile nu se fac pe timpul solstiţiurilor;

Prin două stele cari trec împreună la meridiană.

Calculul coordonatelor orizontale sau al distanţelor la meridiană şi perpendiculara sa într'un punct luat ca origina coordonatelor.

Calificaţiunaa acelor coordonate prin semnele + şi —.

Problemă:

Fiind date coordonatele a două puncte a se calculă distanța dintre ele și azimutul laturei lor.

Calculul ordonatelor verticale raportate la planul orizontal al unui punct luat de origină, introducând în formule, pentru distanțe mari, corecțiunile datorite sfericitâței pământului și refracției, corecțiuni găsite în table.

Calculul ariei sau suprafeței poligonului ridicat.

Aria unui triunghiu în funcțiune de unghiurile și laturile sale; și în fncțiune numai de laturile sale.

Calculul ariei unui poligon prin distanțele la meridiană și la perpendiculară.

Așezarea punctelor trigonometrice pe planșetă prin coordonatele lor, pentru ridicarea detaliurilor din cuprinsul poligonului și pentru figuratul terenului.

II. *Nivelațid topografică*

Obiectul nivelației topografice.

Două sisteme pentru reprezentarea formelor terenului:

Sistemul liniilor de cea mai mare pantă; caracterele lor;

Sistemul curbelor orizontale ce rezultă din intersecția terenului cu planuri orizontale și equidistante.

Avantajele acestui sistem.

Unirea ambelor sisteme, pentru mai mult efect al desemnului.

Avantajele ce rezultă din convenția adoptată că: raportul equidistanței la scara planului să fie constant și egal cu 0 m. 0005; lungimea care rezultă pentru proecțiunea liniilor de cea mai mare pantă a hașiurilor.

Convenția pentru depărtarea lor și observații asupra tragerilor.

Mișcările terenului.

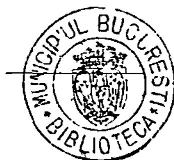
Munți și dealuri. Diferitele forme de numiri. — Plaiu.— Coastă.—Creastă; linie de despărțire a apelor.—Vale; linia de unirea apelor sau matcă.—Curmătură, definiția geometrică.

Reprezentația acestor mișcări prin curbe și hașiure.

Nivelația topografică cu clisimetre, instrumente cari dau unghiul vertical sau distanța zenitală a unei direcțiuni oarecare cu verticala punctului de observație sau cu linia lui orizontală, adică unghiul înclinărei; cu aplicație la eclimetrul adaptat la busolă.

Descrierea, rectificarea și întrebuințarea acelui instrument.

Forma registrului pentru observaţiile cu eclimetru.
Formula de nivelaţie cu eclimetru.
Calculul termenului K. cotg. A. şi întrebuinţarea tablelor pentru aceasta.
Măsurarea unghiurilor verticale, a distanţelor pe panta terenului şi a unghiurilor orizontale sau de direcţie. Aflarea cotelor verticale şi a distanţelor orizontale prin table de sinuse şi cosinuse naturale; raportarea punctelor pe plan după unghiurile de direcţie.
Figuratul după vedere.
Nivelaţia topografică de detaliuri cu transmontaniul alidadei de planşetă, având punctele principale nivelate trigonometriceşte.
Rectificarea transmontaniului alidadei.
Aflarea cotei unui punct de staţie prin tabla de tangente naturale.
Aflarea cotelor ale diferitelor puncte d'imprejurul staţiei până în distanţa de 300 m. prin tablă grafică de înălţimi.
Desemnul şi redacţia planurilor.
Semnele şi colorile convenţionale. Scrisul scărei. Cadru şi altele. Copiarea şi reducţia planurilor la aceeaşi scară sau scări diferite.
Prin împărţirea suprafeţei în figuri egale sau figuri asemenea;
Cu compasul de reducţie şi cu pantograful.
Descrierea şi întrebuinţarea acelor instrumente.

ANEXA

Articolele din regulamentul de hotărnicii dela 1868 cari au fost suprimate prin modificarea dela 1897

TITLUL VII

Dispozițiuni transitorii

Art. 36. Câte din hotărnicii vor fi începute după regulele și instrucțiunile existente la decretarea regulamentului de față, se vor regulà și judecà după acest regulament.

Asemenea se va urmà și pentru câte sunt numai autorizate, dacă lucrările n'au început încă.

Art. 37. Toate ofisele, ordinele și instrucțiunile date de mai înainte într'această materie, sunt și rămân abrogate.

Art. 38. Inginerii hotarnici actuali vor fi primiți a'și continuà profesiunea și în viitor, dacă vor dovedî că și-au exercitat profesiunea sub aceste 2 titluri, sau că au practicat lucrări de hotărnicie pe lângă inginerii hotarnici recunoscuți de autoritățile judecătorești în curs de 4 ani cel puțin.

Dovedirea se va face prin acte învederătoare exercitărei profesiunei înaintea tribunalelor unde îi va aveà fiecare domiciliul până în termen de 6 luni, dela publicarea acestui regulament dela care tribunalul, în cas de admitere, va primî certificate că sunt recunoscuți ingineri hotarnici și au drept a'și continuà profesiunea.

La expirarea celor 6 luni, fiecare tribunal va formà două tablouri de ingineri hotarnici ce a recunoscut, din cari pe unul îl va afișà în sala audiențelor publice; iar pe altul îl va trimite îndată ministerului justiției pentru a'l publicà prin „Monitorul Oficial“.

ALFABETUL CIRILIC

ȘI

ARĂTAREA VALOAREI LITERILOR SALE IN CIFRE

а	(1)	А҃	(1)
в	(2)	В҃	(2)
г	(3)	Г҃	(3)
д	(4)	Д҃	(4)
є	(5)	Є҃	(5)
ѕ	(6)	Ѕ҃	(6)
з	(7)	З҃	(7)
и	(8)	И҃	(8)
ѳ	(9)	Ѳ҃	(9)
ї	(10)	І҃	(10)
к	(20)	А҃І	(11)
л	(30)	В҃І	(12)
м	(40)	Г҃І	(13)
н	(50)	Д҃І	(14)
ѯ	(60)	Є҃І	(15)
о	(70)	Ѕ҃І	(16)
п	(80)	З҃І	(17)
ч	(90)	И҃І	(18)
р	(100)	Ѳ҃І	(19)
с	(200)	К҃	(20)

т	(300)	Л҃	(30)
оу	(400)	М҃	(40)
ф	(500)	Н҃	(50)
х	(600)	Ѯ҃	(60)
ѱ	(700)	О҃	(70)
ѡ	(800)	П҃	(80)
ц	(900)	Ч҃	(90)
҂а	(1000)	Р҃	(100)
		С҃	(200)
		Т҃	(300)
		ОУ҃	(400)
		Ф҃	(500)
		Х҃	(600)
		Ѱ҃	(700)
		Ѡ҃	(800)
		Ц	(900)
		҂А	(1000)
		҂Є	(5000)
		҂І	(10000)